

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2020
№ 1

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavinləri:
Ç.İ.Əsgərov
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.Q.Nəsimov
S.F.Hacıyev
X.S.Məmmədov
K.N.Abiyeva
Z.M.Quliyev
E.R.Vəliyeva
Ə.A.Kərimov
B.M.Məmmədli

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Ali Məhkəmədə 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsi yad edilmişdir.....	2
Ali Məhkəmənin Plenumu.....	3
<i>MÜLKİ, İNZİBATI VƏ KOMMERSİYA İŞLƏRİ ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN</i>	
Ərizəçinin vəsaiti hesabına verilmiş kreditlər üzrə tələblər qeydə alındıqdan sonra həmin tələblərin ödənilməsi növbəlik qaydasında həyata keçirilməli olduğundan ləğv olunmuş bankdan tələb edilən məbləğ "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq ərizəçiyə növbəlik əsasında ödənilə bilər.....	8
Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq beş ildən artıq müddətə davam edərsə, əmək müqaviləsinə müddətin qurtarması əsasına görə xitam verilməz.....	12
Barişiq razılaşması haqqında müqavilənin bağlanması iddia tələbinin hüquqi əsasını aradan qaldırır.....	17
Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 354.2-ci maddəsinin tələblərinə əsasən, maraqlı şəxs əqdin bağlanmasına təsir etmiş zorakılığa və ya hədəyə son qoyulduğu gündən və ya əqdin etibarsız sayılmasına əsas verən halları bildiyi və ya bilməli olduğu gündən bir il ərzində əqdi mübahisə edə bilər. Vacib əhəmiyyətli yanılmanın təsiri altında bağlanmış əqd mübahisəyə əsasən məlum olduğu andan bir ay ərzində mübahisə edilə bilər.....	19
<i>CİNAYƏT İŞLƏRİ ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN</i>	
Şəxsi münasibətlər zəminində törədilmiş qəsdən adam öldürməyə cəhd etmə əməli məhkəmələr tərəfindən səhvən xuliqanlıq niyyətlə törədilmiş əməl kimi qiymətləndirildiyindən apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmişdir.....	21
"Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətləri barədə işlər üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun 30 iyun 2008-ci il tarixli Qərarının 9-cu bəndinə əsasən yaşına görə (Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 20-ci maddəsi) və anlaşıqlığı görə (Cinayət Məcəlləsinin 21-ci maddəsi) cinayətin subyektini hesab olunmayan şəxslərdən istifadə etməklə törədilən cinayət iştirakçılığı yaratmır.....	25
Məhkəmədə baxılan iş üzrə şəxsin təqsirli bilindiği deləduzluq əməlinə cinayətlərin çoxluğu mövcud olmadıqda, onun başqa icraat üzrə təqsirləndirildiyi əməllər törətməsinə görə təkrarən cinayət törətmiş şəxs kimi məhkum olunması yolverilməzdir.....	28
Cinayət işi üzrə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 99-1-ci maddəsinin tətbiqində səhv edildiyi üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilmişdir.....	32
Təqsirləndirilən şəxs tərəfindən zərərçəkmişin sağlamlığına ağır zərər qəsdən yetirildikdə, lakin iş üzrə toplanmış sübutlarla sonuncunun ölümü kimi nəticəyə münasibətdə qəsdin mövcud olması müəyyən edilmədikdə törədilmiş əməl Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü maddəsi ilə tövsif edilir.....	35
Məhkəmələr təqsirləndirilən şəxsin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 259.1-ci maddəsi ilə məsuliyyətdən azad edilməsi və bu hissədə cinayət işinin icraatına xitam verilməsi haqqında qərar qəbul edərkən nəzərə almamışlar ki, həmin maddədə nəzərdə tutulmuş cinayətin obyektini qismində meşələrdən, meşə fonduna daxil olmayan ağaclardan, kollardan, digər yaşılıqlardan istifadə edilməsi, onların mühafizəsi, qorunması, bərpası, ekoloji və ehtiyat potensialının yüksəldilməsi sahəsində yaranan ictimai münasibətlər çıxış edir.....	39
Yol hərəkəti qaydalarını pozmuş və hadisə yerindən getmiş şəxsin əməllərində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olub-olmaması müəyyən edilərkən onun sağlamlıq vəziyyəti, psixoloji durumu, hadisə yerində qalmaq imkanında olub-olmaması və bununla bağlı işin digər halları araşdırılmalıdır.....	42
<i>MƏQALƏLƏR</i>	
Müzəffər Ağazadə: Cinayət Məcəlləsinin qüsurlu 189-1-ci maddəsi barəsində.....	47
<i>BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR, GÖRÜŞLƏR VƏ QƏBULLAR</i>	
MDB Müşahidə Missiyasının nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.....	51
Dünya bankının nümayəndələri Ali Məhkəmədə olmuşlar.....	52
ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun (DTİHB) təsis etdiyi Seçki Müşahidə Missiyasının rəhbəri Piter Teylerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.....	53
Ali Məhkəmənin sədri Strasburqda səfərdə olmuşdur.....	54
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən 2019-cu ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərin təhlilinə dair müşavirə keçirilmişdir.....	55
Məhkəmə Dürüstlüyü üzrə Qlobal Şəbəkənin yüksək səviyyəli iclası.....	57
Ali Məhkəmənin hakimləri Koronavirustla Mübarizəyə Dəstək Fonduna könüllü vəsait köçürüblər.....	58
Ali Məhkəmənin sədri və kollegiya sədrləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul ediblər.....	59

Ali Məhkəmədə 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsi yad edilmişdir.

2020-cu il yanvarın 20-də Ali Məhkəmədə 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinə həsr olunmuş yığıncaq keçirilmişdir.

Tədbirdə 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilmişdir.

Yığıncaqda çıxış edən Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisəsinin Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olduğunu qeyd etmişdir.

Bu qanlı hadisəyə ilk olaraq öz münasibətini bildirən dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev olmuşdur. Ulu öndər faciənin səhərişi günü, yəni 21 yanvar 1990-cı il tarixdə Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək faciəni törədən şəxsləri kəskin şəkildə tənqid etmiş, bu hadisəni hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd hesab etdiyini bildirmişdir. Görkəmli dövlət xadimi ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsini əziz tutmuş, onların ailələrinə və zərərçəkənlərə daim qayğı göstərmişdir. Bu gün Azərbaycanda dünya şöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin xeyirxah əməlləri davam etdirilir. 20 yanvar şəhidlərinin ailələrinə və zərərçəkənlərə dövlət yardımı artırılır. Möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyev Ulu öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı kimi fəaliyyət göstərir.

Qeyd edilmişdir ki, 20 yanvar hadisələrinə hüquqi-siyasi qiymət də Ulu öndərimizin təşəbbüsü ilə verilmişdir. Bu qiymət ümumiləşmiş formada bundan ibarətdir ki, o vaxtkı SSRİ rəhbərliyi Azərbaycana təcavüz edib. Əlbəttə, hadisənin günahkarlarının da adları açıqlanıb. SSRİ rəhbərliyinin təcavüzünün qarşısı alınmalıydı, o zamankı respublika rəhbərliyi bu qırğına imkan verməməliydi. Bu hadisəyə görə o dövrdə xalqın azadlıq hərəkatına rəhbərlik edənlər də məsuliyyət daşıyırdı. SSRİ rəhbərliyinin təcavüz edəcəyini bilərək xalqı qırğına aparan və bu zaman özləri kənarında qalanlar günahkardılar.

Çıxış edənlər bildirmişlər ki, Azərbaycan xalqı 20 yanvarda hərbi, siyasi, mənəvi təcavüzə məruz qalsa da, öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olduğunu, vətənin azadlığı və müstəqilliyi naminə ən ağır sınaqlara sinə gərmək, hətta şəhid vermək əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 1990-cı ilin qanlı yanvarında Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları özlərinin fədakarlığı, şəhidliyi ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar. Bu gün də Azərbaycan xalqı canlarından keçən övladları ilə fəxr edir.

Ali Məhkəmənin Plenumu

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin 2020-ci il yanvarın 7-də keçirilən Plenumunu Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev açıaraq qeyd etmişdir ki, məhkəmə fəaliyyətinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tövsiyələrinə uyğun təkmilləşdirilməsi, “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi” haqqında 2019-cu il 3 aprel tarixli Fərmanının icrası üzrə görülən işlər davam etdirilir.

Plenumda Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin kommersiya, inzibati, cinayət və mülki kollegiyalarının tərkibi yenidən təşkil edilmişdir.

Plenumda Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi yanında Elmi-Məsləhət Şurasının yeni tərkibi təsdiq edilmiş, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Bülleteninin redaksiya heyəti yenidən müəyyənləşdirilmişdir.

Ali Məhkəmənin Plenumu

16 yanvar 2020-ci ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu keçirilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 12-ci maddəsinə görə, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir.

Həmin məqsədlərə nail olmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə geniş miqyaslı sosial-iqtisadi və hüquqi islahatlar həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemi daim inkişaf edən və dəyişən ictimai münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsinin təmin edilməsi məqsədilə mütəmadi olaraq təkmilləşir, yeni qanunvericilik aktları qəbul edilir.

Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşməsi haqqında” 3 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanı ölkə başçısının məhkəmə hakimiyyətinə verdiyi müstəsna əhəmiyyətin növbəti təzahürü olmaqla, həyata keçirilən məhkəmə-hüquq islahatlarının mühüm tərkib hissəsidir. Əslində, bu Fərman məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşməsini, yeni mərhələdə müasir tələblərə uyğun və sistemli davam etdirilməsini şərtləndirməklə məhkəmə sisteminin gələcək inkişafı üçün strateji prioritetləri müəyyən edən “yol xəritəsi”dir.

Plenumda qeyd edilmişdir ki, “Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcrid etmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosesual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 10 fevral 2017-ci il tarixli Sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədilə Ali Məhkəmənin iş planlarında birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən təqsirləndirilən şəxslər barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və həbsdə saxlanılma müddətlərinin uzadılmasına dair təqdimatlara baxılarkən qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsinin ildə 2 dəfədən az olmayaraq ümumiləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Ali Məhkəmə tərəfindən mütəmadi olaraq məhkəmələrin hüquqi məsələlərin həllinə yanaşmasının sabitliyini və normativ hüquqi aktların tətbiqi ilə bağlı hüquqi mövqeyinin proqnozlaşdırılan olmasını təmin etmək üçün qanunamüvafiq tədbirlər görülür, mükəmməl mexanizmlərin işlənilməsi üçün müəyyən tövsiyələr və zəruri qərarlar qəbul edilir.

Plenumda “2019-cu ilin I yarımilliyində respublikanın birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən təqsirləndirilən şəxslər barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və həbsdə saxlanılma müddətinin uzadılmasına dair təqdimatlara baxılarkən qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsinin ümumiləşdirilməsinə dair” nəticələr müzakirə edilmişdir.

Bildirilmişdir ki, ümumiləşdirmənin əhatə etdiyi dövrdə təqsirləndirilən şəxslər barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və həbsdə saxlanılma müddətinin uzadılması ilə bağlı məhkəmələrə 5105 təqdimat daxil olmuşdur. Ümumiləşdirmənin nəticələrinə görə təqsirləndirilən şəxslər barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi ilə bağlı məhkəmələrə daxil olmuş təqdimatlardan 86,48 faizi təmin edilmiş, 13,52 faizi isə təmin edilməmişdir. Təqsirləndirilən şəxslərin həbsdə saxlanılma müddətlərinin uzadılması ilə bağlı 2019-cu ilin birinci yarımilliyində məhkəmələrə daxil olmuş təqdimatlardan 95,30 faizi təmin edilmiş, 4,70 faizi isə təmin edilməmişdir.

Ümumiləşdirmə nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, məhkəmələr tərəfindən bu kateqoriyadan olan işlərə əsasən qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq düzgün baxılır. Lakin bəzi hakimlər tərəfindən həmin işlərə baxılarkən maddi, prosesual hüquq normalarının tələblərinin pozulduğu, maddi hüquq normalarının tətbiqində və təfsirində səhvlərə yol verildiyi müəyyən edilmişdir.

Aparılmış ümumiləşdirmənin nəticələri Ali Məhkəmənin Plenumunda ətraflı müzakirə edilmiş, yol verilmiş nöqsanlar nəzərə çatdırılmışdır.

Ali Məhkəmənin Plenumu

20 fevral 2020-ci ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu keçirilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, 2019- cu il bir sıra əlamətdar hadisələrlə yadda qalmışdır. Bunlardan önəmlisi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşməsi haqqında” 3 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanı olmuşdur. Fərman ölkə başçısının məhkəmə hakimiyyətinə verdiyi müstəsna əhəmiyyətin növbəti təzahürü olmaqla, həyata keçirilən məhkəmə-hüquq islahatlarının mühüm tərkib hissəsidir. Əslində, bu Fərman məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşməsini, yeni mərhələdə müasir tələblərə uyğun və sistemli davam etdirilməsini şərtləndirməklə məhkəmə sisteminin gələcək inkişafı üçün strateji prioritetləri müəyyən edən “yol xəritəsi”dir.

Mühüm məsələlərdən biri də ötən il 3 fevral 2019-cu il tarixli Fərmanın icrası ilə bağlı qanunvericilikdə edilmiş dəyişikliklərə əsasən inzibati-iqtisadi məhkəmələrin, habelə Apelyasiya Məhkəmələrində və Ali Məhkəmədə inzibati-iqtisadi və hərbi kollegiyaların ləğv edilərək, regional inzibati və kommersiya məhkəmələrinin yaradılması, o cümlədən yuxarı instansiya məhkəmələrində müvafiq kollegiyaların təsis edilməsi olmuşdur. Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, ötən ilin sonunda yeni yaradılmış inzibati və kommersiya məhkəmələrinə ölkə başçısının Sərəncamı ilə yüksək bilik və təcrübəyə malik hakimlərin təyinatları həyata keçirilmişdir ki, bu da öz növbəsində istinad edilən sahədə ədalət mühakiməsinin keyfiyyətinin artırılmasına öz ciddi töhvəsini vermişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə Ali Məhkəmədə yaradılan “Elektron məhkəmə” informasiya sistemi məhkəmə hakimiyyətinin və ədalət mühakiməsinin işini səmərəliləşdirən sistemdir və o, vətəndaşın məhkəməyə müraciət etmək hüququnun yaranması anından məhkəmə qərarının icrasının tamamlanmasına qədər bütün prosesi əhatə edir. Ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində süründürməçilik və sui-istifadə hallarının qarşısının alınmasına, aşkarlıq və operativliyin təmin edilməsinə, məhkəməyə müraciət imkanlarının daha da asanlaşmasına,

məhkəmə qərarlarının icrasına nəzarətin effektivliyinin artırılmasına, elektron kargüzarlığın və elektron sənəd dövriyyəsi təmin olunmasına xidmət edir.

“Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridetmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosesual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 10 fevral 2017-ci il tarixli Sərəncamının icrası ilə bağlı cinayət törətmiş şəxslərin azadlıq hüququnun təmin edilməsi istiqamətində görülmüş tədbirlər nəticəsində 2018-2019-cu illərdə təqsirləndirilən şəxslərin barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və həbsdə saxlanılma müddətlərinin uzadılması haqqında respublika məhkəmələri tərəfindən qəbul edilmiş qərarların sayı xeyli dərəcədə azalmışdır.

Ötən il Ali Məhkəmənin fəaliyyətinin hüquqi və informasiya təminatı gücləndirilmiş, aparatda yeni texnologiyalar tətbiq edilmiş, maddi-texniki baza möhkəmləndirilmişdir. Eyni zamanda əvvəlki illərlə müqayisədə 2019-cu il ərzində vətəndaşların hüquqlarının məhkəmə müdafiəsi genişləndirilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri vurğulamışdır ki, Azərbaycan Respublikası İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasına qoşulduğundan Avropa Məhkəməsinin presedent hüququ bizim hüquq sistemimiz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ali Məhkəmədə keçirilən seminarlarda beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa Məhkəməsinin presedent hüququ öyrənilir. Hakimlərin və dəvət olunmuş beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə “dəyirmi masa”lar keçirilir.

2019-cu ildə Ali Məhkəmənin 7 hakimi son yaş həddinə çatdığına görə təqaüdə göndərilmişdir.

Plenumda Ali Məhkəmənin kollegiya sədrlərinin 2019-cu ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyətinə dair məruzələri dinlənilmiş, hər bir məruzə ətrafında geniş müzakirələr və təhlillər aparılmışdır. Məruzə edən kollegiya sədrləri 2019-cu ildə kollegiyaların fəaliyyətində nəzərə çarpacaq keyfiyyət dəyişikliyi olduğunu qeyd etmişlər.

Ali Məhkəmənin mülki və hərbi kollegiyalarında 2019-cu ildə baxılmış işlər 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə azalmış, cinayət və inzibati-iqtisadi kollegiyalarda isə artmışdır. Mülki kollegiyada 5,6 faiz, hərbi kollegiyada isə 10,8 faiz azalma, cinayət kollegiyasında 8, inzibati-iqtisadi kollegiyada 46,4 faiz artma müşahidə olunmuşdur. Ümumiyyətlə, Ali Məhkəməyə daxil olmuş işlərin sayı 4,4 faiz artmışdır.

Baxılan işlərin və ləğv olunan məhkəmə qərarlarının statistikasını aşağı instansiya məhkəmələri tərəfindən qəbul edilən qərarların keyfiyyətinin əvvəlki illərə nisbətən yüksək olmasını göstərir.

Ali Məhkəmənin Plenumunun 2019-cü ildə 6 iclası keçirilərək 21 qərar qəbul olunmuş, işlərə baxılarkən aşkar edilmiş nöqsanlar barədə 38 xüsusi qərar çıxarılmışdır.

Ali Məhkəməyə edilən müraciətlərdə ötən illə müqayisədə 26,8 faiz artma müşahidə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi Plenumlarının bəzi qərarlarının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi və bəzi qərarlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir.

Ali Məhkəmənin Plenumu

2020-ci il 19 mart tarixdə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun iclası keçirilmişdir. İclasda “Azərbaycan Respublikasında koronavirus (COVID-19) infeksiyasının yayılması təhlükəsinin qarşısının alınması məqsədi ilə məhkəmələrdə həyata keçirilməsi zəruri olan tədbirlər haqqında” Qərar qəbul edilmişdir.

Qərarda Azərbaycan Respublikasının bütün məhkəmələrinə təxirəsalınmaz qaydada baxılmalı olan, yaxud məhkəmə baxışının keçirilməsini tələb etməyən işlərə (qətimkan tədbirlərinin seçilməsi, uzadılması, dəyişdirilməsi, ləğvi, inzibati həbs nəzərdə tutulan işlər, iddianın təmin tədbirlərinin görülməsi, əmr icraatı, kiçik iddialara dair işlər üzrə sadələşdirilmiş icraat, bəzi kateqoriya üzrə xüsusi icraat işləri və sair) baxılması istisna olunmaqla, icraatlarında olan digər işlərə baxılmasının müvəqqəti olaraq təxirə salınması tövsiyə edilmişdir. Məhkəmələrə həmçinin İnzibati-Prosessual Məcəllənin 16-cı maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılan işlərə şifahi məhkəmə baxışı (şifahi dinləmələr) keçirilmədən baxılması imkanlarından, eləcə də Mülki Prosesual Məcəllənin tələbləri nəzərə alınmaqla mülki işlər və kommersiya mübahisələri üzrə məhkəmə icraatının “Elektron məhkəmə” informasiya sistemi vasitəsilə aparılması imkanlarından istifadə edilməsi tövsiyə olunmuşdur. Qərar 20 mart 2020-ci il tarixindən 20 aprel 2020-ci il tarixinədək qüvvədə olacaqdır.

Plenumda həmçinin konkret işlərə baxılmışdır.

MÜLKİ, İNZİBATİ VƏ KOMMERSİYA İŞLƏRİ ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Ərizəçinin vəsaiti hesabına verilmiş kreditlər üzrə tələblər qeydə alındıqdan sonra həmin tələblərin ödənilməsi növbəlilik qaydasında həyata keçirilməli olduğundan ləğv olunmuş bankdan tələb edilən məbləğ “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq ərizəçiyə növbəlilik əsasında ödənilə bilər.

Ərizəçi - Sahibkarlığın İnkişafı Fondu cavabdeh - Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna qarşı ləğv prosesində olan “Atrabank” ASC-yə güzəştli kreditlər üzrə 31.07.2018-ci il tarixədək ödənilmiş vəsaitlərin köçürülməsi haqqında ərizəçinin müraciətindən imtinaya dair ləğvedici ƏSF-nin hərəkətlərinin qanunsuz və əsassız sayılması və “Atrabank” ASC-yə ödənilmiş əsas borc üzrə 860.393,92 manat, faiz borcu üzrə 33.117,73 manat, cərimə borcu üzrə isə 2.695,87 manat olmaqla, ümumilikdə 896.207,52 manat vəsaitin Sahibkarlığın İnkişafı Fonduna köçürülməsi öhdəliyinin bankın ləğvedicisi ƏSF-yə həvalə edilməsi barədə Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasına (bundan sonra mətdə apelyasiya instansiyası məhkəməsi) müraciət etmişdir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 22 noyabr 2019-cu il tarixli qərarı ilə ərizəçinin müraciəti təmin edilməmişdir.

Həmin qərardan ərizəçi kassasiya şikayəti verərək bu şikayətini, müraciətində olduğu kimi, onunla əsaslandırılmışdır ki, İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu (bundan sonra SİF) ilə əməkdaşlıq etmiş və hazırda ləğv prosesində olan “Atrabank” ASC-nin ləğvedicisi Əmanətlərin Sığortalanması Fondu (bundan sonra ƏSF) təyin olunmuşdur. “Atrabank” ASC-dən SİF-in vəsaiti hesabına kredit almış sahibkarlıq subyektlərinin bankın lisenziyası ləğv olunduğu tarixdən 01 avqust 2018-ci il tarixədək geri ödədiyi kredit vəsaitləri ləğvedici ƏSF tərəfindən SİF-ə qaytarılmamışdır. Bununla əlaqədar, “Atrabank” ASC-nin ləğvedicisi ƏSF-yə 20 avqust 2019-cu il tarixli SİF-09/01-3/133 nömrəli məktubla müraciət olunaraq, bankın lisenziyası ləğv olunduğu tarixdən 01 avqust 2018-ci il tarixədək sahibkarlıq subyektləri tərəfindən SİF-in vəsaiti hesabına verilmiş güzəştli kreditlər üzrə geri ödənilmiş kredit vəsaitlərinin SİF-ə köçürülməsinin təmin edilməsi xahiş edilmişdir (Sözügedən məktubla “Atrabank” ASC də daxil olmaqla, SİF-lə

əməkdaşlıq etmiş və hazırda ƏSF-nin ləğvedicisi olduğu banklar üzrə geri ödənilmiş kredit vəsaitlərinin SİF-ə qaytarılmasının təmin olunması xahiş edilmişdir. 01 avqust 2018-ci il tarixli üzləşmə aktı ilə “Atrabank” ASC-nin ləğvedicisi ƏSF tərəfindən təsdiq olunmuşdur ki, “Atrabank” ASC-nin ləğv prosesi dövründə 01 avqust 2018-ci il tarixədək sahibkarlıq subyektləri tərəfindən ƏSF-yə əsas borc üzrə 860.393,92 manat, faiz borcu üzrə 349.560,58 manat ödənilmişdir. Qeyd olunan müraciətlərindən ƏSF-nin 03.09.2019-cu il tarixli 1901200801327 nömrəli cavab məktubu ilə imtina edilmişdir. İmtinaya əsas kimi SİF-in vəsaiti hesabına verilmiş kreditlər üzrə tələblərin “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu 76-cı maddəsinə əsasən qeydə alındığı və həmin tələbin ödənilməsinin qanunamüvafiq qaydada həyata keçiriləcəyi, ƏSF-nin ləğvetməsində olan bankların kreditorlarının tələblərinin ödənilməsi, ƏSF tərəfindən ödənilmiş kompensasiya məbləğinin bərpası və dövlət borcunun qaytarılmasının əsas mənbələrinin ləğv prosesində olan bankın aktivləri, yəni kredit portfelindən yığımlar olması, borcalanlar (sahibkarlıq subyektləri də daxil olmaqla) tərəfindən 31.07.2018-ci il tarixədək daxil olmuş vəsaitlərin mütəmadi olaraq “Banklar haqqında” Qanunun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq kreditor tələblərinin növbəliyi qaydasında icra edilməsi göstərilmişdir. Ləğvedici ƏSF-nin imtinanın əsası kimi istinad etdiyi “Banklar haqqında” Qanunun 82.1-ci maddəsinin tələbinə görə, müflis elan olunmuş bankların kreditorları arasında növbəlilik qaydasında bankın aktivləri bölüşdürülməlidir. Lakin aşağıda qeyd olunanlara əsasən hesab edilir ki, SİF-in vəsaitləri bankın aktivinə daxil deyildir. Beləliklə, müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə verilən güzəştli kredit məbləğləri SİF-in vəsaitidir və həmin vəsait hesabına güzəştli kreditlərin sahibkarlıq subyektlərinə verilməsində müvəkkil bankların fəaliyyəti yalnız vasitəçilik funksiyasından ibarətdir. Odur ki, həmin vəsaitin məqsədli təyinatı üzrə SİF-ə ayrılması və

sahibkarlıq subyektlərinə ayrılmasının bütün qayda və şərtlərinin SİF tərəfindən müəyyənləşdirilməsi həmin vəsaitlərin Bankın aktivini sayılmasını istisna edir. Buna görə də həmin vəsaitlərin ƏSF tərəfindən “Banklar haqqında” Qanunun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq kreditör tələblərinin növbəliliyi qaydasında digər kreditörlərə ödənilməsi qanuni sayıla bilməz. Kredit müqaviləsinə əsasən verilmiş məbləği bankın aktivini kimi qəbul etməyin mümkün olmadığı hazırda qüvvədə olan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31.07.2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun Nizamnaməsi” və “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun vəsaitindən istifadə Qaydası”nın müddəaları ilə də bir daha təsdiq olunur. Belə ki, sözü gedən Fərmanla təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun Nizamnaməsi”nin 3.1.1-ci yarım bəndinə əsasən Fondun vəzifələrindən biri Fondun vəsaiti hesabına Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının prioritet istiqamətləri üzrə sahibkarlıq subyektlərinin investisiya layihələrini maliyyələşdirməkdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanından da görüldüyü kimi, ləğv prosesində olan banklar üzrə sahibkarlıq subyekti tərəfindən geri ödənilən kreditlərin ixtiyarlı sahibi olaraq SİF-ə qaytarılmasında vasitəçilik vəzifəsi ləğvedici kimi məhz ƏSF-yə həvalə edilmişdir. Görüldüyü kimi, güzəştli kredit məbləği ƏSF-nin yanaşdığı kimi ləğv prosesində olan bankın aktivini hesab edilsəydi, hal-hazırda sahibkarlıq subyektləri tərəfindən ləğv prosesində olan banklara geri ödənilən vəsaitlərin SİF-ə qaytarılması nəzərdə tutulmaz və “Banklar haqqında” Qanunun 82-ci maddəsinə əsasən növbəlilik qaydasında kreditör tələblərinin ödənilməsinə yönəldilərdi. SİF-in vəsaiti hesabına maliyyələşmiş sahibkarlıq subyektləri tərəfindən geri ödənilən vəsait “Banklar haqqında” Qanunun 82-ci maddəsinə əsasən müflis elan olunmuş bankın aktivləri hesab edilməyib onun kreditörləri arasında ödənişlərin növbəliyi qaydasında bölüşdürülməməlidir. Nəzərə alınmalıdır ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31.07.2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanının 6.1.1-ci yarım bəndinə əsasən SİF-in nizamnamə fondunun miqdarının müəyyən edilməsi səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məxsusdur və həmin Fərmanın 5.6-cı bəndində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

tərəfindən SİF-in nizamnamə fondunun miqdarı 1.094.254.581 manat müəyyən edilmişdir. Təsdiq edilmiş nizamnamə fonduna bu gün ƏSF tərəfindən qaytarılmayan həmin vəsait də daxil edilmişdir. Məhkəmə həmin normaya istinad edərək Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 07.10.2009-cu il tarixli 162 nömrəli və 31.07.2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanının tələblərini görməzdən gələrək, güzəştli kredit vəsaitlərinin Fondun aktivini olmasını gözərdi etmişdir. Fondun tələb etdiyi pul vəsaiti bankın aktivini deyil, Fondun vəsaitidir və bu səbəbdən həmin vəsaitin kreditör tələblərinin növbəliliyinə uyğun olaraq bankın kreditörləri arasında bölüşdürülməsi qanunsuzdur. Qanunvericilik normalarında müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsi ilə verilən güzəştli kredit məbləğlərinin SİF-in vəsaiti olması birmənalı şəkildə təsbit olunmuşdur. Həmin vəsait hesabına güzəştli kreditlərin sahibkarlıq subyektlərinə verilməsində müvəkkil bankların fəaliyyəti yalnız vasitəçilik funksiyasından ibarətdir. Odur ki, həmin vəsaitin məqsədli təyinatı üzrə SİF-ə ayrılması və sahibkarlıq subyektlərinə ayrılmasının bütün qayda və şərtlərinin SİF tərəfindən müəyyənləşdirilməsi həmin vəsaitlərin Bankın aktivini sayılmasını istisna edir. Görüldüyü kimi, verilmiş kredit məbləğini bankın aktivini kimi qəbul etməkdə apelyasiya məhkəməsi səhvə yol vermiş, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31.07.2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanı ilə məsələyə aydınlıq gətirilməsini, yəni sözügedən vəsaitlərin bankın aktivini olmadığını müəyyən edilməsini nəzərə almadan maddi hüquq normalarını mübahisəyə düzgün tətbiq etməmişdir. Bütün yuxarıda göstərilənlərə əsasən ərizəçi kasasiya şikayətində apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 22 noyabr 2019-cu il tarixli qərarının ləğv edilməsi, ərizənin təmin edilməsi barədə yeni qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Ali Məhkəmənin İnzibati Kollegiyası məruzəçi hakimin məruzəsini, ərizəçinin nümayəndəsinin və vəkilinin, cavabdehin vəkilinin izahat və çıxışlarını dinləyərək, işin faktiki hallarının qüvvədə olan qanunvericilik normalarına uyğunluğunu yoxlayaraq hesab etmişdir ki, aşağıda qeyd olunanları nəzərə alaraq ərizəçinin kasasiya şikayətinin dəlilləri əsassız olduğundan həmin şikayət təmin edilməməli, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 22 noyabr 2019-cu il tarixli qərarı dəyişdirilmədən qüvvədə saxlanılmalıdır.

Belə ki, Sahibkarlığın İnkişafı Fondu ləğv prosesində olan “Atrabank” ASC-nin ləğvedicisi ƏSF-yə qarşı ərizə ilə müraciət edərək ləğv prosesində olan bankların Sahibkarlığın İnkişafı Fondu qarşısında olan öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsini, eləcə də öhdəliklərin tam şəkildə icra edilməməsinin səbəbləri barəsində məlumat verilməsini, həmin banklar vasitəsilə kredit almış və borcunu ödəməyən sahibkarlıq subyektlərinin öhdəliklərinin onların girov qoyulmuş və ya ipoteka ilə yüklü edilmiş əmlakları hesabına təmin edilməsini xahiş etmişdir.

Ləğv prosesində olan “Atrabank” ASC-nin ləğvedicisi ƏSF-nin 03.09.2019-cu il tarixli cavab məktubuna əsasən Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaiti hesabına verilmiş kreditlər üzrə tələblər “Banklar haqqında” Qanunun 76-cı maddəsinə əsasən qeydə alınmışdır və həmin tələbin ödənilməsi qanuna müvafiq qaydada həyata keçiriləcəkdir. Fondun ləğvetməsində olan bankların kreditorlarının tələblərinin ödənilməsi, Fond tərəfindən ödənilmiş kompensasiya məbləğinin bərpası və dövlət borcunun geri qaytarılmasının əsas mənbələri ləğv prosesində olan bankın aktivləri, yəni kredit portfelindən yığımlardır. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu ləğvedici təyin edildiyi tarixdən etibarən “Banklar haqqında” Qanunun tələblərinə uyğun olaraq, bankın ləğvi tədbirlərini həyata keçirməyə başlamışdır və bununla əlaqədar banka kredit borcu olan şəxslərdən kreditlərin yığılması istiqamətində işləri davam etdirməkdədir. Görülmüş tədbirlər nəticəsində borcalanlar (sahibkarlıq subyektləri də daxil olmaqla) tərəfindən 31 iyul 2018-ci il tarixədək daxil olmuş vəsaitlər mütəmadi olaraq “Banklar haqqında” Qanunun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq kreditor tələblərinin növbəliliyi qaydasında icra edilmişdir. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 iyul 2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanının tələbləri Fond tərəfindən icra olunaraq 01 avqust 2018-ci il tarixindən etibarən sahibkarlıq subyektləri tərəfindən ödənilən vəsaitlərin Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fonduna köçürülməsi mütəmadi təmin edilir.

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının 21.11.2019-cu il tarixli 1921026858 nömrəli məktubunda hazırkı ərizəyə münasibətdə bildirilmişdir ki, “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun vəsaitindən istifadə Qaydası” “Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi

mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 31 iyul tarixli 224 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq olunmuşdur və bu tarixdən sonra ƏSF-yə edilən ödənişlər müvafiq qaydada Fonda köçürülür. “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 82-ci maddəsinin tələbləri və “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun vəsaitindən istifadə Qaydası”nda müvafiq dəyişikliyin 31.07.2018-ci il tarixində edildiyi nəzərə alınaraq, Fondun tələbi ilə bu həcmdə vəsaitin ödənilməsi kreditorların maraqlarının pozulmasına gətirib çıxara bilər. Belə ki, müştərilər tərəfindən 31.07.2018-ci il tarixinə kimi edilmiş ödənişlər növbəlilik əsasında digər kreditorlara yönəldilmişdir. Odur ki, ləğv prosesində olan “Atrabank” ASC-dən ödənilməsi istənilən məbləğ aidiyyəti məhkəmə tərəfindən “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda müəyyən edilmiş müvafiq növbəlilik əsasında Fonda köçürülə bilər.

Azərbaycan Respublikasının 1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 16 avqust 2016-cı il tarixli qərarı ilə Əmanətlərin Sığortalanması Fondu “Atrabank” ASC-yə ləğvedici təyin olunmuşdur.

“Banklar haqqında” haqqında” Qanuna əsasən ləğvedici bir sıra səlahiyyətləri həyata keçirir, o cümlədən,

71.7.2. bankın əmlakının və sənədlərinin qorunması üçün tədbirlər görür, aralıq balansını tərtib edir, habelə bankın aktivlərini idarə edir;

71.7.3. bankın əmanətçilər qarşısında öhdəliklərinin reyestrini tərtib edir və kompensasiyaların ödənilməsi üçün qanuna müvafiq tədbirlər görür;

71.7.4. kreditorların tələblərini qeydə alır və onların ödənilməsi üçün tədbirlər görür;

71.7.5. bankın qarşısında olan borcların qaytarılması üzrə tədbirlər görür.

Həmin qanunun 76.1-ci maddəsinə görə, bu Qanunun 77.1-ci və 77.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, müflis banka qarşı tələblər bankın müflis elan olunmasına dair məhkəmə qərarının kütləvi informasiya vasitələrində ilk dəfə dərc edildiyi gündən 60 təqvim günü ərzində ləğvedici tərəfindən yazılı şəkildə qeydə alınmalıdır.

Məhkəmə bu müddəti bütün kreditorlar üçün yalnız bir dəfə 30 təqvim günü müddətinə uzada bilər. Kreditorların sorğusu üzrə onlara tələblərinin qeydə alındığına dair qəbz verilir.

Həmin Qanunun 82.1-ci maddəsinə görə müflis elan olunmuş bankın aktivləri onun kreditorları arasında aşağıdakı növbəlik qaydasında bölünmüşdür.

Qanunun 90-cı maddəsinin mənasına əsasən bankın müflis elan olunması və ya müflis elan olunmuş bankla əlaqədar iş baxarkən birinci instansiya məhkəməsi Azərbaycan Respublikasının Mülki-Prosesual Məcəlləsinə müvafiq olaraq həmin məsələyə dair kreditorların tələblərinin reyestrini (qəbul edilmiş tələblərin siyahısını) təsdiq edir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 2-1(103)-117/18 sayılı 18 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı ilə ləğv prosesində olan "Atrabank" ASC-nin ləğvedicisi Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən təqdim edilmiş ləğv prosesində olan "Atrabank" ASC-nin kreditorlarının tələblərinin 2018-ci ilin III rübü üzrə təzələnməmiş rüblük siyahısı təsdiq edilmişdir.

Ərizəçinin istər məhkəməyə verdiyi ərizəsində, istərsə də yazdığı kasasiya şikayətində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 07 oktyabr 2009-cu il tarixli 162 nömrəli və 31 iyul 2018-ci il tarixli 224 nömrəli Fərmanlarına istinad edilmişdir.

Lakin qeyd edilməlidir ki, sözügedən Fərmanların müddəaları ərizəçi ilə banklar (hətta ləğv edilmiş banklar) arasında münasibətləri tənzimləyir, cavabdehə isə bunun hər hansı bir aidiyyəti yoxdur, xüsusi ilə də nəzərə alaraq ki, ərizəçi "Banklar haqqında" Qanunun 76 və 77-ci maddələrinə müvafiq şəkildə ləğv edilmiş bankın kreditorları siyahısında qeydiyyatda alınmışdır.

Bu baxımdan ərizəçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sözügedən Fərmanlarına istinad etməsi əsaslı sayıla bilməz.

Eyni zamanda "Banklar haqqında" Qanunun "Ödənişlərin növbəliyi" adlanan 82-ci maddəsi mövcuddur ki, həmin maddə ilə müflis elan olunmuş bankın aktivlərinin onun kreditorları arasında növbəlik qaydasının bölüşdürülməsi müəyyən edilmişdir.

Belə ki, "Banklar haqqında" Qanunun 82-ci maddəsinə görə müflis elan olunmuş bankın aktivləri onun kreditorları arasında aşağıdakı növbəlik qaydasında bölüşdürülür:

82.1.2. fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması Fondunun reqres hüququ üzrə tələblər;

82.1.3. iflas prosedurunun həyata keçirilməsi ilə bağlı müvəqqəti inzibatçının və ləğvedicinin çəkdiyi bütün məsrəflər və xərclər, o

cümlədən onların əmək haqqı, məhkəmə xərcləri və ləğvedicinin bankın ləğvetmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı qəbul etdiyi öhdəliklər;

82.1.4. iş vaxtı baş vermiş bədən xəsarəti və ya ölüm halları ilə əlaqədar bank işçilərinin tələbləri;

82.1.5. bankın müflis elan olunmasına dair məhkəmə qərarının qəbul edildiyi tarixdən əvvəlki altı aydan çox olmayan dövr üçün ödənilməli müavinətlərin, əmək haqlarının verilməsi haqqında bankın işçilərinin və keçmiş işçilərinin tələbləri;

82.1.6. müvəqqəti inzibatçının idarəetmə və maliyyə sağlamlaşdırması prosedurları ilə əlaqədar bankın öhdəlikləri;

82.1.7. bankın müflis elan olunmasına dair qərarın qəbul edildiyi tarixdən əvvəlki bir ildən çox olmayan müddət üçün büdcəyə məcburi ödənişlər üzrə vergilər və məcburi dövlət sosial sığortası üzrə ödənilməli məbləğlər;

82.1.8. təminatlı kreditorların tələbləri.

82.2. Qalan aktivlər bankın səhmdarlarına onların paylarına mütənəib surətdə qanunvericiliyə uyğun qaydada ödənilir.

Bununla yanaşı "Banklar haqqında" Qanunun 87-ci maddəsi ilə tələblərin ödənilməsi qaydası müəyyən edilmişdir.

Belə ki, həmin Qanunun 87-ci maddəsinə əsasən bu Qanunun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq təsdiq edilmiş tələblər ödəniş növbəliyinə müvafiq surətdə təsnifləşdirilərək kateqoriyalar üzrə birləşdirilir və bölgü cədvəlinə daxil edilir. Hər kateqoriya üzrə tələblər əvvəlki növbənin tələbləri tam ödənildikdən sonra ödənilir. Növbə daxilində tələblərin ödənilməsinə vəsait çatmadıqda ödənişlər tələblərə proporsional faizlə bölüşdürülür.

87.2. Tələbləri təsdiq edilmiş və bölgü cədvəlinə daxil edilmiş bank kreditorlarına ödənişlərin aparılması qrafiki ləğvedici tərəfindən məhkəməyə təsdiq olunmaq üçün təqdim edilir.

87.3. Məhkəmə tərəfindən təsdiq edilmiş ödənişlərin aparılması qrafiki qətidir və ondan şikayət verilə bilməz.

87.4. Ödənişlərin aparılması qrafiki məhkəmə tərəfindən təsdiq edildikdən sonra ləğvedici dərhal həmin qrafikdə nəzərdə tutulan ödənişləri icra edir. Ödənişlərin aparılması qrafikinə daxil edilmiş məbləğləri kreditorlara ödəmək üçün onlarla əlaqə yaratmaq mümkün olmadığı halda ödənilməmiş məbləğlər Mərkəzi Bankda xüsusi hesabda depozitə qoyulur. Ləğvedici kütləvi informasiya vasitələrində bildiriş dərc etdirərək göstərilən kreditorlara

vəsaiti almaq üçün müraciət etməyi təklif edir. Bu qaydada depozitə qoyulmuş vəsait göstərilən kreditorlar və ya onların hüquq varisləri tərəfindən həmin tələblər üzrə iddia müddəti bitənədək alına bilər. İddia müddəti bitdikdən sonra ödənilməmiş məbləğlər dövlət büdcəsinə köçürülür.

Həmçinin məhkəmə kollegiyası xüsusi olaraq qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, “Banklar haqqında” Qanunun 72.1.2-ci maddəsinə əsasən bankın müflis elan olunmasına dair qərar qüvvəyə mindiyi andan banka qarşı məhkəmə icraatı prosesində olan bütün iddialar dayandırılmalıdır, 72.1.3-cü maddəsinə görə isə bank barəsində digər məhkəmə icraatına başlanılmır və banka qarşı bütün tələblər yalnız bu Qanunda nəzərdə tutulan iflas prosedura çərçivəsində irəli sürülür.

Bu baxımdan da Ali Məhkəmənin İnzibati Kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, ərizəçinin vəsaiti hesabına verilmiş kreditlər üzrə tələblər qeydə alındığından və qanunla qeydə alınmış həmin tələblərin ödənilməsi növbəlilik qaydasında həyata keçirilməli olduğundan ləğv olunmuş bankdan tələb edilən məbləğ Azərbaycan Respublikasının “Banklar haqqında” qanununun 82-ci maddəsinə uyğun olaraq növbəlilik əsasında mütəmadi olaraq ərizəçiyə ödənilə bilər.

Bütün yuxarıda göstərilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi qərarla kasasiya şikayətini təmin etməmiş və Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 22 noyabr 2019-cu il tarixli qərarını dəyişiklik edilmədən saxlamışdır.

Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq beş ildən artıq müddətə davam edərsə, əmək müqaviləsinə müddətin qurtarması əsasına görə xitam verilə bilməz.

Bakı şəhəri, Səbail Rayon Məhkəməsinin 17 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Hacıyev Mahmud Mustafa oğlunun (bundan sonra iddaçı) cavabdeh “Titan D” MMC (bundan sonra cavabdeh təşkilat) qarşı “əmrin etibarsız sayılması, iş bərpa, məcburi iş buraxma müddəti üçün əmək haqqının və vurulmuş mənəvi zərəre görə 3.000 manat pulun tutulması” barədə iddiası rədd edilmişdir. İddiaçı qətnamədən apelyasiya şikayəti vermişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 26 dekabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə apelyasiya şikayəti qismən təmin edilərək, iş üzrə Səbail Rayon Məhkəməsinin 17 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iddia ərizəsi qismən təmin edilərək, cavabdeh təşkilat tərəfindən verilmiş 31 avqust 2018-ci il tarixli, 397 sayılı əmrin iddiaçıya aid hissədə etibarsız hesab olunması və iddiaçının cavabdeh təşkilatda əvvəlki vəzifəsinə bərpa edilməsi, ona məcburi iş buraxma müddəti üçün əmək haqqının ödənilməsi, qalan hissədə isə iddia ərizəsinin rədd edilməsi qərara alınmışdır.

Həmin qətnamədən cavabdeh təşkilat kassasiya şikayəti verərək onun ləğv edilməsini və iddianın rədd edilməsi haqqında yeni qərarın çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 24 may 2019-cu il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayəti qismən təmin

edilərək, iş üzrə Bakı Apelyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 26 dekabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş və mülki iş yenidən baxılması üçün apelyasiya instansiyası məhkəməsinə qaytarılmışdır.

İşə təkrarən baxan Bakı Apelyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 15 iyul 2019-cu il tarixli qətnaməsi ilə apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, iş üzrə Bakı şəhəri, Səbail rayon məhkəməsinin 17 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Həmin qətnamədən İddiaçı kassasiya şikayəti verərək onun ləğv edilməsini və iddianın tam həcmdə təmin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətində irəli sürülmüş dəlilləri iş materialları ilə əlaqəli şəkildə təhlil edərək Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası bu dəlillərlə bağlı aşağıdakılar qeyd etmişdir:

İşin mübahisə olunmayan həqiqi hallarından görünür ki, işəgötürənin 01 iyul 2002-ci il tarixli, 14/02 sayılı əmri ilə Mahmud Hacıyev LTD “Titan” MMM-tə mühafizəçi vəzifəsinə işə qəbul edilmişdir.

Sonradan LTD “Titan” MMM-nin adı “Titan D” MMC-tə dəyişdirilərək, Nizamnaməsi 0103-P6-37348 sayılı şəhadətnamə ilə 03 mart 2003-cü il tarixdə dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Nizamnaməyə görə “Titan D” MMC özəl

mühafizə fəaliyyəti ilə məşğul olan kommersiya hüquqi şəxsdir.

İşə götürənin 01 oktyabr 2005-ci il tarixli, 10/05 sayılı əmri ilə iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 68-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin b) bəndinə əsasən əmək müqaviləsinin müddətinin qurtarması əsası ilə xitam verilmiş və elə həmin gün Mahmud Hacıyev işə götürənin digər 341 sayılı əmri ilə “Titan D” MMC-də mühafizəçi vəzifəsinə işə qəbul edilmişdir. Hər üç əmr əvvəl LTD “Titan” MMM, sonradan isə “Titan D” MMC direktoru kimi Cəmil Çaparlı tərəfindən imzalanıb.

Daha sonra işdən görünür ki, tərəflər arasında 01 iyul 2010-cu il, 01 iyul 2014-cü il və 01 iyun 2016-cı il tarixlərdə üç əmək müqaviləsi bağlanmış və hər üç əmək müqaviləsinin 2.1-ci bəndində əmək müqaviləsinin müddəti “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” müqavilələrin müddətinin başa çatması ilə şərtləndirilmişdir.

Tərəflər arasında 01 iyun 2016-cı il tarixdə bağlanmış əmək müqaviləsinin 2.1, 2.2 və 9.5-ci bəndlərində göstərilmişdir ki, bu əmək müqaviləsi Əmək Məcəllənin 47-ci maddəsinin f) bəndinə uyğun olaraq, 01 iyun 2016-cı il tarixdən “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanan “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” müqavilənin müddətinin başa çatmasınadək bağlanır və tərəflər razılığa gəlmişlər ki, bu əmək müqaviləsinin müddəti qurtardıqda “işə götürən” “işçi”ni 15 gün əvvəl yazılı xəbərdar etməklə Əmək Məcəlləsinin 75-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin a) bəndinə əsasən onunla bağlanan əmək müqaviləsinə xitam verəcək.

“Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında 1-ci müqavilə 01 iyun 2016-cı il tarixdə 2 il müddətinə bağlanmışdır. Müqavilənin müddəti 31 may 2018-ci il tarixdə başa çatsa da, müəyyən təşkilati məsələlər səbəbindən tenderin keçirilməsi 31 may 2018-ci il tarixədək başa çatdırılmamış və bu səbəbdən də əsas müqaviləyə 01 iyun 2018-ci il tarixdə edilmiş düzəlişə əsasən, əsas müqavilənin, yəni 01 iyun 2016-cı il tarixli müqavilənin müddəti bağlandığı tarixdən etibarən 31 avqust 2018-ci il tarixədək uzadılmışdır.

Bundan başqa işdən görünür ki, 2017-ci ilin dekabr ayında “BP” Şirkətinin mühafizə xidmətinin təmin edilməsi üçün elan edilmiş tenderin nəticələri 31 avqust 2018-ci il tarixdə tender komitəsi tərəfindən açıqlanmış və “Titan

D” MMC rəsmi olaraq tenderin qalibi elan edilərək bunun əsasında 31 avqust 2018-ci il tarixdən sonrakı gün, yəni 01 sentyabr 2018-ci il tarixdə “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında 3 il müddətinə qüvvədə olmaqla “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” 2-ci müqavilə bağlanmışdır.

01 avqust 2018-ci il tarixdə işəgötürən tərəfindən Mahmud Hacıyevə “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış müqavilənin müddətinin bitməsi ilə əlaqədar olaraq onunla bağlanmış əmək müqaviləsinə 31 avqust 2018-ci il tarixdən Əmək Məcəlləsinin 75-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin a) bəndinə əsasən (tərəflərin qarşılıqlı razılığına görə) xitam verilməsinə dair yazılı bildiriş göndərilmiş və 02 avqust 2018-ci il tarixdə iddiaçı imza etməklə bildirişlə tanış olmuşdur.

Bundan sonra, işəgötürənin 31 avqust 2018-ci il tarixli, 397 sayılı əmrinə əsasən, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” müqavilənin müddətinin bitməsi ilə əlaqədar olaraq iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə 31 avqust 2018-ci il tarixdən Əmək Məcəlləsinin 75-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin a) bəndinə əsasən (tərəflərin qarşılıqlı razılığına görə) xitam verilmiş və əmrin verilməsinə əsas kimi “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış müqavilə, iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsi və iddiaçıya rəsmi qaydada xəbərdarlıq edilməsinə dair 01 avqust 2018-ci il tarixli bildiriş göstərilmişdir.

03 sentyabr 2018-ci il tarixdə iddiaçı imza etməklə rəsmi qaydada əmrlə tanış olmuş, 21 sentyabr 2018-ci il tarixdə isə hazırkı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etmişdir.

Göründüyü kimi iddiaçının 01 iyul 2002-ci il tarixdən 31 avqust 2018-ci il tarixədək fasiləsiz olaraq cavabdeh təşkilatda “mühafizəçi” vəzifəsində işləməsi, həmçinin cavabdeh təşkilatla “BP” Şirkəti arasında “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” 1-ci müqavilənin 01 iyun 2016-cı il tarixdə 2 il müddətinə, 2-ci müqavilənin isə 01 sentyabr 2018-ci il tarixdə 3 il müddətinə bağlanması və həmin təşkilatlar arasında mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair münasibətlərin fasiləsiz olaraq bu günədək davam etməsi işin mübahisə olunmayan halıdır, cavabdeh tərəf özü də bu halı inkar etməmişdir.

Əvvəla, kassasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi işin bütün faktiki hallarını tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırıb sübutlara düzgün

hüquqi qiymət vermiş olsa da, həmin hallara maddi hüquq normalarının tələblərini düzgün tətbiq etməyərək həmin normaların tələblərini pozmuşdur. Bu isə, Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə MPM-nin) 417.1.4-cü maddəsinin tələbinə görə, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin kassasiya qaydasında ləğv edilib, apelyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında yeni qərar qəbul edilməsi üçün əsasdır.

Digər tərəfdən, işin apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilmiş həqiqi hallarına görə, tərəflər arasında sonuncu əmək müqaviləsi 01 iyun 2016-cı il tarixdə bağlanmış və həmin müqavilənin 2.1-ci bəndinə əsasən əmək müqaviləsinin müddəti “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” 01 iyun 2016-cı il tarixli müqavilənin müddətinin başa çatması ilə şərtləndirilmişdir.

İşgötürən, məhz əmək müqaviləsinin qeyd olunan bəndinə istinad edərək, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış müqavilə müddətinin bitməsinə istinad etmiş və həmin əsasla da Mahmud Hacıyevlə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam vermişdir.

Halbuki, işdən görünür ki, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” müqavilə münasibətlərinə bir gün də olsun xitam verilməmiş və bu münasibətlər fasiləsiz olaraq davam etmişdir.

Belə ki, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında 1-ci müqavilə 01 iyun 2016-cı il tarixdə 2 il müddətinə bağlanıb. Müqavilənin müddəti 31 may 2018-ci il tarixdə başa çatsa da, müəyyən təşkilati məsələlər səbəbindən tenderin keçirilməsi 31 may 2018-ci il tarixədək başa çatdırılmamış və bu səbəbdən də əsas müqaviləyə 01 iyun 2018-ci il tarixdə edilmiş düzəlişə əsasən, əsas müqavilənin, yəni 01 iyun 2016-cı il tarixli müqavilənin müddəti bağlandığı tarixdən etibarən 31 avqust 2018-ci il tarixədək uzadılmışdır. Hətta, 2017-ci ilin dekabr ayında “BP” Şirkətinin mühafizə xidmətinin təmin edilməsi üçün elan edilmiş tenderin nəticələri 31 avqust 2018-ci il tarixdə “tender komitəsi” tərəfindən açıqlanaraq “Titan D” MMC rəsmi olaraq tenderin qalibi elan edilmişdir. Bütün bunlar barədə isə “Titan D” MMC əvvəlcədən məlumatlı olmuşdur. Çünki tenderin nəticəsinə əsasən 31 avqust 2018-ci il tarixdən sonrakı (ertəsi) gün, yəni 01 sentyabr 2018-ci il tarixdə “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti

arasında 3 il müddətinə qüvvədə olmaqla “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” 2-ci müqavilə bağlanmışdır.

Göründüyü kimi “Titan D” MMC tərəfindən “BP” Şirkətinə göstərilən mühafizə xidməti bir gün də olsun dayandırılmayaraq fasiləsiz olaraq davam etmiş və bu gün də davam edir. Lakin, 1-ci müqavilə qüvvədən düşən gün, yəni 31 avqust 2018-ci il tarixdə işə götürən əmr verərək Mahmud Hacıyevlə bağlanmış əmək müqaviləsinə qanunsuz olaraq xitam vermiş, bununla da sonuncunun əmək hüquqlarını pozmuşdur.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəllənin 404.1-ci maddəsinin tələblərini pozaraq, tərəflər arasında bağlanmış əmək müqaviləsinin 2.1 və 9.5-ci bəndlərinin tələblərini düzgün təfsir etməmişdir. Belə ki, qeyd olunan normanın mənasına görə, müqavilənin şərtləri təfsir edilərkən yalnız söz və ifadələrin hərfi mənasına əsaslanmaq olmaz və müqavilə şərtlərini təfsir edərkən məhkəmə, təkcə müqavilədəki söz və ifadələrin hərfi mənasını deyil, həm də tərəflərin iradə ifadəsinin həqiqi mənasını, bütövlükdə müqavilənin hərfi mənasının onun digər şərtləri və mənası ilə müqayisəsini nəzərə almalıdır. Mülki Məcəllənin müəyyənləşdirdiyi bu qayda əmək müqavilələrinə də şamil olunur.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi işin apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilmiş həqiqi hallarını, tərəflərin iradə ifadəsinin həqiqi mənasını, bütövlükdə əmək müqaviləsinin, həmçinin “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” müqavilənin hərfi mənasının onların digər şərtləri və mənası ilə müqayisəsini nəzərə alıb hesab etmişdir ki, tərəflər arasında bağlanmış əmək müqaviləsinin 2.1 və 9.5-ci bəndlərində nəzərdə tutulan ifadə, yəni “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasındakı müqaviləyə xitam verilməsi ifadəsi, “Titan D” MMC tərəfindən “BP” Şirkətinə göstərilən mühafizə xidmətinin sona çatmasını ehtiva edir və nəzərdə tutur.

Belə ki, tərəflər arasında bağlanmış əmək müqaviləsinin 2.1-ci bəndində “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış müqavilənin tarixinin və nömrəsinin göstərilməməsi və sadəcə olaraq “müqavilə” sözündən istifadə edilməsi də bunu təsdiq edir. Burada hüquqi məntiq ondan ibarətdir ki, “Titan D” MMC kommərsiya hüquqi şəxsdir və onun “BP” Şirkətinə göstərdiyi mühafizə xidməti sona çatdıqdan sonra, bu

Şirkətin “Titan D” MMC etdiyi ödənişlər də sona çatmış olacaq. Belə vəziyyətdə “Titan D” MMC “BP” Şirkətinə mühafizə xidmətinin göstərilməsi üçün işəgötürən tərəfindən işçilərin işdə saxlanması və onlara əmək haqqı ödəməkdə davam etməsi də, əlbətdəki, “Titan D” MMC üçün iqtisadi baxımdan zərərli olmuş olardı. Bu hal isə baş verməmişdir.

Ona görə də kassasiya instansiyası məhkəməsinin qənaətinə görə, 01 iyun 2016-cı il tarixli müqaviləyə 31 avqust 2018-ci il tarixdə xitam verildikdən dərhal sonra (fasilə olmadan, səhərişi gün), 01 sentyabr 2018-ci il tarixli müqavilənin bağlanması onu təsdiq edir ki, müqaviləyə əsasən göstərilən mühafizə xidməti və buna müvafiq olaraq “BP” Şirkətinin “Titan D” MMC etdiyi ödənişlər fasiləsiz olaraq davam etmişdir.

Bu baxımdan iddiaçının işdə saxlanılmasının “Titan D” MMC (kommersiya hüquqi şəxsin) mənafeyinə hər hansı formada zərər vurması mümkün deyildir.

Eyni zamanda Mahmud Hacıyevin izahatına görə, onun bilavasitə əmək funksiyasını yerinə yetirdiyi “mühafizə postu” hal-hazırda kimi mövcuddur və həmin post “BP” Şirkətinin maliyyələşdirdiyi, Yasamal rayonundakı “Azərbaycan Beynəlxal Məktəbin” 2-ci ehtiyat giriş-çixış qapısında yerləşir və onun işdən azad edildiyi günün (31 avqust 2018-ci il tarixinin) səhərişi (01 sentyabr 2018-ci il tarixində) həmin posta “Titan D” MMC-nin başqa bir əməkdaşı çıxıb.

“Titan D” MMC nümayəndəsi də izahatında bu məlumatın həqiqiliyini inkar etməmişdir. Bu isə bir daha onu təsdiq edir ki, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında mühafizə xidmətinin göstərilməsi ilə bağlı münasibətlər fasiləsiz olaraq davam etmiş və bu gün də davam edir.

Mülki Məcəllənin müddətin qurtardığını bildiren vaxtı tənzimləyən 369.8-ci maddəsinin tələbinə görə, müddət uzadıldıqca yeni müddət bitmiş müddətin sonundan hesablanır.

Normanın mənasından da görüldüyü kimi müddətin qurtarması onun başladığı andan hesablanır. Müddətin başlanması isə onun axımı günündən, yəni yarandığı günün sonrakı təqvim günündən başlanır. Uzadılmış müddətin bitmiş müddətin sonundan hesablanması o, deməkdir ki, “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış müqavilənin 31 avqust 2018-ci il tarixdə bitmiş

müddəti uzadıldıqda o, 01 sentyabr 2018-ci il tarixdən hesablanmağa başlanmalı idi.

Göründüyü kimi işə götürən, 01 iyun 2016-cı il tarixli müqavilənin müddətinin bitməsinə əsas tutub iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verməkdə haqlı olmamışdır və əslində, “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında “mühafizə xidmətinin göstərilməsinə dair” 01 sentyabr 2018-ci il tarixli müqavilənin bağlanması de-fakto 01 iyun 2016-cı il tarixli müqavilənin müddətinin uzadılması demək olmuşdur.

Bu baxımdan, kassasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, Mahmud Hacıyevlə əmək müqaviləsinə Əmək Məcəlləsinin 75 maddəsinin 2-ci hissəsinin a) bəndinə, yəni tərəflərin qarşılıqlı razılığına əsasən xitam verilməsi qanunsuz olmuşdur. Belə ki, tərəflər arasında bağlanmış əmək müqaviləsinin 2.1 və 9.5-ci bəndlərinə görə, onlar arasında əldə olunan razılaşma “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsi barədə” müqaviləyə xitam verilməsi ilə şərtləndirildiyindən və bu hal isə baş vermədiyindən, əksinə, 01 sentyabr 2018-ci il tarixli müqaviləyə əsasən bu müddət yenidən 3 il müddətində uzadıldığından, iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsi tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında deyil, məhz işə götürən tərəfindən birtərəfli qaydada pozulmuşdur.

Nəzərə alınmalıdır ki, əmək qanunverciliyi tərəflərin qarşılıqlı razılığını əmək müqaviləsinin xitamının müstəqil əsası kimi fərqləndirmir. O, yalnız əmək müqaviləsi bağlanarkən əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əlavə halı kimi nəzərdə tutula bilər. Bu hal üzrə əmək müqaviləsinə xitam verilməsi həm işçinin, həm də işə götürənin əmək müqaviləsinin xitamına yönəlmiş razılaşdırılmış şəkildə iradə ifadəsi mövcud olduqda mümkün ola bilər.

Hazırkı halda, tərəflərin qarşılıqlı razılığı “Titan D” MMC ilə “BP” Şirkəti arasında bağlanmış “mühafizə xidmətinin göstərilməsi barədə” müqaviləyə xitam verilməsi, bu münasibətlərin sona çatdırılması ilə şərtləndirildiyindən, iddiaçı ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üçün Əmək Məcəlləsinin 75-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin a) bəndində nəzərdə tutulan əlavə hal baş verməmişdir.

Daha sonra, onu da qeyd etmək lazımdır ki, Əmək Məcəlləsinin 45-ci maddəsinin 5-ci hissəsinə görə, müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz

olaraq 5 ildən artıq davam edərsə, müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilir.

Maddənin mənasına görə, əgər müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq 5 ildən artıq müddətə davam edərsə, həmin müqavilə müddətli əmək müqaviləsi hesab edilə və işçi ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə müddətin qurtarması əsasına görə xitam verilə bilməz.

Hazırkı halda iddiaçının 01 iyul 2002-ci ildən 31 avqust 2018-ci il tarixədək fasiləsiz olaraq azı 15 il müddət ərzində cavabdeh təşkilatda “mühafizəçi” vəzifəsində işləməsi, hər ay əmək haqqı alması işin mübahisə olunmayan halıdır və cavabdeh tərəf özü də bu halı inkar etmir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən qeyd olunan maddənin tələblərini də düzgün təfsir etməmişdir. Belə ki, əmək qanunvericiliyinə əsasən, əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi şərtlərinə görə işin və ya göstərilən xidmətlərin daimi xarakterə malik olduğu qabaqcadan bəlli olduğu hallarda, Əmək Məcəlləsinin 47-ci maddəsi ilə müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, əmək müqaviləsi müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) bağlanmalıdır.

Əmək Məcəlləsinin 45-ci maddəsinin 4-cü hissəsində müəyyən olunmuş məhdudiyətlər işçini işə götürəndən asılı edən, işə qəbul zamanı müddətli əmək müqaviləsindən istifadəni məhdudlaşdıran təminatları təsbit edən BƏT-nin 02 iyun 1982-ci il tarixli “İşə götürənin təşəbbüsü ilə əmək münasibətlərinin xitam edilməsi haqqında” 166 sayılı tövsiyyəsinə də tam uyğundur.

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, Mahmud Hacıyev 2002-ci ildən LTD “Titan” MMM-də, 2005-ci ildən isə “Titan D” MMC-də eyni vəzifədə fasiləsiz olaraq 15 ildən artıq müddətdə çalışmışdır. Bu səbəbdəndə onunla bağlanmış əmək müqaviləsi Əmək Məcəlləsinin 45-ci maddəsinin 5-ci hissəsinin mənasına görə, müddətli əmək müqaviləsi sayıla bilməzdi.

Bu baxımdan kassasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, Mahmud Hacıyevlə bağlanmış əmək müqaviləsinə müqavilənin müddətli olmasına dair 2.1-ci bəndin əlavə edilməsi qeyd olunan maddənin tələblərinə zidd olmuşdur.

Əmək Məcəllənin 300-cü maddəsinin 1-ci hissəsində göstərilir ki, əgər, işəgötürən əmək müqaviləsinin bu Məcəllənin 68, 69, 70, 73, 74 və 75-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş ləğv edilməsi əsaslarını pozaraq və ya 71, 76-cı maddələri ilə müəyyən edilmiş qaydaların tələblərinə əməl etmədən, habelə 79-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hallara əhəmiyyət vermədən işçi ilə əmək münasibətlərinə xitam vermişdirsə, əmək münasibətlərini həll edən məhkəmə iddia ərizəsini və işin faktiki hallarını araşdıraraq məcburi iş buraxma müddəti üçün əmək haqqı ödənilməklə işçinin vəzifəsinə bərpa edilməsi barədə qətnamə çıxarır.

MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən, maddi hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və ya qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

MPM-nin 417.1.4 və 417.2-ci maddələrinin tələblərinə görə, kassasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və ya qərarını tamamilə, yaxud qismən ləğv edib apelyasiya instansiyası məhkəməsinə müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında yeni qərar qəbul edə bilər; bu Məcəllənin 417.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qərar yalnız o halda qəbul edilir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi hüquq normaları pozulmuş və ya düzgün tətbiq edilməmiş olsun.

Ona görə də kassasiya instansiyası məhkəməsi işin yuxarıda müəyyən edilmiş həqiqi hallarını və sadalanan maddi, prosesual hüquq normalarının tələblərini nəzərə alıb, 17 dekabr 2019-cu il tarixli qərarı ilə iş üzrə Bakı Apelyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 15 iyul 2019-cu il tarixli qətnaməsini ləğv edib, apelyasiya instansiyası məhkəməsinə müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında yeni qərar qəbul etməklə, iddia ərizəsini qismən təmin edib, işə götürənin 31 avqust 2018-ci il tarixli, 397 sayılı əmrini Mahmud Hacıyevə aid hissədə etibarsız hesab edib, məcburi iş buraxma müddəti üçün əmək haqqı ödənilməklə onu “Titan D” MMC əvvəlki işinə bərpa etmişdir.

Barışıq razılaşması haqqında müqavilənin bağlanması iddia tələbinin hüquqi əsasını aradan qaldırır.

İddiaçı “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC cavabdehlər Nəzərov Azad Əhməd oğluna və Nəzərov Zamiq Azad oğluna qarşı lizinq əmlakın geri qaytarılması və dəymiş ziyan tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, iddiasını onunla əsaslandırmışdır ki, 18 mart 2013-cü il tarixli, 902T/13/L sayılı Daxili Maliyyə Lizinqi Müqaviləsinə əsasən “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC cavabdeh tərəfindən seçilmiş təsviri bu müqavilədə göstərilən ümumi dəyəri 66451.33 ABŞ dolları olan, 2012-ci il buraxılışlı, 10- O146 dövlət nömrə nişanlı, “JCB 3CX” markalı yükləyici ekskavatoru öz mülkiyyətinə əldə edərək, onu A.Ə.Nəzərovun müvəqqəti istifadəsinə vermişdir. Cavabdeh isə öz növbəsində 66451.33 ABŞ dolları məbləğində borcdan 20579.77 ABŞ dolları avans məbləği ödəyərək qalıq 45871.56 ABŞ dolları məbləğində borcu illik 21 faiz olmaqla, 36 ay müddətində „Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-yə ödəməyi öz öhdəsinə götürmüşdür. 1 ədəd 2012-ci il buraxılışlı, 10-O146 dövlət nömrə nişanlı, “JCB 3CX” markalı yükləyici ekskavator cavabdehə təhvil verilmişdir. Eyni zamanda Lizinq müqaviləsindən irəli gələn öhdəliyin icrasının təmini üsulu olaraq Z.A.Nəzərovla bağlanmış zəminlik müqaviləsinə əsasən zəmin lizinq alanın öhdəliklərinin tam həcmdə yerinə yetirilməsinə görə məsuliyyəti tam olaraq üzərinə götürmüşdür. Cavabdeh A.Ə.Nəzərov Lizinq Müqaviləsinə 1 sayılı Əlavədə göstərilmiş illik 21 faiz olmaqla mütəmadi olaraq hər ay ödəniş etməli olduğu halda, müqavilənin bu şərtini pozaraq ödəniş cədvəli üzrə dövrü olaraq ödəməli olduğu məbləği ödəməmiş və bununla da öhdəliyini vaxtında və lazımı qaydada icra etməmişdir. Cavabdeh öhdəliklərini tam və vaxtında yerinə yetirmədiyi üçün şirkət tərəfindən dəfələrlə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq lizinq obyektini geri qaytarmamışdır. Ona görə də “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-nin mülkiyyətində olmaqla cavabdeh A.Ə.Nəzərovun istifadəsində olan 2012-ci il buraxılışlı, 10-O146 dövlət nömrə nişanlı, “JCB 3CX” markalı yükləyici ekskavatorun cavabdehin istifadəsindən alınaraq mülkiyyətçisi “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-yə qaytarılması, cavabdehlər A.Ə.Nəzərov və Nəzərov Zamiq Azad oğlundan müştərək qaydada Daxili Maliyyə Lizinq Müqaviləsi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi nəticəsində dəymiş ziyan üzrə vaxtı keçmiş qalıq

8909,58 ABŞ dolları, 414 ABŞ dolları faiz, 1269 ABŞ dolları dəbbə, cəmi 10592.58 ABŞ dolları borcun və 30 manat məbləğində ödənilmiş dövlət rüsumunun tutularaq iddiaçının xeyrinə verilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

A.Ə.Nəzərov cavabdeh “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-yə qarşı 18 mart 2013-cü il tarixli, 902T/13/L sayılı Daxili Maliyyə Lizinq Müqaviləsində nəzərdə tutulmuş məbləğdən əlavə olaraq ödənilmiş pul tələbinə dair qarşılıqlı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək iddiasını onunla əsaslandırmışdır ki, o, 18 mart 2013-cü il tarixli, 902/13/L sayılı Daxili maliyyə Lizinqi Müqaviləsinə əsasən üzərinə götürdüyü öhdəlikləri vaxtı-vaxtında tam olaraq yerinə yetirmiş və onun “Unileasing” Lizinq şirkəti QSC-yə heç bir borcu qalmamışdır. Buna baxmayaraq iddiaçı tərəfindən ona öhdəliklərini lazımınca yerinə yetirmədiyi üçün ödənilməmiş əsas borcun və öhdəliklərin lazımınca yerinə yetirilmədiyinə görə yaranmış ödəmə gecikmələrinin, hər gecikdirilmiş gün üçün cərimə pulunun ümumi məbləği hesablanmışdır. Nəticədə əsassız olaraq müəyyən edilən məbləğdə onun “Unileasing” Lizinq şirkəti QSC-yə borcu yaranmışdır. Bununla əlaqədar qeyd etməyi zəruri hesab edir ki, hesablanmış əsas borcun və dəbbə pulunun hesablanma qaydası və əsasları iddiaçı tərəfindən izah edilməmiş və iş materiallarına əlavə edilməmişdir. Ona görə də borcun düzgün hesablanıb-hesablanmaması müəyyən edilməsi məqsədilə məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizası keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə-Mühasibatlıq Ekspertizası tərəfindən 08.02.2019-cu il tarixdə müvafiq rəy verilmişdir. Rəyə əsasən o, Lizinq şirkəti qarşısında üzərinə götürdüyü öhdəlikləri vaxtı-vaxtında və tam olaraq icra etmiş, hətta əlavə olaraq Lizinq şirkətinə 64,42 manat pul ödəmişdir. Bundan başqa, mülki iş məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizasında olduğu müddətdə 27 dekabr 2018-ci il tarixdə o, Lizinq şirkətinə əlavə olaraq 5000 (beş min) manat pul da ödəniş etmişdir. Lakin 5000 (beş min) manatlıq ödənişi ekspertizanın rəyində öz əksini tapmamışdır. Bu səbəbdən də məhkəməyə qarşılıqlı iddia tələbi ilə müraciət etmək məcburiyyətində qalmışdır. Odur ki, “Unileasing” Lizinq şirkəti QSC-nin ona 5064,42 (beş min altmış dörd manat qırx iki qəpik) manat borcunun olduğunu, ona və zəminə qarşı

qaldırdığı iddianın əsassız olduğunu nəzərə alaraq iddiaçıdan əlavə olaraq ödədiyi 5064.42 (beş min altmış dörd manat qırx iki) manat pulun alınması və iddiaçının ona və zəminə qarşı qaldırdığı iddia tələbinin rədd edilməsi barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Lerik Rayon Məhkəməsinin 03 may 2019-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-nin cavabdehlər A.Ə.Nəzərov və Nəzərov Zamiq Azad oğluna qarşı lizinq əmlakın geri qaytarılması və dəymiş ziyan tələbinə dair ilkin iddia tələbi təmin edilməmiş, A.Ə.Nəzərovun cavabdeh “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-yə qarşı lizinq müqaviləsində nəzərdə tutulmuş məbləğdən əlavə olaraq ödənilmiş pul tələbinə dair qarşılıqlı iddia tələbi təmin edilərək “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-dən 18 mart 2013-cü il tarixli, 902T/13/L sayılı Daxili Maliyyə Lizinq Müqaviləsində nəzərdə tutulmuş məbləğdən A.Ə.Nəzərov tərəfindən əlavə olaraq ödənilmiş 5064 (beş min altmış iki) manat 42 qəpik pulun alınaraq A.Ə.Nəzərova verilməsi qət edilmişdir.

Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 10 oktyabr 2019-cu il tarixli qətnaməsi ilə ilkin iddia üzrə iddiaçı “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayəti təmin edilməyərək Lerik Rayon Məhkəməsinin 03 may 2019-cu il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Ali Məhkəmənin Mülki Kollegiyası apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qarşılıqlı iddia ilə bağlı hissədə gəlmiş nəticəni maddi hüquq norması düzgün tətbiq olunmadığından qanuni və əsaslı hesab etməmişdir.

Belə ki, iddiaçı tərəfindən birinci instansiya məhkəməsinə ünvanlanmış iddiadan imtina olunmaqla iş üzrə icraata xitam verilməsi barədə ərizədə qeyd olunmuşdur ki, cavabdehlər qarşılıqlı razılığa əsasən iddiaçının qarşısında olan öhdəliyini tam icra etmişdir.

İş materiallarından görünür ki, cavabdeh A.Ə.Nəzərov tərəfindən iddiaçının hesabına 27.12.2018-ci il tarixində 500 manat məbləğində pul ödənilmişdir. Həmçinin iş materiallarından görünür ki, həmin tarixdə, yəni 27.12.2018-ci il tarixində 18.03.2013-cü il tarixli, 902 T/13/L sayılı Daxili Maliyyə Lizinq Müqaviləsinə Əlavə olaraq “Mülkiyyət hüququnun Lizinq alana keçməsi barədə Təhvil-təslim aktı”na dair tərəflər arasında razılaşma olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 881.1-ci maddəsinə əsasən barışıq razılaşması haqqında müqaviləyə görə tərəflər öz aralarında hüquqlar və ya iddialar barəsində mübahisəni və ya qeyri-müəyyənliyi qarşılıqlı güzəştlər yolu ilə həll edirlər.

Həmin Məcəllənin 881.2-ci maddəsinə görə, barışıq razılaşmasının qüvvəsi ondan ibarətdir ki, əvvəllər mübahisəli və ya qeyri-müəyyən olmuş hüquqlara və iddialara istinad edilməsi həmin razılaşmaya əsasən istisna edilir və hüquqi statusundan asılı olmayaraq iştirakçılar üçün yalnız barışıq razılaşmasında təsbit edilənlər etibarlı olur.

Lakin apelyasiya instansiyası məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən qətnamə çıxarılmamışdan 4 ay əvvəl artıq tərəflər arasında barışıq razılaşması haqqında müqavilə bağlanmasına dair yuxarıda qeyd olunan maddi hüquq normalarının tələblərini nəzərə almamışdır.

Bundan əlavə, tərəflər arasında 18 mart 2013-cü ildə bağlanmış “Daxili Maliyyə Lizinq Müqaviləsi”nin 8.2-ci maddəsinə görə lizinq ödənişlərinə aşağıdakılar daxildir:

Lizinq obyektinin dəyəri;

2) Lizinq verənin mükafatının məbləği;

3) Bank xərcləri və servis haqqı;

4) Sığorta haqqı.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, müqavilənin həmin maddəsinin şərtinə görə sadə riyazi hesablamaya əsasən apelyasiya instansiyası məhkəməsi ekspertin rəyinə sübut kimi istinad etməməli idi.

Bu baxımdan kollegiya belə nəticəyə gəlmişdir ki, yuxarıda qeyd olunan Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 881.2-ci maddəsinə əsasən tərəflər arasında artıq barışıq razılaşması əldə olunduğundan hər iki iddia istisna edilməklə onlar təmin olunmamalıdır.

Şərh olunanlara əsaslanaraq kassasiya kollegiyası tərəfindən iş üzrə qəbul edilmiş yekun qərarla ilkin iddia üzrə iddiaçı “Unileasing” Lizinq Şirkəti QSC-nin hüquqi varisi “Direkt Kredi” MMC-nin kassasiya şikayəti qismən təmin edilərək Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 10 oktyabr 2019-cu il tarixli qətnaməsi qarşılıqlı iddia tələbinə dair hissədə ləğv edilmiş, qarşılıqlı iddia təmin olunmamış və qətnamə qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 354.2-ci maddəsinin tələblərinə əsasən, maraqlı şəxs əqdin bağlanmasına təsir etmiş zorakılığa və ya hədəyə son qoyulduğu gündən və ya əqdin etibarsız sayılmasına əsas verən halları bildiyi və ya bilməli olduğu gündən bir il ərzində əqdi mübahisə edə bilər. Vacib əhəmiyyətli yanılmanın təsiri altında bağlanmış əqd mübahisəyə əsasən məlum olduğu andan bir ay ərzində mübahisə edilə bilər.

Qubadlı rayon məhkəməsinin 12 iyun 2019-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Əbdürəhmanov Yusif Raiq oğlunun cavabdehlər Mikayılov Yavər Qəhrəman oğlu və Mikayılova Fəridə Yavər qızına qarşı alqı-satqı müqaviləsinin etibarsız hesab edilməsi tələbinə dair iddiası təmin edilərək Mikayılov Yavər Qəhrəman oğlu ilə Mikayılova Fəridə Yavər qızı arasında bağlanmış, “Mercedes-Benz C 220 CDI” markalı avtomobilin alqı-satqısına dair 16 iyun 2017-ci il tarixli müqavilənin əhəmiyyətsiz əqd sayılmaqla etibarsız hesab edilməsi qətd edilmişdir.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 09 oktyabr 2019-cu il tarixli qətnaməsi ilə cavabdehlərin apelyasiya şikayəti təmin edilərək Qubadlı rayon məhkəməsinin 12 iyun 2019-cu il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, Y.R.Əbdürəhmanovun iddia tələbinin rədd olunmasına dair yeni qətnamə qəbul edilmişdir.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsi tərəfindən verilmiş 16 avqust 2016-cı il tarixli icra vərəqəsində Y.Q.Mikayılovdan və B.M. Eyvazovdan Y.R.Əbdürəhmanovun xeyrinə 34.583,35 ABŞ dollarının ödəniş gününə olan məzənnəyə uyğun olaraq manatla tutulması müəyyən edilmişdir.

Həmin icra vərəqəsi Qaradağ rayon icra şöbəsi tərəfindən 02 may 2017-ci il tarixdə icraata qəbul edilmiş və borclu Y.Q.Mikayılova tələbin könüllü icrası üçün vaxt verilmişdir. Bundan sonra Y.Q.Mikayılov mülkiyyətində olan “Mercedes-Benz C 220 CDI” markalı avtomobilə dair qızı Mikayılova Fəridə Yavər qızı ilə 16 iyun 2017-ci il tarixdə alqı-satqı müqaviləsi bağlamış və avtomobil sonuncunun adına dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

İcra vərəqəsi üzrə tələbkar Y.R.Əbdürəhmanov Y.Q.Mikayılova və F.Y.Mikayılovaya qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək Yavər Mikayılovun ona məxsus olan avtomobili qətnamənin icrasından yayınmaq məqsədi ilə qızının adına keçirməsini, lakin həmin avtomobildən özünün istifadə etməsini, alqı-satqı müqaviləsinin uydurma xarakteri daşmasını və s. əsas

göstərməklə 16 iyun 2017-ci il tarixli alqı-satqı müqaviləsinin Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə MM-nin) 340.1-ci maddəsinə əsasən etibarsız hesab edilməsinə dair qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddia tələbi üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə qətnamələri qəbul edilmişdir.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 09 oktyabr 2019-cu il tarixli qətnaməsindən iddiaçı Y.R.Əbdürəhmanov kassasiya şikayəti verərək həmin qətnamənin sübutlara düzgün qiymət verilmədən, maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarılmasını əsas göstərməklə onun ləğv edilməsini və işin yeni apelyasiya baxışına göndərilməsinə dair qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası kassasiya şikayətinin dəlillərini müzakirə edib, iş materiallarını araşdırdıqdan sonra aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə MPM-nin) 416-cı maddəsinə əsasən, kassasiya instansiyası məhkəməsi apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi hazırkı iş üzrə iddianı rədd edərək alqı-satqı müqaviləsinin qanunun tələblərinə uyğun bağlanmaqla onun etibarsız sayılması üçün əsasların olmamasını və iddiaçının müqavilənin tərəfi olmadığına görə hazırkı iddia tələbi ilə məhkəməyə müraciət etmək üçün subyektiv hüquqa malik olmamasını əsas göstərmişdir.

Kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi qanunun tələblərinə uyğun əsaslandırılmadığından qanuni sayıla bilməz.

Belə ki, iş materiallarından görə, cavabdeh Y.Q.Mikayılova 34.583,35 ABŞ dollarının tutulmasına dair icra sənədinə əsasən icra şöbəsi tərəfindən tələbin könüllü icrası barədə vaxt

verilməsinə baxmayaraq, icra sənədini könüllü icra etməmiş və özünə məxsus avtomobilə dair qızı F.Y.Mikayılova ilə 16 iyun 2017-ci il tarixdə alqı-satqı müqaviləsi bağlamışdır.

“İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu tələbin borcluya məxsus əmlakın hesabına ödənilməsinə imkan verdiyi üçün cavabdehə məxsus avtomobilin satılması iddiaçının maraqlarına toxunmuşdur. Belə ki, cavabdehin həmin hərəkəti nəticəsində iddiaçı avtomobilin satılıb əldə olunmuş pul vəsaitinin ona ödənilməsi imkanını itirmişdir.

İşin həmin halları mübahisəsiz təsdiq edir ki, avtomobilin həmin ərəfədə özgəninkiləşdirilməsi iddiaçının hüquqlarının pozulması ilə nəticələnmişdir və o, maraqlı şəxs kimi alqı-satqı müqaviləsinin qanuniliyini mübahisələndirmək hüququna malik olmuşdur.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi iddiaçının hazırkı tələblə məhkəməyə müraciət etmək üçün subyektiv hüquqa malik olmaması qənaətinə gələrkən heç bir hüquq normasına istinad etməmiş və işin yuxarıda göstərilən hallarını və MM-nin 354.2-ci maddəsinin tələbini nəzərə almamışdır.

MM-nin 354.2-ci maddəsinə əsasən, bu Məcəllənin 347.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, maraqlı şəxs əqdin bağlanmasına təsir etmiş zorakılığa və ya hədəyə son qoyulduğu gündən və ya əqdin etibarsız sayılmasına əsas verən halları bildiyi və ya bilməli olduğu gündən bir il ərzində əqdi mübahisə edə bilər. Vacib əhəmiyyətli yanılmanın təsiri altında bağlanmış əqd mübahisəyə əsasən məlum olduğu andan bir ay ərzində mübahisə edilə bilər.

Göstərilən normanın məzmunundan görüldüyü kimi, qanun maraqlı şəxsə də əqdin etibarsızlığını mübahisə etmək hüququ vermişdir.

Yuxarıda isə qeyd olunduğu kimi, əqdin mübahisələndirilməsi hüququna münasibətdə iddiaçı maraqlı şəxs olmuşdur.

Alqı-satqı müqaviləsinin qanunun tələblərinə uyğun bağlanması barədə nəticəyə gələrkən, apelyasiya instansiyası məhkəməsi cavabdehin icra sənədinin icrasının həyata keçirilən ərəfədə avtomobili öz qızına satmasına, lakin avtomobildən faktiki olaraq istifadə etməkdə davam etməsinə əhəmiyyət verməmiş və əqdin uydurma əqd olub-olmamasına qiymət verməmişdir.

MM-nin 340.1-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, uydurma əqd ona uyğun hüquqi nəticələr yaratmaq niyyəti olmadan yalnız görünüş üçün bağlanmış əqddir. Uydurma əqd əhəmiyyətsizdir.

Əgər əqd avtomobilin həqiqətən də Fəridə Mikayılovaya satılması niyyəti olmadan bağlanmışdırsa, həmin əqd uydurma, yəni görünüş üçün bağlanmış əqd hesab oluna bilər.

Beləliklə, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin istinad etdiyi əsaslar göstərilən vəziyyətdə iddianın rədd edilməsi üçün əsas verməmiş və pozulmuş hesab edilən hüquqların bərpasını təmin etməmişdir.

MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən, maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Ali Məhkəmənin Mülki Kollegiyası apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işə maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə baxılması barədə nəticəyə gələrək hazırkı iş üzrə Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 09 oktyabr 2019-cu il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsi və mülki işin yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Şəxsi münasibətlər zəminində törədilmiş qəsdən adam öldürməyə cəhd etmə əməli məhkəmələr tərəfindən səhvən xuliqanlıq niyyətilə törədilmiş əməl kimi qiymətləndirildiyindən apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmişdir.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 12 noyabr 2018-ci il tarixli hökmü ilə Təhməzov Dinar Yepiş oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 29,120.2.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayəti törətməkdə təqsirli bilinib, 14 (on dörd) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, 18 mart 2016-cı il tarixli 2/(017)-58/2016 nömrəli Ağcabədi Rayon Məhkəməsinin qətnaməsi ilə boşanmış olduğu keçmiş arvadı Fərzəliyeva Gülarə Pənah qızı ilə münasibətlərinin bərpa olunmasına və barışmalarına sonuncunun bacısı Fərzəliyeva Nuranə Pənah qızının maneçilik törətməsini güman edərək heç bir əsaslı səbəb olmadan xuliqanlıq niyyəti ilə onu qəsdən öldürmək qərarına gəlib bu niyyətini həyata keçirtmək üçün əvvəlcədən əldə etdiyi zavod üsulu ilə hazırlanmış məişət təyinatlı cip bıçağını şalvarının sağ cibində gizlədərək 07 iyun 2018-ci il tarixdə saat 21 radələrində sərxoş vəziyyətdə işlədiyi “Bay man” dükanından işdən çıxıb evə qayıdan N.Fərzəliyevanı izləyərək onun kirayədə yaşadığı Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, 2-ci Alatava, ev 2 B ünvanının yaxınlığına gəlib pusquda dayanaraq, həmin tarixdə saat 21:50 radələrində evdən çıxıb xalası gilə getmək istəyən N.P.Fərzəliyevaya Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, 2-ci Alatava, ev 4 Z ünvanının qarşısında yaxınlaşaraq sonuncunun əsassız olaraq G.P.Fərzəliyeva ilə münasibətlərinin bərpa olunmasına maneçilik törətməsini, yəni cüzi səbəbi bəhanə edərək ictimai qaydalara və hamı tərəfindən qəbul olunmuş əxlaq normalarına açıq etinasızlıq göstərməklə xuliqanlıq niyyəti ilə qəsdən öldürmək məqsədi ilə cibində gizlətdiyi bıçağı çıxardıb N.Fərzəliyevanın bədən səthinə əlindəki bıçaqla ardıcıl zərbələr vuraraq, sonuncuya sol qabırğaaltı nahiyənin döş və qarın boşluğuna nüfuz edərək daxili üzvləri zədələməmiş həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərər vurmaya xarakterik 1 ədəd deşilmiş-kəsilmiş yarası kimi xəsarət yetirdikdən sonra onun yerə yıxıldığı görüb öz hərəkətlərini davam etdirərək, sol qabırğa altı nahiyənin döş və qarın boşluğuna nüfuz etməyən 1 ədəd, sağ bazunun 2 ədəd, boyun nahiyəsinin 2

ədəd hər biri ayrı-ayrılıqda həmçinin ümumilikdə sağlamlığın qısa müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa yüngül zərər vurmaya xarakterik deşilmiş-kəsilmiş yaralar, ümumilikdə 6 ədəd xəsarətlər yetirmiş, N.Fərzəliyevanın qışqırıq səsinə qonşuların çıxdığını görüb oradan qaçdığından, habelə N.Fərzəliyeva vaxtında Ak. M.Ə.Mirqasımov adına Respublika Klinik Xəstəxanasına çatdırılaraq ixtisaslı tibbi yardım almaqla həyatı xilas olduğundan öz iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə cinayət niyyətini başa çatdırma bilməyərək N.P.Fərzəliyevanı xuliqanlıq niyyəti ilə qəsdən öldürməyə, yəni onu qəsdən həyatdan məhrum etməyə cəhd etmişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 08 yanvar 2019-cu il tarixli qərarı ilə məhkum Təhməzov Dinar Yepiş oğlu tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 12 noyabr 2018-ci il tarixli hökmü isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından məhkum D.Y.Təhməzov kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini belə əsaslandırılmışdır ki, məhkəmələr tərəfindən sübut etməyə dair cinayət-prosessual normaların tələbləri pozulmuş, o cümlədən Qarabağ uğrunda döyüşlərdə aldığı kontuziya ilə əlaqədar uzun müddət stasionar müalicədə olmasına dair sənədlərin əldə edilməsi haqqında vəsatətləri əsassız olaraq təmin edilməmiş, onun xuliqanlıq niyyəti olmadığı və keçmiş həyat yoldaşı ilə barışmağa maneçilik törətdiyinə görə öldürmək üçün deyil, qorxutmaq məqsədilə baldızı N.P.Fərzəliyevanı bıçaqla vurduğu, yəni əməlində CM-nin 126.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş şəxsi münasibətlər zəminində qəsdən zərərçəkmiş şəxs Nuranə Fərzəliyevanın sağlamlığına ağır zərər vurma cinayətinin tərkibi olduğu halda, əməli əsassız və qanunsuz olaraq xuliqanlıq niyyəti ilə qəsdən adam öldürməyə cəhd kimi CM-nin 29,120.2.2-ci maddələri ilə tövsif olunmuşdur. Məhkum D.Y.Təhməzov kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 08 yanvar 2019-cu il tarixli qərarının

ləğv edilməsini, əməlinin CM-nin 29,120.2.2-ci maddələrindən 126.1-ci maddəsinə tövsif edilməsi və ona həmin maddənin sanksiyası çərçivəsində ədalətli cəzanın təyin edilməsi barədə qərarın çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası məhkumun kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə bağlı aşağıdakıları qeyd etmişdir:

Cinayət məsuliyyətinin əsaslarından bəhs edən CM-nin 3-cü maddəsində təsbit olunmuşdur ki, yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

CPM-nin 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət hadisəsinin baş vermə faktının və hallarının, habelə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

Şəxsin əməlinə cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə istinad edilən əməlin CM-nin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun “Azərbaycan Respublikası CM-nin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair” 17 mart 2011-ci il tarixli qərarına görə, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

Məhkum D.Y.Təhməzov hesab etmişdir ki, onun əməlinə şamil edilməli olan CM-nin Xüsusi hissəsinin norması ağırlaşdırıcı əlamətlər olmadan qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmağı nəzərdə tutan 126.1-ci maddəsidir.

D.Y.Təhməzov hərəkətlərində qəsdən adam öldürməyə cəhd cinayətinin tərkibinin olmaması barədə fikrini onunla əlaqələndirmişdir ki, onun zərərçəkmiş N.P.Fərzəliyevanı öldürmək niyyəti olmamış, o, sadəcə N.Fərzəliyevanı qorxutmaq istəmiş, həmçinin onun N.Fərzəliyevaya əlavə bıçaq zərbələri vurmağa imkanı olduğu halda, o, öz iradəsi ilə zorakı hərəkətlərini davam etdirməmişdir.

Əməlinə “cinayətin xuliqanlıq niyyəti ilə törədilməsi” kimi tövsifedici əlamətin olmadığını isə D.Y.Təhməzov onunla əsaslandırılmışdır ki, o,

keçmiş arvadı G.P.Fərzəliyeva ilə rəsmən ayrılma da, onunla barışmağa, ailəsini bərpa etməyə cəhdlər etmiş, lakin buna müvəffəq ola bilməmişdir. Keçmiş baldızı N.P.Fərzəliyevanın arxasınca da məhz bu səbəbdən getmiş, məqsədi onun vasitəsi ilə G.P.Fərzəliyevanı tapmaq və övladlarını görə bilmək olmuş, lakin N.P.Fərzəliyeva onu görə kimi qışqırmağa başladığından, cibində gəzdirdiyi bıçaqla N.P.Fərzəliyevanı vurmuş, yəni hadisəni sırf şəxsi münasibətlər zəminində törətmişdir.

Lakin, məhkumun irəli sürdüyü iddialardan birincisi, yəni N.P.Fərzəliyevanı öldürməyə cəhd etməməsi, məqsədinin ona xəsarət yetirməklə qorxutmaq olması barədə iddia işin həqiqi hallarına əsaslanmamışdır.

İş üzrə müəyyən olunmuş faktiki hallardan görünür ki, D.Y.Təhməzov keçmiş baldızı N.P.Fərzəliyevanın onunla keçmiş arvadı G.P.Fərzəliyevanın barışmalarına əngəl yaratdığını güman etdiyi üçün N.Fərzəliyeva 07 iyun 2018-ci il tarixdə axşam saat 21 radələrində işdən çıxıb yaşadığı evə gedərkən onu izləmiş, N.Fərzəliyeva evə daxil olduqdan sonra yaxınlıqda pusquda dayanıb onun çıxmasını gözləmiş, saat 21.50 radələrində N.Fərzəliyeva küçəyə çıxdıqda, özündə olan bıçaqla N.Fərzəliyevaya ardıcıl zərbələr vurmuş, zərbələrdən biri həyati əhəmiyyətli orqanların yerləşdiyi sol qabırğaaltı nahiyədə döş və qarın boşluğuna nüfuz edərək N.Fərzəliyevaya həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərərin vurulması ilə nəticələnmiş, aldığı ağır xəsarətdən N.Fərzəliyevanın yerə yıxılmasından sonra da D.Təhməzov ona bıçaqla həmin, eləcə də digər nahiyələrinə bıçaqla zərbələr endirməkdə davam etmiş və zərər çəkmiş şəxsə bıçaqla ümumilikdə altı xəsarət yetirmişdir. Yalnız N.Fərzəliyevanın qışqırtısına qonşuların çıxması səbəbindən, yəni iradəsindən asılı olmayıb hərəkətlərini davam etdirməsinə mane olan hal üzündən, D.Təhməzov qəsdini başa çatdırma bilməyib hadisə yerindən qaçmış, N.Fərzəliyeva isə dərhal xəstəxanaya çatdırılmaqla ona vaxtında tibbi yardım göstərilməsi təmin edilmişdir.

Məhkəmələr qeyd olunan faktları D.Y.Təhməzovun zərərçəkmiş N.P.Fərzəliyevaya ilkin olaraq vurduğu bıçaq zərbələri və bunların yaratdığı nəticə - sağlamlığa ağır zərər vurma ilə kifayətlənmək istəmədiyini, zərərçəkənin yerə yıxılmasından sonra da bıçaqla onu vurmağa davam etmək niyyətində qətiyyətli və israrlı olduğunu, yəni niyyətinin məhz N.Fərzəliyevanın həyatdan məhrum edilməsinə yönəldiyini, lakin qonşuların hadisəyə müdaxiləsini, yəni artıq yaxalanmaq təhlükəsi olmadan əməlini davam etdirə bilməyəcəyini aydın gördüyü üçün - öz iradəsindən asılı olmayan

səbəbdən niyyətini həyata keçirə, N.Fərzəliyevanı öldürmək məqsədinə çata bilməyərək onu öldürməyə cəhd etdiyini göstərən xüsusatlar kimi qiymətləndirilmişlər.

Məhkəmələrin həmin faktlara məhz bu cür qiymət vermələri kassasiya şikayətində iddia olunanların əksinə olaraq, cinayət-prosessual qanunun sübutlar və sübut etməyə dair normalarına, o cümlədən CPM-nin 143-146-cı maddələrinin müddəalarına uyğun olaraq tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılıb qiymətləndirilmiş sübutların məcmusuna (onların həqiqi məzmununa) əsaslanmışdır.

Məhkəmələrin qiymətləndirməsi qəsdən adam öldürmə cinayətinin CM-də təsbiti və cinayətə cəhd etməni nəzərdə tutan CM-in 29-cu maddəsi ilə də uzlaşır.

Belə ki, CM-nin 120.1-ci maddəsinin dispozisiyasında qəsdən adam öldürmə, digər şəxsi qəsdən həyatdan məhrum etmə kimi təsbit edilmişdir.

CM-nin 29-cu maddəsinə görə isə bilavasitə cinayət törətməyə yönəldilmiş qəsdən edilən əməl (hərəkət və ya hərəkətsizlik), şəxsin iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə başa çatdırılmamışdırsa, cinayət etməyə cəhd hesab olunur.

“Qəsdən adam öldürmə işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 12 dekabr 2002-ci il tarixli 3 sayılı Qərarının 2-ci bəndində izah olunur ki, qəsdən adam öldürmə cinayəti həm birbaşa, həm də dolaylı qəsdlə törədilə bildiyi halda, belə cinayəti törətməyə cəhd yalnız birbaşa qəsdlə həyata keçirilə bilər.

Birbaşa qəsdin tərifini təsbit edən CM-nin 25.2-ci maddəsinə görə, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) ictimai təhlükəli olduğunu dərk etmiş, onun ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görmüş və bunları arzu etmişdirsə, bu halda cinayət birbaşa qəsdlə törədilmiş hesab edilir.

D.Y.Təhməzov birbaşa qəsdlə (həyatdan məhrum etməyi arzu edərək), N.Fərzəliyevaya bıçaqla çoxsaylı zərbələr vurduğundan, lakin iradəsindən asılı olmayan səbəblərdən N.Fərzəliyevanı öldürmək məqsədinə çata bilməyib, cinayətkar hərəkətini başa çatdırmadığından, onun əməli düzgün olaraq qəsdən adam öldürməyə cəhd kimi qiymətləndirilmişdir.

Lakin, məhkumun onun əməlində CM-nin 120.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “cinayətin xuliqanlıq niyyəti ilə törədilməsi” əlamətinin olmaması, cinayəti “şəxsi münasibətlər zəminində” törətməsi barədə iddiasına gəldikdə, məhkəmə kollegiyası bu hissədə kassasiya şikayətinin müəllifi ilə razılışmışdır.

Belə ki, adı çəkilən Ali Məhkəmənin Plenum qərarının 6-cı bəndinə əsasən “qəsdən adam öldürmə o vaxt CM-in 120.2.2-ci maddəsi ilə (xuliqanlıq niyyəti ilə adam öldürmə) tövsif olunmalıdır ki, təqsirkar davranışı ilə ictimai qaydalara və hamı tərəfindən qəbul olunmuş əxlaq normalarına açıq etinasızlıq göstərməklə, özünü ətrafdakılara qarşı qoymaqla cinayət törədir (məsələn, heç bir səbəb olmadan, yaxud hər hansı bəhanə ilə başqasını həyatdan məhrum etmək).

Lakin, cinayət təqibi orqanı tərəfindən irəli sürülmüş ittihamın təsvirindən və məhkəmələr tərəfindən hökmdə və yekun qərarla əks etdirilmiş D.Y.Təhməzovun əməlinin faktik məzmunundan belə qeyd olunan ağırlaşdırıcı əlamətin təqsirkarın əməlinə şamil edilməsinin əsassız və qanunsuz olduğunu görünürdü.

Belə ki, cinayət təqibi orqanı kimi birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələri də müəyyən etmişlər ki, D.Y.Təhməzovda zərərçəkmiş N.P.Fərzəliyevanı öldürmək niyyəti ondan yaranmışdır ki, o, N.P.Fərzəliyevanın onunla keçmiş arvadı G.P.Fərzəliyevanın barışmasına maneələr törətdiyini güman etmişdir. Bu gümanın (D.Y.Təhməzovun subyektiv yanaşması çərçivəsində) uydurulmuş, ağılasız ehtimal olmadığı, yəni bəhanə olmayıb D.Təhməzovun cinayətkar hərəkətlərini şərtləndirən (hərəkətverici) amil olduğu ondan görsənir ki, D.Təhməzovla Gülarə Fərzəliyeva arasında nigah rəsmən pozulsa da, o, dəfələrlə ciddi-cəhdlə G.Fərzəliyeva və birgə nigahdan olan övladları ilə görüşməyə, ailə münasibətlərini bərpa etməyə çalışmış, lakin buna müvəffəq ola bilməmişdir.

Qeyd olunan faktlar işin mübahisələndirilməyən gerçək halları olduğundan (məhkəmədə baxılmış sübutlardan irəli gəldiyindən), onların fonunda məhkəmələrin (eynən cinayət təqibi orqanı kimi) D.Y.Təhməzovun əməlində CM-nin 120.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş adam öldürməyə cəhdin “xuliqanlıq niyyəti ilə” törədilməsi əlamətinin olması haqqında qənaətə gəlmələri onu göstərir ki, məhkəmələr bu məsələdə işin faktiki hallarına uyğun olmayan nəticəyə gəlmişlər (birinci instansiya məhkəməsi CPM-nin 401-ci maddəsində göstərilən pozuntuya yol vermiş, apelyasiya instansiyası məhkəməsi isə hökmü dəyişdirilmədən saxlamaqla həmin pozuntunu təkrarlamışdır).

Məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə, təsvir edilənlər CPM-nin 416.0.15-ci maddəsində göstərilən, mübahisələndirilən məhkəmə qərarının, müvafiq olaraq da D.Y.Təhməzovun əməlinin hüquqi tövsifinin CM-nin 29,120.2.2-ci maddələrindən 29,120.1-ci maddələrinə

dəyişdirilməsini, kassasiya şikayətinin bu hissədə (qismən) təmin edilməsini tələb edən hal kimi qiymətləndirilməlidir.

D.Y.Təhməzovun cinayət əməlinin hüquqi tövsifinin CM-nin 29,120.2.2-ci maddələrindən 29,120.1-ci maddələrinə dəyişdirilməsi D.Təhməzova CM-nin 63.3-cü maddəsinin (cinayətə cəhdə görə cəzanın təyin edilməsi qaydasının) tələbi nəzərə alınmaqla CM-in 120.1-ci maddəsinin sanksiyasına uyğun olaraq yenidən cəzanın təyin edilməsini labüd etmişdir.

Buna görə, kassasiya kollegiyası CM-nin 58.3-cü maddəsinə əsasən – D.Təhməzovun törətdiyi cinayətin xarakterini, ictimai təhlükəlilik dərəcəsini, şəxsiyyətini (o cümlədən, iş üzrə müəyyən edilmiş cəzanı yüngülləşdirən halları, habelə CM-nin 59.1.4-cü maddəsinə əsasən məhkəmələr tərəfindən nəzərə alınmayan, lakin mövcudluğu işdə olan sənədlərlə, hətta ittiham aktında olan müvafiq qeydlə təsdiq

olunan – təqsirkarın himayəsində azyaşlı uşağının olması halını və cəzanı ağırlaşdıran halların olmamasını), cəzanın D.Təhməzovun islah olunmasına və ailəsinin həyat şəraitinə təsirini nəzərə almaqla ona 10 (on) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsini məqsədə müvafiq hesab etmişdir.

Şərh olunanlara əsasən, məhkəmə kollegiyasının iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarı ilə məhkum D.Y.Təhməzovun kassasiya şikayəti qismən təmin edilmiş və Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Təhməzov Dinar Yemiş oğlunun barəsində olan 08 yanvar 2019-cu il tarixli qərar dəyişdirilərək D.Y.Təhməzovun əməli CM-nin 29,120.2.2-ci maddələrindən 29,120.1-ci maddələrinə tövsif edilib ona həmin maddələr əsasında 10 (on) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmişdir.

“Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətləri barədə işlər üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun 30 iyun 2008-ci il tarixli Qərarının 9-cu bəndinə əsasən yaşına görə (Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 20-ci maddəsi) və anlaqsızlığa görə (Cinayət Məcəlləsinin 21-ci maddəsi) cinayətin subyektii hesab olunmayan şəxslərdən istifadə etməklə törədilən cinayət iştirakçılıq yaratmır.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 23 oktyabr 2017-ci il tarixli hökmü ilə Ramazanov Arif Rasim oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətndə CM-nin) 170.3 və 177.3.2-ci maddələri ilə təqsirli bilinib, CM-nin 170.3-cü maddəsilə 6 il müddətə, CM-nin 177.3.2-ci maddəsilə 7 il müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə həmin cəzalar qismən toplanılmaqla qəti olaraq 8 il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki o, oğurluq, yəni özgənin əmlakını gizli olaraq talamaq məqsədi ilə 20 may 2003-cü il təvəllüdlü yetkinlik yaşına çatmayan tanışı Qasimov Azad Mübariz oğlunu ağır cinayətin törədilməsi məqsədilə cinayətkar fəaliyyətə cəlb edib, əldə olunan əmlakı birgə bölüşdürəcəyinə dair vəd verib qabaqcadan əlbir olaraq bir qrup şəxs halında 02 may 2017-ci il tarixdə, saat 08:15 radələrində Tağıyev Elçin Arif oğluna məxsus Xətai rayonu, General Şıxlinski küçəsi, 15 saylı evin 24 saylı mənzilinin giriş qapısının açarlarını yetkinlik yaşına çatmayan Azad Qasimovun vasitəsilə qanunsuz olaraq əldə edib, həmin açarla qapını açıb qanunsuz mənzilə daxil olaraq yataq otağında çarpayının döşəyinin altında saxlanılan E.A.Tağıyevə məxsus 30.000 manat, manat məzənnəsi ilə 17.025 manat təşkil edən 10.000 ABŞ dolları, manat məzənnəsi ilə 111,047 manat təşkil edən 60 avro, ümumilikdə 47.111,072 manat pulu oğurlayıb, zərərçəkmiş E.Tağıyevə külli miqdarda maddi ziyan vurmaqla oğurluq etmişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 26 dekabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə məhkum A.R.Ramazanovun müdafiəçisi V.Q.Şükürovun apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 23 oktyabr 2017-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmiş, “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 20 oktyabr 2017-ci il tarixli Qanunu ilə CM-nin 177-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsinin yeni redaksiyasının qüvvəsi CM-nin 10.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq geriye

- məhkumun cinayət əməlinə şamil edilmiş, A.R.Ramazanovun əməli CM-nin 177.3.2-ci maddəsindən 177.2.1, 177.2.3, 177.2.4-cü maddələrinə tövsif edilmiş, artıq yeni cinayət qanunu normasına görə A.R.Ramazanovun təqsirli bilindiği oğurluq cinayəti CM-nin 15-ci maddəsinə əsasən ağır deyil, az ağır cinayət hesab olunduğundan, onun digər cinayət əməlinin hüquqi tövsifi də CM-nin 170.3-cü maddəsindən 170.1-ci maddəsinə dəyişdirilmiş, A.R. Ramazanova CM-nin 177.2.1, 177.2.3, 177.2.4-cü maddələri ilə 4 il müddətə, CM-nin 170.1-ci maddəsi ilə 1 il 6 ay müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə həmin cəzaları qismən toplamaq yolu ilə qəti olaraq 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmiş, qalan hissələrdə hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 20 oktyabr 2017-ci il tarixli Qanunu ilə CM-nin 177-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən Ramazanov Arif Rasim oğlunun oğurluq cinayəti nəticəsində zərərçəkmiş şəxsə vurduğu – ümumilikdə 47.111,072 manat təşkil edən maddi ziyan “külli miqdar”da deyil, “xeyli miqdar”da ziyan kimi qiymətləndirilmiş, eyni zamanda artıq yeni cinayət qanunu normasına görə A.R.Ramazanovun təqsirli bilindiği oğurluq cinayəti CM-nin 15-ci maddəsinə əsasən ağır deyil, az ağır cinayət hesab olunduğundan, onun digər cinayətindən yetkinlik yaşına çatmayan şəxsi ağır cinayətin törədilməsinə cəlb etmə əlaməti xaric edilmişdir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından məhkum A.R.Ramazanov kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini belə əsaslandırılmışdır ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi onun əməllərinə CM-nin onun vəziyyətini yaxşılaşdıran yeni normalarını tətbiq edib cəzasını azaltsa da, o, yetkinlik yaşına çatmayan A.Qasimovu cinayətkar fəaliyyətə cəlb

etmədiyi, A.Qasimov ondan əvvəl təkbaşına bir neçə dəfə zərərçəkmişin mənzilindən pul oğurladıqdan sonra ona da həmin mənzildən pul oğurlamağı təklif etdiyi üçün, əsassız və qanunsuz olaraq CM-nin 170.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinmişdir. Məhkum A.R.Ramazanov kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 26 dekabr 2017-ci il tarixli qərarının dəyişdirilməsini, CM-nin 170.1-ci maddəsi ilə ona bəraət verməklə cəzasının yüngülləşdirilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası məhkumun kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə bağlı Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 26 dekabr 2017-ci il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir:

Kassasiya şikayətinin müəllifi hesab etmişdir ki, yetkinlik yaşına çatmayan A.M.Qasimov onunla birlikdə oğurluq etməzdən əvvəl də bir neçə dəfə təkbaşına zərərçəkmiş şəxs E.A.Tağıyevin evindən pul oğurladığı və daha sonra ona bu barədə bildirdiyi üçün o, əsassız olaraq CM-nin 170.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “on səkkiz yaşına çatmış şəxs tərəfindən yetkinlik yaşına çatmayı vəd etməklə cinayətkar fəaliyyətə cəlb etmə” cinayətini törətməkdə təqsirli bilinmişdir.

Məhkəmə kollegiyası aşağıdakı səbəblərə görə kassasiya şikayətinin bu dəlilini əsassız hesab etmişdir.

Həqiqətən də, cinayət işinin materillərindən, o cümlədən müstətiqin sübutların qiymətləndirilməsinə dair 11 iyul 2017-ci il tarixli qərarından görünür ki, A.M.Qasimov zərərçəkmiş şəxsin oğlu Muradla yoldaşlıq etdiyi üçün dəfələrlə Muradın dəvəti ilə onun yaşadığı mənzildə olmuş və mənzildə Muradla, onun kiçik qardaşı ilə oynayarkən təsadüfən yataq otağında olan çarpayıdakı döşəyin altında pul olduğunu görüb bir neçə dəfə həmin puldan müəyyən qədər oğurlamış və daha sonra bu barədə tanışı A.R.Ramazanova bildirmişdir.

Lakin, qeyd olunan xüsusat (A.M.Qasimovun əvvəlcə təkbaşına zərərçəkmiş şəxsin pulunu oğurlaması və bunu A.R.Ramazanova bildirdikdən sonra sonuncuda cinayət törətmək niyyətinin yaranması faktı) A.R.Ramazanovun CM-nin 170.1-ci maddəsi ilə məsuliyyətini istisna edən hal kimi nəzərdən keçirilə bilməz.

Çünki, nəzərə alınmalıdır ki, A.M.Qasimov 20 may 2003-cü il təvəllüdü olmaqla qeyd olunan hadisələr zamanı cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə imkan verən yaş həddinə - 14 yaşa çatmamışdır.

Onun orta məktəb yoldaşı Muradla sonuncunun yaşadığı mənzildə oynayarkən pul oğurlaması faktları uşaq olduğu üçün kriminal davranışla qanuni davranışı lazımcına fərqləndirə, hərəkətlərinin ictimai təhlükəliliyini kifayət qədər dərk edə bilməməsindən irəli gəlmişdir.

Qanunverici bu yaşda olan şəxslər üçün cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutmamış (onları cinayətlərin subyekti hesab etməmiş), hazırki işdə də müstətiqin 11 iyul 2017-ci il tarixli qərarı ilə A.M.Qasimovun barəsində cinayət işi üzrə icraata qeyd olunan əsasla xitam verilmiş və həmin qərarın surəti Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti yanında Yetkinlik yaşına Çatmayanların İşləri üzrə Komissiyaya göndərilmişdir.

Yetkinlik yaşına çatmış və A.M.Qasimovun uşaq olduğunu bilən A.R.Ramazanov isə tamamilə fərqli vəziyyətdə idi. Onda zərərçəkmiş şəxsin mənzilindən pul oğurlamaq niyyəti A.M.Qasimovun mənzildə pulun olmasını ona bildirməsindən sonra yaransa da, bu fikirlərlə eyni zamanda həm də A.M.Qasimovdan, onun yaşının az olmasından irəli gələn xüsusiyyətlərindən oğurluğun törədilməsi üçün istifadə etmək niyyəti də yaranmış və o, bu niyyətini A.M.Qasimova oğurlanacaq pulu onunla böləcəyini vəd edib mənzilin açarlarını əldə etmək barədə tapşırıq verməklə və daha sonra birlikdə mənzilə qanunsuz olaraq daxil olub pulu ələ keçirməklə realizə etmişdir.

Beləliklə, A.M.Qasimovun təkbaşına törətdiyi hərəkətlər onun azyaşlı olmasından irəli gələn və bu üzəndə cinayət məsuliyyəti yaratmayan və bununla yanaşı mənzilə qanunsuz daxil olmaqla, xeyli miqdarda ziyanın vurulması ilə müşayiət edilməyən hərəkətlədirsə, artıq onun A.R.Ramazanov tərəfindən (sonuncunun iradəsinə uyğun şəkildə) cəlb olunduğu əməl mənzilə qanunsuz daxil olmaqla müşayiət edilən, zərərçəkmiş şəxsə xeyli miqdarda ziyanın vurulması ilə nəticələnən oğurluq cinayəti, bütünlüklə A.Ramazanovun iradəsi ilə tənzimlənən, A.M.Qasimovun əvvəlki hərəkətlərindən keyfiyyətə fərqlənən yeni hadisə idivə A.R.Ramazanovun məqsədyönlü hərəkətləri olmasaydı nə bu hadisə (qeyd olunan əlamətlərlə müşayiət edilən oğurluq cinayəti) olacaqdı, nə də ki, həmin hadisədə A.M.Qasimov rol alacaqdı.

Bu baxımdan məhkəmə kollegiyası A.R.Ramazanovun onun əməllərində CM-nin 170.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olmaması haqqında iddiası ilə razılaşmamış və onun həmin maddə ilə təqsirli bilinib cəzalandırılmasını əsaslı və qanuni nəticə kimi qiymətləndirmişdir.

A.R.Ramazanovun törətdiyi oğurluq cinayətinə gəldikdə, məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, o, CM-nin 177.2.3 və 177.2.4-cü maddələri ilə əsaslı olaraq təqsirli bilinsə də, onun həmin əməlinə CM-nin 177.2.1-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu cinayətin qabaqcıdan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədilməsi əlaməti əsassız olaraq şamil edilmişdir.

Çünki, “Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətləri barədə işlər üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun 30 iyun 2008-ci iltarixli Qərarının 9-cu bəndində izah olunmuşdur ki, yaşına görə (Azərbaycan Respublikası CM-in 20-ci maddəsi) və anlaşıqlığa görə (CM-in 21-ci maddəsi) cinayətin subyekti hesab olunmayan şəxslərdən istifadə etməklə törədilən cinayət iştirakçılıq yaratmışdır.

A.R.Ramazanovun oğurluq cinayətinin törədilməsinə cəlb etdiyi A.M.Qasımov isə artıq qeyd olunduğu kimi, 14 yaşına çatmaması ilə əlaqədar cinayətin subyekti sayılmadığına görə, cinayət işi üzrə icraata ona aid hissədə xitam verilmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası bu qənaətə gəlmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından A.R.Ramazanovun CM-nin 177.2.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinməsinə və cəzalandırılmasına dair müddəalar xaric edilməli və sözügedən əməlin bu şəkildə (cinayəti ağırlaşdıran əlamətlərdən birinin xaric edilməsi hesabına) yüngülləşdirilməsi A.R.Ramazanova oğurluq cinayətinə görə, eləcə də cinayətlərin məcmusu üzrə (qəti olaraq) təyin olunmuş cəzada özünü göstərməli, CM-nin 58.3-cü maddəsinin

təsbit etdiyi məsələlər üzrə məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş hallar nəzərə alınaraq A.R.Ramazanova CM-nin 177.2.3, 177.2.4-cü maddələri ilə 3 il 10 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilməlidir.

“Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 20 oktyabr 2017-ci il tarixli Qanunu ilə CM-nin 66-cı maddəsinə edilmiş dəyişikliklərlə cinayətlərin məcmusuna az ağır cinayətlər daxil olduqda da cinayətlərin məcmusu üzrə cəzanın CM-nin 66.2-ci maddəsinə əsasən təyin edilməsi nəzərdə tutulduğundan, məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, hazırkı qərarda da CM-in 66.2-ci maddəsinə istinad olunmalı, bu maddəyə əsasən A.R.Ramazanova apelyasiya məhkəməsinin qərarı ilə CM-nin 170.1-ci maddəsi ilə təyin olunmuş 1 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası və hazırkı qərarla CM-nin 177.2.3, 177.2.4-cü maddələri ilə təyin edilən azadlıqdan məhrum etmə cəzası qismən toplanılmalı, ona qəti olaraq 4 il 4 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası həmçinin hesab etmişdir ki, A.R.Ramazanova həmin cəzanı təyin etməklə CM-nin 41.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cəzanın məqsədlərinə çatmaq mümkündür.

Təsvir olunanlar apelyasiya məhkəməsi tərəfindən mübahisələndirilən qərarın kassasiya qaydasında dəyişdirilməsini tələb edən CPM-nin 416.0.15-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş pozuntuya yol verildiyini göstərdiyindən məhkəmə kollegiyası məhkum A.R.Ramazanovun kassasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının məhkum A.R.Ramazanovun barəsində olan 26 dekabr 2017-ci il tarixli qərarının yuxarıda şərh olunan əsaslarla dəyişdirilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Məhkəmədə baxılan iş üzrə şəxsin təqsirli bilindiği dələduzluq əməlinde cinayətlərin çoxluğu mövcud olmadıqda, onun başqa icraat üzrə təqsirləndirildiyi əməllər törətməsinə görə təkrarən cinayət törətmiş şəxs kimi məhkum olunması yolverilməzdir.

Bakı Şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 21 fevral 2018-ci il tarixli hökmü ilə Vəliyev Elnur Elbrus oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 178.2.2, 178.2.3, 178.2.4, 308.2.və 313-cü maddələri ilə təqsirli bilinib, CM-nin 178.2.2, 178.2.3, 178.2.4-cü maddələri ilə (üç) il müddətə, CM-nin 308.2-ci maddəsi ilə 2 (iki) il müddətə dövlət və özünü idarə etmə orqanlarında rəhbər vəzifə tutma hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il müddətə, CM-nin 313-cü maddəsi ilə 1 (bir) il müddətə, CM-nin 66.2 və 66.4-cü maddələrinə əsasən isə əsas cəzaları qismən toplamaqla qəti olaraq 2 (iki) il müddətə dövlət və özünü idarə etmə orqanlarında rəhbər vəzifə tutma hüququndan məhrum edilməklə qəti olaraq 6 (altı) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, öz qulluq mövqeyindən istifadə edib aldatma və etibardan sui-istifadə etmə yolu ilə özgənin xeyli miqdarda əmlakını ələ keçirməklə, təkrarən dələduzluq etmiş, xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü üçün qanunsuz üstünlük əldə etmək məqsədilə öz qulluq səlahiyyətlərindən qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə edib fiziki şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafeələrinə ağır nəticələrə səbəb olan zərər vurmuş, eləcə də tamah niyyətilə rəsmi sənədlərə bilə-bilə yalan məlumatları daxil edərək vəzifə saxtakarlığı törətmişdir. Belə ki, E.E.Vəliyev 05 dekabr 2015-ci il tarixdən 09 avqust 2016-cı il tarixədək “Əzizbəy-KM” MMC-nin direktoru vəzifəsində işləyərək, həmin cəmiyyətlə podratçı “Etalon-İnşaat” Mənzil Tikinti Kooperativi arasında bağlanmış 03 may 2006-cı il tarixli podrat müqaviləsinə əsasən Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Telnov küçəsi, 2347/48-ci məhəllədə yerləşən üç girişli, 17 mərtəbəli yaşayış binasının tikintisini aparmaqla onu vaxtında və keyfiyyətli, tikinti qaydalarına əməl etməklə başa çatdırmaq, kooperativə qəbul olunmuş payçılarla müqavilələr bağlamaq və s. öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə səlahiyyətli məsul şəxs olmaqla, təqsirləndirildiyi və hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində baxışda olan 162026190 N-li cinayət işi üzrə 31 may 2017-ci il tarixli qərarla CM-nin 178.3.2, 308.2, 313 və 320.1-ci maddələri ilə cəlb olunmaqla, qeyd olunan cinayət əməllərini davam

etdirərək öz qulluq mövqeyindən istifadə edib aldatma və etibardan sui-istifadə etmə yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmək məqsədilə, göstərilən yaşayış binasında ümumi sahəsi 64 kv.metr olan 149 N-li mənzilin 08 avqust 2006-cı il tarixli alqı-satqı müqaviləsi əsasında “Etalon-İnşaat” MTK tərəfindən Nəzərov Aqil Tarverdi oğluna 20.480 (iyirmi min dörd yüz səksən) manata, sonuncu tərəfindən isə həmin mənzilin 19.09.2012-ci il tarixdə Yolçuyeva Məşuqə Müsrət qızına satılmasına baxmayaraq, 05 mart 2016-cı il tarixdə qeyd edilən mənzili yenidən 36.000 (otuz altı min) manata Əsədov Atalı Şıxəli oğluna qanunsuz sataraq, göstərilən məbləğdə pul vəsaitini həmin tarixdə cəmiyyətin ofisində sonuncudan alıb, mənzilin A.Əsədovun adına rəsmiləşdirilməsi barədə məzmununa tamah niyyətilə bilə-bilə yalan məlumatları daxil etməklə tərtib etdiyi saxta rəsmi sənədləri - 05 mart 2016-cı il tarixli alqı-satqı müqaviləsini və maliyyə arayışını imzalayıb cəmiyyətin “sənədlər üçün” möhürü ilə təsdiq etməklə A.Əsədova verib, sonuncuya məxsus aldığı 36.000 (otuz altı min) manat pulu özünün şəxsi ehtiyaclarına xərcləməklə - özgənin xeyli miqdarda əmlakını öz qulluq mövqeyindən istifadə edib aldatma və etibardan sui-istifadə etmə yolu ilə ələ keçirərək təkrarən dələduzluq etmiş, bununla da həmin hərəkətləri ilə M.Yolçuyevanı faktiki mənzilindən məhrum etməklə onun hüquqlarına və qanuni mənafeələrinə mühüm zərər vuraraq əməli ağır nəticələrə səbəb olmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmiş, tamah niyyətilə vəzifə saxtakarlığı törətmişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 12 aprel 2018-ci il tarixli qərarı ilə məhkum tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Xətai Rayon Məhkəməsinin E.E.Vəliyevin barəsində olan 21 fevral 2018-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Həmin qərardan məhkum E.E.Vəliyevin müdafiəçisi R.M.Qənbərov kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini belə əsaslandırılmışdır ki, məhkəmələr tərəfindən E.E.Vəliyevin məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar, o cümlədən himayəsində azyaşlı uşaqlarının olması, hökm çıxarıldıqdan sonra cinayət işinə apelyasiya məhkəməsində baxılanadək zərərçəkmiş şəxs

A.Ş.Əsədova vurduğu ziyanın qalan hissəsinin də tam olaraq ödənilməsi və onun zərərçəkmişlə barışması, əməlini səmimi etiraf edib peşmançılıq çəkməsi, cavan olması kifayət qədər nəzərə alınmamış, həmin hallar onun barəsində CM-nin 62-ci maddəsinin qaydaları əsasında yüngül cəzanın təyin edilməsinə əsas versə də, həddindən artıq ağır və ədalətsiz cəzaya məruz qalmışdır. Müdafiəçi kassasiya şikayətində göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 416.0.21-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halı yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsasla Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 12 aprel 2018-ci il tarixli qərarının dəyişdirilməsini, CM-nin 62-ci maddəsinə tətbiq etməklə E.E.Vəliyevə azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olmayan cəzanın təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayəti ilə əlaqədar Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 12 aprel 2018-ci il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

CM-nin 3-cü maddəsinə əsasən yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törəlməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Şəxsin əməlində cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə istinad edilən əməlin CM-nin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun “CM-nin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair” 17 mart 2011-ci il tarixli qərarına görə, cinayətin təvsiyi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

CM-nin 8-ci maddəsində təsbit olunmuş cinayət məsuliyyətinin ədalət prinsipi tələb edir ki, cinayət törətmiş şəxs haqqında tətbiq edilən cəza və ya digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirlər

ədalətli olmalıdır, yəni cinayətin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, onun törədilməsi hallarına və cinayət törətməkdə təqsirli bilinən şəxsin şəxsiyyətinə uyğun olmalıdır.

Cəzanın təyin edilməsinin ümumi əsaslarını nəzərdə tutan CM-nin 58-ci maddəsində də cinayət məsuliyyətinin ədalət prinsipinə uyğun olaraq göstərilir ki, cəza təyin edilərkən törədilmiş cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, təqsirkarın şəxsiyyəti, o cümlədən cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar, habelə təyin olunmuş cəzanın şəxsin islah olunmasına və onun ailəsinin həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınır (CM-nin 58.3-cü maddəsi).

Göründüyü kimi, cinayət qanunu cinayət törətmiş şəxsin cəzalandırılmasını ilk növbədə onun törətdiyi əməlin düzgün müəyyən edilməsindən, o cümlədən CM-nin Xüsusi hissəsinin uyğun maddəsi ilə təvsiy edilməsindən asılı etmişdir.

Yalnız əməl düzgün təvsiy olunduğu təqdirdə, cəzanın törədilmiş cinayətə, onun ictimai-təhlükəlilik dərəcəsinə, xarakterinə uyğun olmasından, ədalət prinsipinə cavab verməsindən danışmaq olar.

Lakin, cinayət işindən, E.E.Vəliyevə qarşı irəli sürülmüş ittihamın faktiki məzmunundan, onun təqsirli bilinməsinə dair birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən və apelyasiya məhkəməsinin yekun qərarından görünür ki, E.Vəliyevin əməlinə dələduzluq cinayətinin təkrarən törədilməsi əlamətini nəzərdə tutan CM-nin 178.2.2-ci maddəsi əsassız və qanunsuz olaraq şamil edilmiş, eyni zamanada onun vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsi də düzgün olmayaraq CM-nin 308.2-ci maddəsi ilə təvsiy edilmişdir.

Belə ki, Elnur Vəliyevə qarşı irəli sürülmüş ittihamdan və məhkəmələrin müəyyən edilmiş saydıqları işin faktiki hallarından görünür ki, E.Vəliyev yalnız bir halda zərərçəkmiş A.Ş.Əsədova qarşı dələduzluq edib onun 36.000 manat məbləğində pulunu ələ keçirməkdə ittiham olunmuş və müstəsna olaraq (dələduzluq ittihamına münasibətdə) həmin əməlin törədilməsində təqsirli bilinmişdir.

Cinayətlərin təkrar törədilməsi isə CM-nin 16-cı maddəsində təsbit edilmiş müddəalara görə CM-nin eyni bir maddəsi ilə (CM-nin 16.1-ci maddəsi) və yaxud CM-nin Xüsusi hissəsində birbaşa göstəriləndiyi hallarda CM-nin müxtəlif maddələri ilə nəzərdə tutulmuş cinayətlərin iki dəfə və ya iki dəfədən çox törədilməsini ehtiva

etməklə, bütün hallarda cinayətlərin çoxluğunu, yəni təkrarçılıq əlaməti altında birləşdirilən ittihamın (cinayətin) ən azından iki cinayət əməlinə (iki hadisədən) təşkil olumasını tələb edir.

Odur ki, E.E.Vəliyevin təqsirli bilindiği əməldə cinayətlərin çoxluğu mövcud olmadığından, onun təkrarən dələduzluq etməkdə CM-nin 178.2.2- maddəsi ilə təqsirli bilinməsi əsaslı və qanuni hesab edilə bilməzdi.

Cinayət təqibi orqanının və məhkəmələrin müvafiq olaraq ittihamda və yekun qərarlarda E.E.Vəliyevin Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində baxılmaqda olan başqa bir cinayət işində dələduzluq cinayətlərində - CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə (təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb etmə qərarına) istinad etmələri də məhkəmə baxışının hədlərini müəyyən edən CPM-nin 318.1-ci maddəsinin tələbləri baxımından qanuni hesab edilə bilməz.

Çünki, bu vəziyyətdə məhkəmələr CPM-nin 318.1-ci maddəsinə əsasən yalnız hazırkı cinayət prosesi çərçivəsində E.E.Vəliyevə qarşı irəli sürülmüş ittihamda (zərərçəkmiş şəxs A.Ş.Əsədova qarşı törədilmiş bir cinayətə) baxmaq səlahiyyətində olduqları halda, həmin maddənin ziddinə olaraq hazırkı məhkəmə baxışının predmeti olmayan (əslində, həmin dövrdə digər cinayət işinə baxılıb qurtarmadığı üçün heç Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi tərəfindən də müəyyən edilməyən) faktlardan (E.Vəliyevin zərərçəkmiş A.Ş.Əsədovdan başqa digərlərinə qarşı da dələduzluq etməsindən) çıxış etmişlər.

Qeyd olunan səbəblər üzündən CM-nin 178.2.2-ci maddəsi məhkəmə qərarlarından xaric edilməli idi.

Eyni səbəblərə görə, yəni məhkəmələr işə baxarkən E.E.Vəliyevin Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin icraatında olan başqa cinayət işindəki faktlardan, yəni, o cümlədən bir çox fiziki şəxsin hüquqlarına və qanuni mənafelərinə zərər vurmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməkdə ittiham olunmasından çıxış edərək onun sözügedən cinayət əməlinin (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsinin) ağır nəticələrə səbəb olması haqqında nəticəyə gəldiklərindən, məhkumun əməlinin CM-nin 308.2-ci maddəsi ilə tövsifi də əsaslı və qanuni hesab edilə bilməz.

Sözügedən əməlin CM-nin 308.2-ci maddəsi ilə tövsif edilməsinin düzgün olmadığı, əslində E.E.Vəliyevin bu əməlinin CM-nin 308.1-ci maddəsi ilə tövsif edilməli olması həm də

ondan görsənir ki, ittihamda və məhkəmələrin müəyyən edilmiş saydıqları cinayətin təsvirində belə E.Vəliyevin M.M.Yolçuyevaya satılmış mənzilin ikinci dəfə A.Ş.Əsədova satılması barədə müqavilə bağlamaqla fiziki şəxs M.Yolçuyevanın hüquqlarına və qanuni mənafelərinə “mühüm” zərər vurduğu qeyd olunmuşdur.

Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmənin fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafelərinə, yaxud cəmiyyətin və ya dövlətin qanunla qorunan mənafelərinə “mühüm” zərər vurmağı isə CM-nin 308.2-ci maddəsində deyil, 308.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan ictimai təhlükəli nəticə kimi çıxış edir.

Odur ki, E.E.Vəliyevin vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə cinayətinin hüquqi tövsifi də CM-nin 308.2-ci maddəsindən 308.1-ci maddəsinə dəyişdirilməli idi.

E.E.Vəliyevin təqsirli bilindiği dələduzluq cinayətin faktiki məzmununun və bu, eləcə də vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə cinayətlərinin hüquqi tövsifinin yüngülləşməsi dələduzluq cinayətinə görə müəyyən edilmiş cəzanın azaldılmasını, CM-nin 308.1-ci maddəsi və cinayətlərin məcmusu üzrə isə E.Vəliyevə cəzanın yenidən təyin edilməsini tələb edirdi.

E.E.Vəliyevin cəzasının yüngülləşdirilməsini tələb edən daha bir əsas kimi məhkəmə kollegiyası onun tərəfindən zərərçəkmiş A.Ş.Əsədova vurulmuş 36.000 manat miqdarında ziyanın tam olaraq ödənilməsinə nəzərə almışdır.

Belə ki, cinayət işinin materiallarından, o cümlədən E.E.Vəliyevin və zərərçəkmiş şəxsin ifadələrindən görünür ki, həmin ziyandan 25.000 manatı E.Vəliyev tərəfindən zərərçəkmiş A.Əsədova hələ cinayət işi birinci instansiya məhkəməsinə göndərilənədək ödənilmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsi ziyanın qismən ödənilməsinə, E.E.Vəliyevin zərərçəkmiş şəxslə barışıq əldə etməsinə digər hallarla (əməlinə peşman olması, ailəli olması, ilk dəfə məhkum olunması, himayəsində iki azyaşlı uşaqların olması, yaşayış və iş yerlərindən müsbət xarakterizə olunması, ailəsində qazanc gətirən yeganə şəxs olması) ilə birlikdə nəzərə alıb E.Vəliyevin cəzasını yüngülləşdirən hallar kimi qiymətləndirmiş və bu, eləcə də baxılan işdə cəzanı ağırlaşdıran halların olmamasına dair nəticə ilə apelyasiya instansiya məhkəməsi də razılaşmışdır.

Lakin, apelyasiya məhkəməsi onu nəzərindən qaçırmışdır ki, cinayət işinə apelyasiya qaydasında baxılıb qurtaranadək apelyasiya

məhkəməsinə zərərçəkmiş şəxs A.Ş.Əsədovun ona E.E.Vəliyev tərəfindən vurulmuş ziyanın tam olaraq ödənilməsi, gələcəkdə onun E.E.Vəliyevə qarşı heç bir iddia və tələbinin olmayacağı barədə notarial qaydada təsdiq olunmuş 29 mart 2018-ci il tarixi ərizəsi daxil olmuşdur. Apelyasiya məhkəməsi işin ikinci cildinin 276-cı vərəqində həmin ərizəni cinayət işinə əlavə etsə də, yekun qərarında buna münasibətini heç bir şəkildə bildirməmişdir.

Halbuki, CM-nin 59.1.12 və 59.1.13-cü maddələrinə əsasən zərərçəkmiş şəxslə barışma və cinayət nəticəsində dəymiş zərərin könüllü olaraq tam ödənilməsi və ya aradan qaldırılması cəzanı yüngülləşdirən hallardır və CM-nin 60-cı maddəsinə görə həmin hallar müəyyən edildikdə, cəzanı ağırlaşdıran hallar isə olmadıqda, təyin olunan cəzanın müddəti və ya həcmi CM-nin Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsində nəzərdə tutulmuş daha ciddi cəza növünün son həddinin dördü üçündən artıq ola bilməz.

Göründüyü kimi, qanunverici cinayət nəticəsində dəymiş maddi zərərin könüllü olaraq ödənilməsini, zərərçəkmiş şəxslə barışığın əldə edilməsini (ağırlaşdırıcı hallar olmadıqda) cəzanın yuxarı həddinin aşağı salınmasını şərtləndirən hal kimi göstərməklə həmin halların cəza təyini məsələsində xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulamışdır.

Məhkəmə kollegiyası məhkum E.E.Vəliyevin dələduzluqdan başqa cinayət qanunu ilə qorunan digər obyektlərə qəsd edən cinayətlər törətməsini də nəzərə alıb onun

barəsində CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqi üçün əsaslar tapmasa da, ona CM-nin 178.2.3, 178.2.4-cü maddələri ilə bu maddələrin sanksiyasında nəzərə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmənin aşağı həddinə yaxın - 2 (iki) il 6 (altı) ay müddətə cəzanın təyin edilməsi, CM-nin 308.1-ci maddəsi ilə də həmin müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının təyin olunması, cinayətlərin məcmusu üzrə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddətinin isə CM-nin 66.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq, yəni ayrı-ayrı cinayətlərə görə təyin olunmuş cəzaların qismən toplanılması yolu ilə 4 (dörd) il 6 (altı) ay həddində müəyyən edilməsi haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının fikrincə E.E.Vəliyevə qeyd olunan cəzanı təyin etməklə də CM-nin 41.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cəzanın məqsədlərinə çatmaq mümkündür.

Qeyd olunan səbəblərə görə məhkəmə kollegiyası baxılan işdə məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında dəyişdirilməsini tələb edən CPM-nin 416.0.15 və 416.0.21-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əsasların olması haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarla məhkum E.E.Vəliyevin müdafiəçisi R.M.Qənbərovun kassasiya şikayətini qismən təmin edərək yuxarıda göstərilən əsaslarla Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının E.E.Vəliyevin barəsində olan 12 aprel 2018-ci il tarixli qərarını dəyişdirmişdir.

Cinayət işi üzrə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 99-1-ci maddəsinin tətbiqində səhv edildiyi üçün apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilmişdir.

Bakı Şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 20 may 2019-cu il tarixli hökmü ilə Vəliyev Əli Şıxəli oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 205-1 və 213-1.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinib, CM-nin 205-1-ci maddəsi ilə 2500 (iki min beş yüz) manat miqdarında cərimə cəzasına, CM-nin 213-1.4-cü maddəsi ilə qazancının 20 (iyirmi) faizi məbləğində pulun dövlət nəfinə tutulmaqla 1 (bir) il müddətə islah işləri cəzasına, CM-nin 66.2-ci maddəsinə əsasən həmin cəzalar tam toplanılmaqla 2500 (iki min beş yüz) manat miqdarında cərimə cəzasına və qazancının 20 (iyirmi) faizi məbləğində pulun dövlət nəfinə tutulmaqla 1 (bir) il müddətə islah işləri cəzasına məhkum edilmiş, CM-nin 68.2-ci maddəsinə əsasən cərimə cəzasının müstəqil icra edilməsi, islah işləri cəzasının Ə.Ş.Vəliyevin işlədiyi və qazancından tutulmaların aparıldığı vaxtdan hesablanması, iş üzrə maddi sübut kimi tanınmış, Vergilər Nazirliyinin Vergi cinayətlərinin ibtidai araşdırılması departamentinin anbarında saxlanılan 29 ədəd “Araq Eskadra”, 20 ədəd “Araq Bretlinq”, 21 ədəd “Araq Kavkazskaya” alkoqollu içkilərin və Ə.Ş.Vəliyevin sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirdiyi Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Vladislav Plotnikov küçəsi, 21 “a” ünvanında yerləşən mağazada saxlanılan 6543 ədəd alkoqollu içkilərin dövlət nəfinə xüsusi müsadirə olunması qərara alınmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən, Ə.Ş.Vəliyev CM-nin 205-1 və 213-1.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinib məhkum edilmişdir ona görə ki, o, cəmi 287,00 manat dəyərində 70 ədəd saxta aksiz markaları ilə markalanmış alkoqollu içkiləri 2018-ci ilin avqust ayında istintaqa məlum olmayan mənbədən dəyərini nağd qaydada ödəməklə əldə etmiş və 26 sentyabr 2018-ci il tarixədək həmin alkoqollu içkiləri satış məqsədi ilə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirdiyi Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Vladislav Plotnikov küçəsi, 21 “a” ünvanında yerləşən mağazasında saxlamışdır. Bundan başqa o, cəmi 6543 ədəd, yəni külli miqdar təşkil edən 16.981,57 manat dəyərində aksiz markası ilə markalanmış alkoqollu içkiləri 2018-ci ilin avqust ayında istintaqa məlum olmayan mənbədən satış məqsədi ilə nağd qaydada almış və 26 sentyabr 2018-ci il tarixədək həmin alkoqollu içkiləri satış məqsədi ilə sahibkarlıq

fəaliyyətini həyata keçirdiyi Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Vladislav Plotnikov küçəsi, 21 “a” ünvanında yerləşən mağazasında saxlamışdır.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 22 iyul 2019-cu il tarixli qərarı ilə məhkum Ə.Ş.Vəliyev tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 20 may 2019-cu il tarixli hökmü dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Məhkum Ə.Ş.Vəliyevin müdafiəçisi Əsədov Samir Ağəli oğlu apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini belə əsaslandırmışdır ki, Ə.Ş.Vəliyevin əməlinə cinayət tərkiblərinin əlamətləri olmadığı halda, o, əsassız olaraq CM-nin 205-1 və 213-1.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinmiş, həmin hökmü dəyişdirilmədən saxlamaqla apelyasiya instansiyası məhkəməsi də eyni pozuntuya yol vermişdir.

Müdafiəçi Ə.Vəliyevin əsassız olaraq məhkum edildiyini göstərən hallar kimi xüsusilə ona istinad etmişdir ki, Ə.Vəliyev xüsusi bilikləri olmadığı üçün aldığı alkoqollu içkilərin üzərindəki aksiz markalarının saxta olduğunu müəyyən etmək imkanına malik olmamış, nağd qaydada aldığı 6543 ədəd alkoqollu içkilərə görə Vergilər Nazirliyi tərəfindən Vergi Məcəlləsinə müvafiq olaraq 1726,90 manat məbləğində cərimə olunduğu (inzibati məsuliyyətə məruz qaldığı) halda, yenidən cinayət mühakiməsi qaydasında məsuliyyətə cəlb olunmaqla Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 64-cü maddəsinin ziddinə olaraq eyni əmələ görə təkrarən məhkum edilmiş, saxta aksiz markaları ilə markalanmış 70 ədəd alkoqollu içkinin dəyəri 287 manat olmaqla CM-nin 213-1.4-cü maddəsi ilə məsuliyyətin yaranması üçün tələb olunan məbləğdən az olmuşdur (1000 manatdan artıq olmamışdır).

Müdafiəçi kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 22 iyul 2019-cu il tarixli qərarının ləğv edilməsini, Ə.Ş.Vəliyevin barəsində cinayət işi üzrə icraata bəraət verici əsasla xitam verilməsini, Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Vladislav Plotnikov küçəsi, 21 “a” ünvanında yerləşən mağazada saxlanılan 6543 ədəd alkoqollu içkilərin xüsusi müsadirədən azad olunmasını xahiş etmişdir.

Məhkum Ə.Ş.Vəliyevin müdafiəçisi S.A.Əsədov kassasiya şikayətində məhkəmələr tərəfindən cinayət-prosessual qanunun sübutlar və sübut etməyə dair normalarının tələblərinin pozulduğunu, nəticədə əməllərində cinayət tərkiblərinin əlamətləri olmadığı halda Ə.Vəliyevin əsassız və qanunsuz olaraq CM-nin 205-1, 213-1.4-cü maddələri ilə təqsirli bilindiğini və ona məxsus aksiz markası ilə markalanmış 6543 ədəd alkoqollu içkilərin xüsusi müsadirə olunmasına dair qərarın verildiyini iddia etməklə, faktiki olaraq apelyasiya məhkəməsinin qərarının ləğv edilib cinayət işi üzrə icraata bəraət verici əsasla xitam verilməsi, alkoqollu içkilərin xüsusi müsadirədən azad edilməsi barədə kassasiya tələblərini Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 416.0.1 - 416.0.3, 416.0.6-cı maddələrində məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsaslar kimi təsbit olunmuş hallarla əlaqələndirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayətində irəli sürülmüş məhkəmə qərarının ləğv edilməsi, iş üzrə icraata bəraətverici əsasla xitam verilməsi barədə tələbin (o cümlədən, əməlinə cinayət tərkibinin olmamasına baxmayaraq, Ə.Vəliyevin barəsində CM-nin 205-1, 213-1.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinməsinə dair ittiham hökmünün çıxarılması haqqında iddianın) əsaslılığını yoxlayarkən məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş işin faktiki hallarını nəzərə almış və onlardan çıxış edərək kassasiya şikayətinin Ə.Vəliyevin qeyd olunan maddələrlə təqsirli bilinməsinin mübahisələndirilməsinə həsr olunmuş dəlillərinin əsassız olması haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Kollegiyanın məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş faktiki hallardan çıxış etmək barədə qənaəti həm də ondan irəli gəlirdi ki, mahiyyətə bu şikayətin dəlilləri ilə eyni olan dəlillər məhkum Ə.Ş.Vəliyev tərəfindən apelyasiya məhkəməsi qarşısında da irəli sürülmüş və apelyasiya məhkəməsi həmin dəlillərlə əlaqədar birinci instansiya məhkəməsinin gəlidiyi nəticələrin düzgün olub-olmamasını yoxlayıb sübutlar və sübut etmə, cinayətləri təşkil edən faktiki halların müəyyən edilməsi, faktiki hallara cinayət qanunu normalarının tətbiqi məsələlərində hər hansı bir pozuntu aşkar etməmiş, faktlardan və CM-nin 205-1, 213-1.4-cü maddələrinin dispozisiyalarından, cinayət qanununun ümumi hissəsinin

müddəalarından çıxış edərək, Ə.Vəliyevin əməllərində CM-nin 205-1, 213-1.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş saxta aksiz markaları ilə markalanmış məhsulları (malları) əldə etmə, saxlama, habelə aksiz markası ilə markalanmalı olan məhsulları (malları) satış məqsədləri üçün nağd qaydada külli miqdarda alma cinayətlərinin tərkiblərinin olması, bu maddələr ilə onun təqsirli bilinməsini və cəzalandırılmasını istisna edən halların, o cümlədən CPM-nin 42.1-ci maddəsində təsbit edilmiş bəraətin əsaslarının olmaması haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Həqiqətən də, kassasiya şikayətində göstərilənlərin əksinə olaraq, cinayət əməllərini təşkil edən faktiki halların müəyyən edilməsi zamanı - birinci instansiya məhkəməsi və onların yoxlanılması zamanı - apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutlara və sübutların tədqiqinə dair cinayət-prosessual qaydaların pozuntularına yol verilməmiş, hər hansı sübutun tədqiqindən əsassız imtina edilməmiş, sübutlar CPM-nin 144-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq yoxlanılmış, hökm və apelyasiya məhkəməsinin yekun qərarı çıxarılmadan yolverilməz sübutlardan istifadə olunmamış, onlara CPM-nin 145-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq qiymət verilmiş və Ə.Vəliyevin təqsirliliyi barədə yekun nəticələr CPM-nin 146-cı maddəsinin tələbləri gözlənilməklə işə aid olan və biri digərinə uyğun gələn sübutların məcmusu ilə, onların həqiqi məzmununa uyğun olaraq əsaslandırılmışdır.

Sübutlar birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə və apelyasiya instansiyası məhkəməsinin yekun qərarında təsvir edilib, Ə.Vəliyevin ardıcıl olaraq birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələrində müdafiə etdiyi dəlillərlə müqayisə edilməklə ətraflı şərh edildiyindən, məhkəmə kollegiyası isə qeyd olunan (kassasiya şikayətində göstərilənlərlə eyni olan) dəlillərin araşdırılması, eləcə də bu araşdırmanın nəticələrinin yoxlanılması üzrə müvafiq olaraq birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin gəldikləri nəticələrlə razılaşdığından, həm də kassasiya şikayətində birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin çıxardıqları nəticələri təkzib edə biləcək, məhkəmə araşdırmalarının obyektivliyini, tamlığını, hərtərəfliliyini şübhə altına ala biləcək dəlillər götürilmədiyindən, nə sübutları yenidən təsvir edib onları və kassasiya şikayətinin sözügedən dəlillərini daha ətraflı şərh etmək, nə də ki,

apelyasiya məhkəməsinin yekun qərarının həmin məsələyə aid hissəsinəşübhə altına almaq üçün əsas görmüdü.

Aksiz markası ilə markalanmış, lakin satış məqsədləri üçün nağd qaydada alınmış 6543 ədəd (16981,57 manat dəyərində) alkoqollu içkilərin müsadirə edilməsi üzrə qərarın mübahisələndirilməsinə gəldikdə, bu hissədə məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin müəllifi ilə qismən razılaşıdır.

Çünki, birinci instansiya məhkəməsi həmin malların dövlət nəfinə müsadirə edilməsi haqqında nəticəyə gələrkən, apelyasiya instansiyası məhkəməsi isə bu məsələ üzrə hökmü yoxlayarkən müsadirənin hüquqi əsaslarını aydın göstərməmiş, onun mümkünlüyünü müvafiq hüquqi normalar vasitəsi ilə əsaslandırmamışlar.

Belə ki, cinayət prosesində xüsusi müsadirəyə məruz qala biləcək əmlakın növləri CM-nin99-1-ci maddəsində (99-1.1.1, 99-1.1.2, 99-1.1.3, 99-1.1.4-cü maddələrdə) tam şəkildə əks etdirilmişdir.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 89.13.1-ci maddəsində təsbit olunmuşdur ki, vergi ödəyicisi saxta aksiz markası ilə markalanmış mallara sahiblik, onlardan istifadə etmək və sərəncam vermək hüququna malik deyildir.

Lakin, barəsində xüsusi müsadirə tətbiq edilmiş aksiz markası ilə markalanmış 6543 ədəd alkoqollu içkilər saxta aksiz markası ilə deyil, həqiqi aksiz markaları ilə markalanmışdır, yəni Vergi Məcəlləsinin 89.13.1-ci maddəsi ilə vergi ödəyicisinin sahiblik, istifadə, sərəncam vermək hüquqlarını istisna edən əmlak deyildir. Eyni zamanda məhkəmələr həmin həqiqi aksiz markaları ilə markalanmış malları CM-nin 99-1-ci maddəsində göstərilən (barəsində xüsusi müsadirə mümkün olan) əmlak növlərinin hər hansı birinə də aid etməmişlər.

Bundan başqa, məhkəmələr aksiz markası ilə markalanmış malların satış məqsədləri üçün nağd qaydada külli miqdarda alınmasına görə Ə.Vəliyevə Azərbaycan Respublikası CM-nin213-1.4-cü maddəsi ilə cinayət cəzası təyin olunduğu halda, həm də həmin aksiz markası ilə markalanmış (16.981,57 manat dəyərində) malların müsadirə edilməsinin İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 7 sayılı Protokolunun 4-cü maddəsi nöqtəyi-nəzərindən yolverilənliyi (yəni, bununla Ə.Vəliyevin eyni əmələ görə təkrar cəzaya məruz qalıb-qalmaması, onun üzərinə ifrat yükün qoyulub-qoyulmaması) məsələsinə də münasibət bildirməmişlər.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, aksiz markası ilə markalanmış malların müsadirəsinin yolverilənliyi məsələsi üzrə nəticə həm də həmin malların istifadə üçün yararlı olmamasından asılıdır. Belə ki, iş üzrə keçirilmiş (o cümlədən, spirt tərkibli maddələrin tədqiqi üzrə) 26 dekabr 2018-ci il tarixli 30007/08/09/30576 sayılı məhkəmə ekspertizasının rəyindən görünür ki, həmin malların heç də hamısı zavod üsulu ilə müvafiq standartlara uyğun şəkildə istehsal edilməmişdir.

Şərh olunanlara əsaslanan məhkəmə kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarında belə nəticəyə gəlmişdir ki, qeyd olunan məsələyə düzgün baxılması üçün faktiki məlumatların araşdırılması, o cümlədən istifadə üçün yararlı olan və yararlı olmayan məhsulların müəyyən edilməsi, bunun nəticələrindən asılı olaraq müsadirə məsələsinin qanuna müvafiq şəkildə həll edilməsi tələbi olduğundan, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Ə.Ş.Vəliyevin barəsində olan 22 iyul 2019-cu il tarixli qərarı bu hissədə ləğv edilməli və həmin məsələyə baxılması üçün apelyasiya baxışı təkrar keçirilməli, bununla da müdafiəçisi S.A.Əsədovun kassasiya şikayəti qismən təmin edilməlidir.

Təqsirləndirilən şəxs tərəfindən zərərçəkmişin sağlamlığına ağır zərər qəsdən yetirildikdə, lakin iş üzrə toplanmış sübutlarla sonuncunun ölümü kimi nəticəyə münasibətdə qəsdin mövcud olması müəyyən edilmədikdə törədilmiş əməl Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü maddəsi ilə tövsif edilir.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 13 aprel 2018-ci il tarixli hökmü ilə Mahmudov Samir Ənvərşah oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 120.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayəti törətməkdə təqsirli bilinib, 13 (on üç) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir, ona görə ki, o, 23 sentyabr 2017-ci il tarixdə, saat 11:38-də atası Mahmudov Ənvərşah Padişah oğlunun ona zəng edərək əvvəllər aralarında alma bağına görə mübahisələri olduqları Xaçmaz rayonu, Xudat şəhər sakini Əhmədov Eldar Abdulla oğlunun Quba rayonu, Əliməmmədoba kəndində yerləşən və E.Əhmədovun arvadı Əhmədova Leyla Xankərim qızının xüsusi mülkiyyətində olan 0,848426 ha alma bağı olan torpaq sahəsində onun ailə üzvlərinə qarşı nalayiq ifadələr işlətdiyini bildirməsinə görə E.Əhmədovun cavabını vermək üçün onu bağa çağırmış və o, həmin gün saat 11:50 radələrində həmin bağa gələrək E.Əhmədovun həqiqətən də onun atasının və ailə üzvlərinin ünvanına qarşı nalayiq ifadələr işlədərək təhqir etdiyini görüb sonuncunun üzərinə hücum etmiş, orada olan E.Əhmədovun tanışları Rşanov Şahin Qazıxan oğlu, İsmixanov Elxan Məhərrəm oğlu və Sadəddinov Fədail Fəxrəddin oğlu onun qarşısını kəsərək E.Əhmədovun üzərinə getməyə qoymamış, sonuncu isə onun və atasının ünvanına nalayiq söyüşlər söyüb təhqir etməkdə davam etdiyindən E.Əhmədovdan qisas alıb qəsdən öldürmək qərarına gələrək bu niyyətlə durduğu yerin yaxınlığından, yoldan eni yuxarı hissədə 7 sm., aşağı hissədə 8,5 sm., qalınlığı 5 sm., uzunluğu 20,5 sm. və çəkisi 1840 qram olan qeyri-müəyyən formalı çay daşını götürüb E.Əhmədovu öldürmək məqsədilə 7-8 metr aralıda dayanan E.Əhmədovun baş nahiyəsi istiqamətində atmış, lakin daş E.Əhmədovdan yan keçərək yerə düşmüşdür. O, E.Əhmədovun ona qarşı nalayiq ifadələrini davam etdirdiyini görüb cinayət əməllərini davam etdirməklə sonuncunu qəsdən öldürmək niyyətini başa çatdırmaq üçün öz əməlinin ictimai təhlükəli olduğunu dərk edərək, onun ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görüb bunları arzu

etməklə ikinci dəfə eni yuxarı hissədə 8 sm., aşağı hissədə 14 sm., qalınlığı 2,5 sm., uzunluğu 13 sm. və çəkisi 940 qram olan yastı formalı çay daşını yoldan götürüb ətrafda olan şəxslərin qarşısına keçərək maneçilik yaratdığı üçün daha da yaxınlaşa bilmədiyini görüb özündən təqribən 5 metr aralıda ayaq üstə dayanmış E.Əhmədovun baş nahiyəsinə, yəni həyat üçün vacib olan orqanına istiqamətləndirib ataraq, sonuncuya onun ölümünə səbəb olan həyat üçün təhlükə törətdiyindən sağlamlığa ağır zərər vurma əlamətlərinə malik olan başın küt travması – başın sol təpə nahiyəsinin arxasında bir yerdə əzilmiş-cırılmış yara nəticəsində baş – beyin toxumasına qansızmadan ibarət bədən xəsarəti yetirməklə, E.A.Əhmədovu qəsdən öldürmüşdür.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 27 mart 2019-cu il tarixli qərarı ilə məhkum S.Ə.Mahmudov və onun müdafiəçisi Qasımlı Anar Elman oğlu tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayətləri təmin edilməmiş, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 13 aprel 2018-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmiş, S.Ə.Mahmudovun əməli CM-nin 120.1-ci maddəsindən 126.3-cü maddəsinə tövsif edilmiş, həmin maddə ilə S.Mahmudova 10 (on) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmiş, onun cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməsi qərara alınmış, qalan hissədə hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Həmin qərardan məhkum S.Ə.Mahmudov və zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi Əhmədova Leyla Xankərim qızı kassasiya şikayətləri vermişlər.

Məhkum S.Ə.Mahmudov kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, məhkəmələr tərəfindən sübut etməyə dair cinayət - prosessual normaların tələbləri pozulmuş, o cümlədən şahidlər təzyiq altında ifadələrini dəyişdirməyə məcbur edilmiş, məhkəmə-tibbi ekspertizası zamanı meyidin daxili müayinəsi aparılmadığı üçün E.Əhmədovun onun atdığı daşın başına dəyməsi, yoxsa ağacdən yıxılması nəticəsində ölməsi aydınlaşdırılmamış, nəticədə onun hərəkətlərində ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olmaqla qəsdən sağlamlığa ağır

zərər vurma cinayətinin deyil, CM-nin 124-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə cinayətinin tərkibi olduğu halda, əməli əsassız və qanunsuz olaraq CM-nin 126.3-cü maddəsi ilə tövsif olunmuşdur. Məhkum S.Ə. Mahmudov kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 mart 2019-cu il tarixli qərarının ləğv edilməsini, Azərbaycan Respublikasının qanunlarına müvafiq olaraq əməlinin yenidən qiymətləndirilib, azadlığa buraxılması haqqında ədalətli qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi L.X.Əhmədova kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutlar düzgün tədqiq edilib - qiymətləndirilməmiş, nəticədə S.Ə. Mahmudov E.A.Əhmədovu qəsdən öldürdüyü halda, onun əməli əsassız olaraq CM-nin 120.1-ci maddəsindən 126.3-cü maddəsinə tövsif edilmişdir.

Zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi L.X.Əhmədova kassasiya şikayətində göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra məndə CPM-nin) 416.0.15-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halı yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsasla Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 mart 2019-cu il tarixli qərarının ləğv edilməsini, S.Ə. Mahmudovun əməlinin CM-nin 120.1-ci maddəsinə tövsif edilib ona həmin maddədə nəzərdə tutulmuş ən ağır cəzanın təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası məhkumun və zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin kassasiya şikayətlərini CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciətləri kimi görmüş və bu müraciətlərlə əlaqədar Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 mart 2019-cu il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir:

Cinayət məsuliyyətinin əsaslarına dair CM-nin 3-cü maddəsində təsbit olunmuşdur ki, yalnız həmin Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Bu normanın mənasına görə şəxsin əməlinə konkret cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə isnad edilən əməlin CM-nin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunurdu.

Bu tələb Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun "Azərbaycan Respublikası CM-nin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair" 17 mart 2011-ci il tarixli qərarının müddəalarından da irəli gəlirdi.

Belə ki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun həmin qərarına görə, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

CPM-nin 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edirdi.

CPM-in 145.1-ci maddəsinə əsasən, hər bir sübut mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilməlidir. Cinayət təqibi üzrə toplanılmış bütün sübutların məcmusuna isə ittihamın həlli üçün onların kifayət etməsinə əsasən qiymət verilməlidir.

Cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə isə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin (o cümlədən, əməldə cinayət tərkibinin əlamətlərinin olub-olmamasının) müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin (CPM-nin 146.1-ci maddəsi).

S. Mahmudovun apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən təqsirli bilindi (onun özünün, eləcə də zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin mübahisələndirdikləri) CM-nin 126.3-cü maddəsinin dispozisiyasına görə (əsas tərkibi təsbit edən CM-in 126.1-ci maddəsi ilə birlikdə götürülməklə), həmin norma ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olmaqla qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma əməlinə görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutmuşdur.

Göründüyü kimi, bu cinayət özündə təqsirin hər iki formasını əks etdirməklə, sağlamlığa zərər vurmaya münasibətdə - qəsdən, nəticəyə

(zərərçəkmişin ölümünə) münasibətdə isə ehtiyatsızlıqdan törədilmişdir.

S.Mahmudovun öz əməlinə şamil olunmasını təklif etdiyi, CM-nin 124-cü maddəsində təsbit edilmiş ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə cinayətində isə zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olmuş sağlamlığa ağır zərər vurmağın qəsdən yetirilməsi istisna edilir.

İş üzrə müəyyən olunmuş faktiki hallardan isə, xüsusilə də hadisə anında zərərçəkmiş E.Əhmədovla S.Mahmudovun münafişəli vəziyyətdə olub qızğın mübahisə etmələrindən, S.Mahmudovun E.Əhmədova atdığı daşın sonuncuya dəyməməsindən sonra da, həm də hadisə yerində olan şəxslərin münaqişəni dayandırmaq cəhdlərinə baxmayaraq təkrarən E.Əhmədova daş atmasından və ikinci cəhdində daşın E.Əhmədovun başına dəyməsindən, məhz bunun təsirindən E.Əhmədovun başında yaranın və həmin nahiyədə baş beyninə qansızma kimi sağlamlığa ağır zərər vuran xəsarətin əmələ gəlməsindən görünür ki, S.Mahmudov zərərçəkmiş E.Əhmədovun sağlamlığına ağır zərəri qəsdən (yanakı qəsdlə, yəni ağır zərərin vurulmasını birbaşa arzu etməsə də, hərəkətinin belə nəticəyə də səbəb ola biləcəyini (atdığı daşın zərərçəkmişə dəyə biləcəyini) qabaqcadan görməklə və buna şüurlu surətdə yol verməklə) yetirmişdir.

Qeyd olunan hallar məhkumun onun əməlinə CM-nin 124-cü maddəsində göstərilən ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə cinayətinin tərkibinin olması haqqında iddiasının əsassız olduğunu göstərməklə yanaşı, işin digər xüsustları ilə birlikdə götürülməklə zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi L.Əhmədovanın təqsirkarın əməlinə CM-nin 120.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qəsdən adam öldürmə cinayətinin tərkibinin olması, yəni zərərçəkmiş şəxsin ölümündə ifadə olunmuş nəticəyə münasibətdə S.Mahmudovun qəsdən hərəkət etməsi haqqında iddiasını da təkzib edir.

Belə ki, CM-nin 25.1-ci maddəsinə görə, şəxsin qəsdən cinayət törətdiyini iddia etmək üçün onun əməlinə birbaşa və yaxud dolayı qəsd müəyyən olunmalıdır.

CM-nin 25.2-ci maddəsinə əsasən, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) ictimai təhlükəli olduğunu dərk etmiş, onun ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görmüş və bunları arzu etmişdirsə, bu halda cinayət birbaşa qəsdlə törədilmiş hesab olunur.

CM-nin 25.3-cü maddəsinin tələblərindən görünür ki, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) ictimai təhlükəli olduğunu dərk etmiş, onun ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görmüş, lakin bunları arzu etməmiş və belə nəticələrin baş verməsinə şüurlu surətdə yol vermişdirsə, bu halda cinayət dolayı qəsdlə törədilmiş hesab olunur.

Lakin, hazırki işdə S.Mahmudovun baş vermiş nəticəyə (zərərçəkmiş şəxsin həyatdan məhrum edilməsinə) münasibətdə birbaşa və yaxud dolayı qəsdlə hərəkət etdiyini göstərən heç bir hal müəyyən edilməmişdir.

S.Mahmudovun sağlamlığa ağır zərər vurmaya münasibətdə qəsdən (dolayı qəsdlə) hərəkət etməsinin müəyyən edilməsi də avtomatik olaraq zərərçəkmiş şəxsin ölümü kimi nəticəyə münasibətdə də qəsdin mövcud olduğunu deməyə əsas vermirdi.

Çünki, S.Mahmudovun atdığı daşın zərərçəkmiş şəxsin başına dəyməsi və bundan sağlamlığa ağır zərər vurmağın törətməsi – bunlar təqsirkarın hərəkəti ilə səbəbli əlaqədə olan birincili nəticələrdir ki, S.Məmmədovun həтта qızğın mübahisə və münaqişə şəraitində hərəkətinin (zərərçəkmişə daş atmasının) belə nəticələrə səbəb ola biləcəyini qabaqcadan görməməsi (müvafiq olaraq da, həmin nəticələrə şüurlu surətdə yol verməməsi) mümkün deyildi.

Lakin, baş vermiş ölüm – bu S.Mahmudovun hərəkətindən (zərərçəkmişə daş atmasından) daha uzaqda dayanan (ikincili olmaqla, daşın başa dəyməsi, başda yaranın və baş beyninə qansızma şəklinə ağır zərər vurma kimi ilkin nəticələrdən törəyən) nəticə idi ki, təqsirkarın cərayan edən hadisə şəraitində həmin nəticəni qabaqcadan görə bilməsi inandırıcı deyildi.

Lakin, S.Mahmudov bütün diqqətini mübahisəyə, o cümlədən zərərçəkmiş şəxsin işlətdiyi nalayiq ifadələrə qarşılıq verməyə yönəlmiş olmasaydı, yəni lazımı diqqət və ehtiyatlılıq göstərmiş olsaydı, hərəkətinin ikincili nəticəyə də gətirib çıxara biləcəyini (yəni daşın zərərçəkmiş şəxsin başına dəyməsi nəticəsində yaranmış baş beyninə qan sızmadan zərərçəkmişin ölümünün törəyə biləcəyini) qabaqcadan görə bilərdi.

Bu isə S.Mahmudovun əməlinə zərərçəkmiş şəxsin ölümünə münasibətdə ehtiyatsızlığın cinayətkarcasına etinasızlıq formasının olduğuna dələt edən haldır.

Belə ki, CM-nin 26.3-cü maddəsinə əsasən, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin)

ictimai təhlükəli nəticələr verə biləcəyi imkanını lazımi diqqət və ehtiyatlılıq göstərərək qabaqcadan görməli olduğu və görə biləcəyi halda, onları görməmişdirsə, bu əməl (hərəkət və ya hərəkətsizlik) cinayətkarcasına etinasızlıq nəticəsində törədilmiş cinayət hesab olunur.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin S.Mahmudovun zərərçəkmiş E.Əhmədova sağlamlığa ağır zərər vuran xəsarəti məhz qəsdən yetirməsinin, bu xəsarətin onun ehtiyatsızlığından zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olmasının müəyyən edilmiş sayılmasına dair qənaəti kassasiya şikayətlərində göstərilənlərin əksinə olaraq, CPM-nin cinayət mühakimə icraatında sübutların qiymətləndirilməsi prinsipinin (33-cü maddəsinin) müddəalarına, cinayət-mühakimə icraatının digər prinsiplərinə, sübutlar və sübut etməyə dair cinayət-prosessual normaların tələblərinə müvafiq olaraq tədqiq edilmiş sübutlara, o cümlədən təqsirləndirilən şəxsin, şahidlərin ifadələrinə, müvafiq istintaq hərəkətlərinin protokollarına, məhkəmə-tibbi ekspertizasının 18 oktyabr və 29 dekabr 2017-ci il tarixli, məhkəmə-bioloji ekspertizasının 11 oktyabr 2017-ci il tarixli rəylərinə, digər sübutlara əsaslanır.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası işin faktik hallarının müəyyən edilməsi, həmin hallara cinayət qanunu normasının tətbiqi (mübahisələndirilən əməlin hüquqi tövsifi), S.Mahmudovun CM-nin 126.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayəti törətməkdə təqsirli bilinməsi üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin çıxardığı nəticələri şübhə altına almaq üçün heç bir əsas görməmişdir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsi S.Mahmudova cəza təyin edərkən də hər hansı

pozuntuya yol verməmiş, S.Ə.Mahmudova təqsirli bilindiği CM-nin 126.3-cü maddəsi ilə 10 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasını təyin etməklə törədilmiş cinayətin xarakterini və ictimai təhlükəlilik dərəcəsini, təqsirkarın şəxsiyyətini, baxılan işdə CM-nin 59.1.8-ci maddəsində nəzərə tutulmuş cinayətin zərərçəkmiş şəxsin qanunsuz hərəkətlərinin təsiri altında törədilməsi kimi cəzanı yüngülləşdirən halın olmasını, cəzanı ağırlaşdıran halların isə olmamasını, təyin olunan cəzanın təqsirkarın islah olunmasına və ailəsinin həyat şəraitinə təsirini lazımınca nəzərə almış, cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallara, cəzanın təyin edilməsinin ümumi əsaslarına və cəzanın məqsədlərinə dair CM-nin müvafiq olaraq 59, 61, 58.3 və 41.2-ci maddələrinin tələblərinə əməl etmiş, CM-nin 8-ci maddəsində təsbit olunmuş ədalət prinsipini gözləmişdir.

Qeyd olunanlar apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının qanuni və əsaslı olduğunu, məhkəmə tərəfindən istər məhkumun, istərsə də zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin kassasiya şikayətləri ilə ehtiva olunan CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində təsbit olunmuş pozuntulara yol verilmədiyini, yəni həmin kassasiya müraciətlərinin təmin edilməsi üçün əsasların müəyyən olunmadığını göstərir.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası şərh edilən əsaslara görə məhkum S.Ə.Mahmudovun və zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi L.X.Əhmədovanın kassasiya şikayətlərinin təmin edilməməsi, S.Ə.Mahmudovun barəsində olan Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 27 mart 2019-cu il tarixli qərarının dəyişdirilmədən saxlanılması haqqında qərar qəbul etmişdir.

Məhkəmələr təqsirləndirilən şəxsin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 259.1-ci maddəsi ilə məsuliyyətdən azad edilməsi və bu hissədə cinayət işinin icraatına xitam verilməsi haqqında qərar qəbul edərkən nəzərə alınmışlar ki, həmin maddədə nəzərdə tutulmuş cinayətin obyektində meşələrdən, meşə fonduna daxil olmayan ağaclardan, kollardan, digər yaşıllıqlardan istifadə edilməsi, onların mühafizəsi, qorunması, bərpası, ekoloji və ehtiyat potensialının yüksəldilməsi sahəsində yaranan ictimai münasibətlər çıxış edir.

Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 21 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı ilə Cəfərov Faiq Yamən oğlunun Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 178.2.4-cü maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair cinayət işi üzrə icraata xitam verilmiş və o, CM-nin 73.1.2-ci maddəsinə əsasən cinayət məsuliyyətindən azad edilmişdir.

Məhkəmənin qərarına əsasən F.Y.Cəfərov özgəyə məxsus xeyli miqdarda əmlakı etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə ələ keçirmək məqsədi ilə İsmayılov Aqşin Yasin oğluna icarəyə götürmək istədiyi Məhərrəmova Mətanət Elmi qızına məxsus Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Mərdəkan qəsəbəsi, Sergey Yesenin küçəsi, 98 ünvanında yerləşən iki mərtəbəli qeyri-yaşayış sahəsinin qarşısında olan yaşıllıq zolağındakı eyni cinsli sərvi ağaclarından 06 ədədinin qanuni yolla oradan köçürülməyini təmin edəcəyinə dair yalan vəd verərək, 25 dekabr 2017-ci il tarixdə, saat 12.00 radələrində yuxarıda göstərilən ünvanda saxladığı avtomaşının içərisində A.İsmayılovdan həmin 06 ədəd eyni cinsli sərvi ağacının oradan qanuni yolla köçürülməsi üçün müxtəlif dövlət qurumlarına köçürəcəyi və ağacları çıxaracaq texnikaya ödəyəcəyi adı ilə 10.000 manat məbləğində pul vəsaitini alıb aldatma yolu ilə ələ keçirərək xeyli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq etmiş, sonradan A.İsmayılov pulunu geri istədikdə isə pulu qaytarmamaq üçün müxtəlif bəhanələrlə vaxtı uzatmağa başlamış və istintaqa məlum olmayan bir qrup şəxslə qabaqcadan əlbir olub 2018-ci il yanvar ayının 30-dan 31-nə keçən gecə Mərdəkan qəsəbəsi, Sergey Yesenin küçəsi, 98 ünvanındakı yaşıllıq zolağında olan meşə fonduna daxil olmayan, diametrləri 16 sm-dək 02 ədəd, 20 sm-dək 01 ədəd, 24 sm-dək 03 ədəd olmaqla, köküstə yaş vəziyyətdə ümumilikdə 06 ədəd eyni cinsli sərvi ağacını «Yaşıllıqların mühafizəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərini pozaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının razılıqları olmadan qanunsuz olaraq kəşib

ümumilikdə 3.240 manat dəyərində xeyli miqdarda maddi ziyan vurmuşdur. Həmçinin, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CPM-nin) 318.1-ci maddəsinə əsasən, F.Y.Cəfərovundigər əməli Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin CM-nin 259.3-cü maddəsindən həmin Məcəllənin 259.1-ci maddəsinə tövsif edilmiş və bu hissədə də cinayət işi üzrə icraata xitam verilməklə F.Cəfərov CM-nin 73.1-ci maddəsinə əsasən cinayət məsuliyyətindən azad edilmişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 23 aprel 2019-cu il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apelyasiya protesti və məhkum F.Y.Cəfərov tərəfindən verilmiş apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Bakı Şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 21 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Dövlət ittihamçısı Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 23 aprel 2019-cu il tarixli qərarından kassasiya protesti verərək həmin protesti belə əsaslandırmışdır ki, cinayət işi üzrə toplanmış sübutlarla F.Y.Cəfərovun qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında meşə fonduna daxil olmayan ağacları qanunsuz olaraq xeyli miqdarda ziyan vurmaqla kəsməsi kifayət qədər sübuta yetirildiyi halda, birinci instansiya məhkəməsi sübutların tədqiqinə, o cümlədən qiymətləndirilməsinə dair cinayət-prosessual normaların tələblərini pozub, sübutların məcmusundan deyil, müstəsna olaraq təqsirləndirilən şəxsin özünün müdafiəsinə yönəlmiş ifadələrindən çıxış etmiş, nəticədə əsassız və qanunsuz olaraq onun əməlinin hüquqi tövsifini CM-nin 259.3-cü maddəsindən 259.1-ci maddəsinə dəyişdirib bu hissədə də cinayət işi üzrə icraata ziyanın ödənilməsinə və zərərçəkmiş şəxslə barışığın əldə edilməsinə görə xitam vermiş, F.Y.Cəfərovu cinayət məsuliyyətindən azad etmişdir. Apelyasiya instansiyası məhkəməsi isə lazımi araşdırma aparmayıb, əsaslar

gətirmədən dövlət ittihamçısının apelyasiya protestini rədd etməklə, birinci instansiya məhkəməsinin yol verdiyi pozuntuları təkrarlamışdır. Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş pozuntuları yaranan hallar kimi qiymətləndirərək həmin əsaslarla Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 23 aprel 2019-cu il tarixli qərarının ləğv edilməsini və cinayət işinin apelyasiya məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görmüş və bu müraciətlə əlaqədar Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 23 aprel 2019-cu il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir:

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, Cəfərov Faiq Yəmən oğlunun əməllərinin faktiki məzmununun müəyyən edilməsi üzrə birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin gəldikləri nəticələri, o cümlədən məhkəmələrin F.Y.Cəfərovun meşə fonduna daxil olmayan ağacları kəsmə cinayətini qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxsin tərkibində törətməsinin (iştirakçılığın) sübuta yetirilməməsi barədə qənaətlərini şübhə altına almaq üçün əsaslar olamamışdır.

Məhkəmə kollegiyası onu nəzərə almışdır ki, F.Y.Cəfərova qarşı CM-nin 259.3-cü maddəsi ilə irəli sürülmüş ittihamın həlli üçün əhəmiyyətli olan faktiki hallar müəyyən edilərkən və həmin faktiki hallar əsasında F.Y.Cəfərovun əməli “qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs” əlaməti üzrə deyil, təkbəşinə törədilən cinayətkimi təsvif edilərkən, eləcə də bu nəticələr apelyasiya qaydasında yoxlanılarkən məhkəmələr kassasiya protestində irəli sürülmüş sübut etməyə dair cinayət-prosessual qaydaların pozuntularına yol verilməsinə dair iddianın əksinə olaraq, sübutların araşdırılmasında qanun pozuntusuna yol verməmiş; hər hansı sübutun tədqiqindən əsassız imtina etməmiş, sübutları CPM-nin 144-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq yoxlamış, yolverilməz sübutlardan istifadə etməmiş, araşdırılmış sübutlara isə CPM-in 145-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq qiymət vermiş və nəticələrini CPM-in 146-cı maddəsinin,

eləcə də ittihamın sübuta yetirilməsində aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələrin təqsirləndirilən şəxsin xeyrinə həll edilməsini tələb edən cinayət-prosessual qanunun 21.2, 145.3, 351.3.4-cü maddələrinin müddəalarına əməl etməklə, biri digərinə uyğun gələn sübutların məcmusu ilə, həmin sübutların həqiqi məzmununa uyğun olaraq əsaslandırmışlar.

Məhkəmə kollegiyası qeyd olunan məsələ (F.Y.Cəfərovun əməlinin faktiki məzmununun müəyyən edilməsi və müəyyən edilmiş faktiki hallara CM-nin Xüsusi hissəsinin normasının – 259.1-ci maddəsinin tətbiqi) üzrə birinci və apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin yekun qərarlarında göstərilən nəticələrlə və onların əsaslandırılması üçün gətirilən dəlillərlə razılaşdığından, kassasiya protestində irəli sürülən dəlillər isə məhkəmələrin mövqeyini təkzib etmədiyindən, şərh olunan hissədə kassasiya protestinin dəlillərini əsassız hesab etmişdir və bu dəlillərin daha ətraflı şərh edilməsinə, o cümlədən birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə ətraflı təsvir edilib hökmə və apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarında ittiham tərəfinin dəlilləri ilə müqayisə edilməklə qiymətləndirilmiş sübutları yenidən təsvir etməyə zərurət görməmişdir.

Bununla yanaşı, məhkəmə kollegiyası aşağıdakılara görə F.Y.Cəfərovun həmin cinayətə görə məsuliyyətdən azad edilməsinin mübahisələndirilməsi üzrə kassasiya protestində irəli sürülmüş iddia ilə razılaşmışdır.

Belə ki, F.Y.Cəfərovun şərh olunan, məhkəmələr tərəfindən CM-nin 259.1-ci maddəsi ilə təsvif edilmiş əməli CM-nin “Ekoloji cinayətlər” fəslində yerləşdirilmiş cinayət olmaqla onun obyektində meşələrdən, meşə fonduna daxil olmayan ağaclardan, kollardan, digər yaşılıqlardan istifadə edilməsi, onların mühafizəsi, qorunması, bərpa, ekoloji və ehtiyat potensialının yüksəldilməsi sahəsində yaranan ictimai münasibətlərdir.

Odur ki, uyğun səlahiyyətlərlə təhciz edilmiş, vəzifələrlə yüklənmiş müvafiq dövlət qurumları bu sahədə fəaliyyət göstərsələr də, ekoloji potensiala zərərin vurulması ilə bağlı olan cinayətlərdə ziyan (cinayət məsuliyyətinin yaranmasını şərtləndirən cinayət-hüquqi xarakterli nəticə) konkret miqdarlarla ölçülməsinə baxmayaraq, həmin qurumların maddi xarakterli itkilərində deyil, ekoloji vəziyyətə mənfi təsirlərdə, ətraf mühitin korlanmasında, əhalinin (qeyri-müəyyən sayda insanların) sağlam ekoloji

şəraitdə yaşamaq hüququna vurulan zərərdə özünü göstərir.

Bu səbəbdən müvafiq dövlət qurumunun təqsirkara olan münasibəti (hətta, qurumun cinayət prosesində zərərçəkmiş şəxs qismində tanınmasına baxmayaraq), qəsdə (müvafiq olaraq da zərərə) məruz qalan ictimai münasibətlərin iştirakçılarının, (hüquqları pozulan qeyri-müəyyən sayda insanların) təqsirkara olan münasibətini ifadə edə, o cümlədən zərər görmüş tərəflə təqsirkar arasında barışığın əldə olunduğunu göstərən mövqe kimi qiymətləndirilə bilməzdi.

CM-nin 259-cu maddəsində təsbit edilmiş ekoloji cinayətə məhz bu cür yanaşmanın tələb olunması Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun “CPM-nin 37.4, 39.1.9, 40.2 və 41.7-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair” 15 iyul 2011-ci il tarixli qərarından da irəli gəlirdi.

Belə ki, həmin qərarda mahiyyətə hazırki qərarda şərh edilən məsələ ilə eyni olan hüquqi problem üzrə Konstitusiyası Məhkəməsi öz mövqeyini belə ifadə etmişdir:

“Bununla belə, zərərçəkmiş şəxsin təqsirləndirilən şəxslə barışmasına dair ərizəsinə baxılarkən nəinki bunun üçün qanunla nəzərə tutulan əsasların olub-olmaması yoxlanılmalı, həmçinin törədilmiş əməlin ictimai təhlükəliliyi, təqsirləndirilənin şəxsiyyəti, cəzanı ağırlaşdıran və yüngülləşdirən hallar da daxil olmaqla konkret işin bütün halları nəzərə alınmalıdır. Göstərilən hallardan başqa cinayət əməlinin obyektinin xarakterinin də nəzərə alınması vacibdir. Məsələn, ictimai təhlükəsizliyə və ictimai qaydaya qarşı və ya dövlət hakimiyyəti əleyhinə olan cinayət işlərində tərəflərin barışması nəticəsində cinayət təqibinə xitam verilməsi CM-nin 73-cü maddəsinin tələbləri ilə uyğunsuzluq təşkil etmiş olardı. CM-nin 73-cü maddəsinin mənasına görə, cinayət məsuliyyətindən azad edilmə yalnız konkret şəxslərin hüquqlarına və qanuni maraqlarına qəsd edən cinayətlər üzrə yolveriləndir. Buna görə də, məsələn, ədalət mühakiməsi əleyhinə olan işlərdə zərər çəkmiş şəxsin təqsirləndirilən şəxslə barışması ilə əlaqədar cinayət məsuliyyətindən azad edilmə

CM-nin 73-cü maddəsinin tələblərinə cavab verməyən kimi qəbul edilməlidir”.

Lakin, hazırki işin hallarını Konstitusiyası Məhkəməsinin CM-nin 73-cü maddəsinə verdiyi təfsirlə müqayisə etdikdə, aydın olur ki, birinci instansiyası məhkəməsinin CM-nin 259.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş ekoloji cinayəti törətmiş təqsirləndirilən şəxs F.Y.Cəfərovu cinayət prosesində zərərçəkmiş şəxs qismində tanınmış “Bakı Şəhəri İcra Hakimiyyətinin Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyinə vurduğu ziyanı ödədiyinə və onlarla barışıq əldə etdiyinə görə” (bunu CM-nin 73.1-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu vəziyyət kimi qiymətləndirməklə) cinayət məsuliyyətindən azad etməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin hüquqi mövqeyi, müvafiq olaraq da CM-nin 73-cü maddəsinin tələbləri ilə uzlaşmayan nəticə kimi özünü göstərir.

Belə olan halda, birinci instansiyası məhkəməsinin F.Y.Cəfərovun CM-nin 259.1-ci maddəsi ilə tövsif olunmuş cinayət əməli üzrə cinayət məsuliyyətindən azad edilməklə bu hissədə cinayət işi üzrə icraata xitam verilməsinə dair qərarı və onun dəyişdirilmədən saxlanması haqqında apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsinə və sözügedən məsələyə yenidən apelyasiya qaydasında baxılmasını tələb edən CPM-nin 416.0.14-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hal (cinayət təqibini istisna edən halın olmamasına baxmayaraq, cinayət işi üzrə icraata xitam verilməsi) kimi qiymətləndirilməli idi.

Beləliklə, kassasiya kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarla kassasiya protesti qismən təmin edərək Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının F.Y.Cəfərovun barəsində olan 23 aprel 2019-cu il tarixli qərarını F.Y.Cəfərovun CM-nin 259.1-ci maddəsi ilə tövsif olunmuş cinayət əməli üzrə cinayət məsuliyyətindən azad edilməsi, həmin hissədə cinayət işi üzrə icraata xitam verilməsi hissəsində ləğv etmiş və bu məsələyə yenidən baxılması üçün cinayət işini apelyasiya instansiyası məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin etmişdir.

Yol hərəkəti qaydalarını pozmuş və hadisə yerindən getmiş şəxsin əməllərində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olub-olmaması müəyyən edilərkən onun sağlamlıq vəziyyəti, psixoloji durumu, hadisə yerində qalmaq imkanında olub-olmaması və bununla bağlı işin digər halları araşdırılmalıdır.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 31 yanvar 2018-ci il tarixli hökmü ilə Abdullayev Orxan Xusaməddin oğluna Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 264-cü maddəsi ilə əməlinə cinayət tərkibinin olmaması əsası ilə bəraət verilmiş, CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə irəli sürülmüş ittiham üzrə isə O.X.Abdullayev təqsirli bilinərək, 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, orta dərəcəli alkoqol sərxoşluğu vəziyyətində 24 avqust 2017-ci il tarixdə, saat 02 radələrində quru hava şəraitində özünə məxsus "Daewa Nexia" markalı, 10-RL-160 dövlət qeydiyyat nişalı avtomobili Xaçmaz rayonu ərazisindən keçən "Xudat-Yalama" yolu ilə Xudat şəhəri istiqamətində 110-120 km/saat sürətlə hərəkət etdirərkən "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 36-cı maddəsinin 1-ci hissəsinin 3-cü bəndinin tələblərini, yəni yol hərəkətinin iştirakçıları üçün təhlükəsiz şərait yaratmalı, öz hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi ilə digər hərəkət iştirakçısına, onların nəqliyyat vasitələrinə, başqa əmlaka zərər vurmamalı və hadisənin qarşısını almağa texniki imkanı olduğu halda həmin təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət etməli olduğu halda bu tələbləri pozaraq, həmin Qanununun 37-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin 8-ci bəndinin tələblərini pozmaqla avtomobili sərxoş vəziyyətdə idarə edərək, həmçinin qeyd olunan qanunun 50-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin, 2-ci bəndinin tələblərinə əməl etməməklə avtomobili yaşayış məntəqəsindən kənarında "Xudat-Yalama" yolunun 3-cü kilometrliyində sükən arxasında yuxulayaraq idarəetməsini itirib avtomobilin yoldan kənara çıxaraq aşması nəticəsində ehtiyatsızlıqdan avtomobildə qabaq sağ oturacaqda sərnəşin qismində əyləşmiş, 1970-ci il təvəllüdü Ələkbərov İlqar Ələkbər oğlu alın sümüyünün qapalı-qəlpəli sınığı, ənsə alt çənə nahiyələrinin əzilmiş və döş qəfəsinin səthi əzilmiş yaraları, alının qançırı, sağ said, sağ bazu, sağ diz və sağ baldır nahiyələrinin sıyrıqları, baş-beyin toxumasına, onun mədəciklərinə və qışaları

altına qansızma kimi xəsarətlər yetirməsi ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxs İ.Ələkbərovun ölümünə səbəb olan yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş və daha sonra isə həmin qanunun 37-çi maddəsinin 4-cü hissəsinin tələblərini, yəni zərər çəkənlərə ilk tibbi yardım göstərilməsi üçün mümkün olan tədbirləri görməli, hadisə haqqında Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarına xəbər verməli, həmin orqanların əməkdaşlarının gəlməsini gözləməli olduğu halda, bu tələbləri də pozaraq yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmışdır.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 14 avqust 2018-ci il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısı O.Kəngərli tərəfindən verilmiş apelyasiya protesti təmin edilməmiş, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 31 yanvar 2018-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 18 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısı Səyavuş Sadıqov tərəfindən verilmiş kassasiya protesti təmin edilmiş, O.X.Abdullayevin barəsində olan 14 avqust 2018-ci il tarixli qərar Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CPM-nin) 416.0.15 və 416.0.21-ci maddələrində göstərilən əsaslarla ləğv edilmiş və cinayət işi apelyasiya instansiyası məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilmişdir.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 04 iyul 2019-cu il tarixli hökmü ilə dövlət ittihamçısı O.Kəngərli tərəfindən verilmiş apelyasiya protesti təmin edilmiş, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 31 yanvar 2018-ci il tarixli hökmü ləğv edilmiş, O.X.Abdullayev CM-nin 263-1.3 və 264-cü maddələri ilə nəzərdə tutulmuş cinayət əməllərini törətməkdə təqsirli bilinərək, CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il müddətə, CM-nin 264-cü maddəsi ilə 1 (bir) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 (bir) il müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə həmin cəzalar qismən toplanılmaqla qəti olaraq 2 (iki) il

6 (altı) ay müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il 2 (iki) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Məhkum O.X.Abdullayev Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 04 iyul 2019-cu il tarixli hökmündən kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini belə əsaslandırılmışdır ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutlar və sübutetməyə dair cinayət-prosessual qanunun tələbləri pozulmuş, nəticədə birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apelyasiya protesti əssiz olaraq təmin edilməklə, o, CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə yananşı yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmadığı halda CM-nin 264-cü maddəsi ilə də təqsirli bilinib məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar nəzərə alınmadan həddindən artıq ağır cəzaya məhkum edilmişdir. Məhkum O.X.Abdullayev kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 04 iyul 2019-cu il tarixli hökmünün ləğv edilməsini vəbarəsində ədalətli qərarın çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə bağlı O.X.Abdullayevin barəsində olan Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 04 iyul 2019-cu il tarixli hökmünün qanuniliyini və əsaslığını yoxlayaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir:

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 31 yanvar 2018-ci il tarixli hökmündən və onunla ilk dəfə razılaşan apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 14 avqust 2018-ci il tarixli qərarından görünür ki, məhkəmələr tərəfindən O.X.Abdullayevin əməlinə cinayət tərkibinin olmaması əsası ilə CM-nin 264-cü maddəsi ilə bəraət verilməsi üçün əsasən iki dəlil irəli sürülmüşdür.

İlk növbədə məhkəmə hökmdə bəraətin verilməsinə əsas yaradan hal kimi ona istinad etmişdir ki, yol nəqliyyat hadisəsindən sonra sürücü O.X.Abdullayevin özü də xəsarət almış, bu səbədən o, hadisə yerini tərk edib əvvəlcə evə getmiş, oradan da qohumlarının müşayiəti ilə tibbi yardımın göstərilməsi üçün xəstəxanaya aparılmışdır.

Məhkəmənin bəraətin verilməsi barədə qərarını əsaslandırıdığı ikinci dəlil isə o idi ki, O.Abdullayev yol-nəqliyyat hadisəsindən sonra

həmin yeri tərk etməmiş, əksinə qəzaya uğrayan maşın hadisə yerində qalmaqla yanaşı o, özü də əvvəlcə hadisə yerində qalıb yoldan keçən maşınları zərərçəkmiş şəxs (onun avtomobilində sərnişin olmuş, lakin yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı avtomobildən kənara düşmüş) İ.Ə.Ələkbərova yardım göstərmələri üçün saxlatdirmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 18 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısının kassasiya protesti təmin edilərək apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv edilməklə iş yenidən baxılması üçün apelyasiya instansiyası məhkəməsinə qaytarılarkən məhkəmə Kollegiyası ilk növbədə ondan çıxış etmişdir ki, məhkəmələr O.X.Abdullayevin yol-nəqliyyat hadisəsindən sonrakı sağlamlıq vəziyyətini lazımınca araşdırmadan onu tibbi yardıma ehtiyacı olan şəxs kimi qəbul etmiş, beləliklə də onun hadisə yerini tərk etməsinə kifayət qədər və inandırıcı əsaslar olmadan bəraət qazandırmışlar. Bu səbəbdən məhkəmə Kollegiyası yeni apelyasiya baxışı zamanı O.X.Abdullayevin sağlamlıq vəziyyətinin dərinədən araşdırılmasını, o cümlədən iş üzrə məhkəmə-tibbi ekspertizası keçirməklə bunun dəqiq müəyyən edilməsini apelyasiya məhkəməsinə tövsiyyə etmişdir.

Lakin, yeni apelyasiya baxışı zamanı aparılmış araşdırmadan, onun gedişini əks etdirən məhkəmə iclas protokolundan və cinayət işinin digər materiallarından apelyasiya instansiyası məhkəməsinin həmin mübahisəli məsələ üzrə ətraflı araşdırma apardığı, çıxardığı nəticələrin tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmış, şübhəli yer qoymadan müəyyən edilmiş hallara əsaslandığı görünür.

Belə ki, apelyasiya baxışı zamanı məhkəmə tərəfindən məhkəmə-tibbi ekspertizası təyin edilmişdir. Məhkəmə-tibbi ekspertizanın rəyindən görünür ki, ekspertlər O.X.Abdullayevdə yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı yaranmış xəsarətlərin yalnız ağırlıq dərəcəsindən (sağlamlığa yüngül zərər vuran xəsarətlər olmalarından) çıxış edərək, bu xəsarətlərin onu “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 37-ci maddəsinin IV hissəsində nəzərdə tutulmuş vəzifələri yerinə yetirmək iqtidarından məhrum etməməsi barədə nəticəyə gəlmişlər.

Lakin, O.X.Abdullayev hadisə zamanı spirtli içkinin təsiri altında olmuş və hadisədən az sonra – 24 avqust 2017-ci ildə saat 03.10-da keçirilən sərxoşluq vəziyyətinin müayinəsi

nəticəsində onun özündə olmadığı müəyyən edilmişdir. Belə ki, həmin tarixli 136 sayılı aktın 4-cü bəndində “Şüurun vəziyyəti : məkana, zamana, şəraitə və öz halına görə” qrafasında qeyd olunmuşdur ki, O.X.Abdullayev “özündə deyil”.

Yol-nəqliyyat hadisəsindən dərhal sonra hadisə yerində olmuş və orada yolun kənarında dayanmış O.X.Abdullayevi və uzanmış vəziyyətdə zərərçəkmiş İ.Ələkbərovu, sonuncunun yanında ona yardım göstərməyə çalışan qadını, qəzaya uğramış minik avtomobilini, habelə yolda dayanmış “Mercedes Vita” markalı avtomobili müşahidə etmiş şahid Şahkərimov Fərhad Heybət oğlu ifadəsində həmçinin onu da göstərmişdir ki, cavan oğlanın (O.X.Abdullayevin) əynində köynəyi olmamış, o, üzü qanlı və şok vəziyyətində olmuşdur. Həmin vəziyyətdə olan O.X.Abdullayev ondan və onunla birlikdə olan qardaşı Mübariz Şahkərimovdan kömək istəmiş, o cümlədən “xəsarət almışam, dözə bilmirəm, məni yaxınlıqda olan evimə çatdırın” demişdir. Eyni (O.X.Abdullayevin hadisə nəticəsində düşdüyüreal vəziyyəti və özünün öz sağlamlıq vəziyyətinə psixi münasibətini əks etdirən) məlumatları şahid M.H.Şahkərimov da ifadəsində təkrarlamışdır.

Hadisə yerinə gəlib oradan avtomobilin sürücüsünün (O.X.Abdullayevin) arxasınca getmiş Xaçmaz Rayon Polis Şöbəsinin Xudat polis bölməsinin əməkdaşı Fərəcov Murad Abdulla oğlunun ifadəsindən görünür ki, o da O.X.Abdullayevin hadisədən dərhal sonrakı halını tibbi yardım tələb edən vəziyyət kimi qiymətləndirmişdir.

Belə ki, şahid M.Fərəcov göstərmişdir ki, o, 24 avqust 2017-ci ildə saat 2 radələrində Xudat rayon polis bölməsindən verilən məlumat əsasında yol nəqliyyat hadisəsi yerinə gəldikdə, orada təcili tibbi yardım avtomobilini və yolun kənarında uzanmış İlqar Ələkbərovun meyitini, eləcə də digər şəxslərin toplaşdığını görmüşdür. Hadisə yerində toplaşanlardan bilmişdir ki, onlar meyiti kolluqdan tapıb yolun kənarına çıxarmışlar. Həmçinin, həmin şəxslər ona yolun kənarında üst-başı qanlı, paltarları cırılmış şəxsin dayanması barədə məlumat vermişlər. Bu səbəbdən o, həmin şəxsin olduğu – Xudat istiqamətində getmiş və həqiqətən də yolun kənarında üst-başı qanlı, paltarları cırılmış vəziyyətdə olan O.X.Abdullayevi və onu müşayiət edən qaynanasını görmüşdür. O.X.Abdullayev ona “hadisədə onun da olduğunu, ağrıdığını, xəstəxanaya getmək istədiyini, burada dayanıb

maşın gözlədiyini” demiş və o, həmin vaxt yol nəqliyyat hadisəsi yerindən gələn təcili tibbi yardım avtomobilində O.Abdullayevi xəstəxanaya yola salmışdır.

O.X.Abdullayevin qayını Yusubov İlqar Seyrab oğlu da O.Abdullayevin yol nəqliyyat hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətini oxşar ifadələrlə xarakterizə edərək göstərmişdir ki, hadisədən sonra O.Abdullayev Xudat şəhərindəki evinə gəldikdə onun üst-başı qanlı olmuş, əynində köynəyi olmamış, o, yerdə uzanaraq qışqırmışdır. O.Abdullayev ona idarə etdiyi avtomobili aşırıdığını, bundan sonra onunla birlikdə olmuş İ.Ələkbərovu tapa bilmədiyini söyləmişdir. O, təcili tibbi yardıma zəng etdikdə, artıq avtomobilin hadisə yerinə getdiyini bildirmişlər. Bundan sonra onlar O.Abdullayevi xəstəxanaya aparmaq üçün evdən yola çıxmışlar.

Təsvir edilən ifadələri O.X.Abdullayevin özünün ifadəsi, o cümlədən onun verdiyi avtomobili aşırıdıqdan sonra salondan düşmüş İ.Ələkbərovu axtarması, lakin qaranlıq və hadisə yeri kolluq olduğu üçün tapa bilməməsi, yola çıxıb əynindəki köynəyi soyunaraq əlində yelləməklə yoldan keçən avtomobilləri kömək üçün saxlamağa cəhd etməsi, onun çağırışına “Mercedes Vita” markalı avtomobilin hadisə yerində dayanması, həmin maşından düşən şəxslərə avtomobili idarə edərkən aşırması, salondan düşmüş sənişini qəza yerində tapa bilməməsi, onu tapmaq lazım olduğunu bildirməsi kimi məlumatlarla birlikdə götürüldükdə, baxılmış sübutların hər hansı birində O.Abdullayevin şəxsiyyətini, avtomobili idarə etməsini, yol-nəqliyyat hadisəsini törətməsini gizlətməyə, hansısa neqativ nəticələrdən yayınmağa səy göstərməsi (məhz bu istiqmətdə hərəkətlər etməsi) görünür.

Sübutlar bu məzmununda olduğu vəziyyətdə O.X.Abdullayevə qarşı CM-nin 264-cü maddəsi ilə irəli sürülmüş ittihamın əsaslı olub-olmadığını müəyyən etmək üçün onun yol nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinin səbəbinin və güddüyü məqsədin nədən ibarət olmasının daha ətraflı, daha dərinəndən araşdırılması tələb olunurdu. Və belə araşdırma yalnız hadisə nəticəsində O.X.Abdullayevə hansı xəsarətlərin yaranmasının, onların ağırlıq dərəcəsinin müəyyən edilməsi (məhkəmə-tibbi ekspertizanın tədqiqat predmeti) ilə məhdudlaşdırılmamalı, O.Abdullayevin psixoloji halının, düşdüyü vəziyyətə, sağlamlıq durumuna subyektiv münasibətinin, bu faktorların onun davranışına nə cür təsir etməsinin

öyrənilməsinə də əhatə etməli idi. Yalnız bu cür, yəni O.X.Abdullayevin hadisədən sonrakı davranışına təsir göstərən bütün faktorların kompleks şəkildə araşdırılıb təhlil edilməsi onun hərəkətlərinin (hadisə yerindən getməsinin) gerçək səbəb və məqsədlərini üzə çıxara bilərdi.

Araşdırmanın bu istiqamətdə aparılmasının zəruriliyi ilk növbədə ondan irəli gəlirdi ki, CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş “yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma” cinayəti qəsdən törədilən cinayətdir. O.X.Abdullayevi CM-nin 264-cü maddəsi ilə təqsirli bilmək üçün onun yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmağı arzu etməsi, yəni hadisədən sonrakı davranışının “qaçmaq” ifadəsi ilə ehtiva olunan məqsədlə şərtləndirildiyi müəyyən edilməli idi.

Bundan başqa, bir tərəfdən CM-nin 264-cü maddəsinin “Qeyd”i, digər tərəfdən CM-nin Ümumi hissəsinin müddəaları və Konstitusiya Məhkəməsinin CM-nin 264-cü maddəsinin şərhinə dair qərarı da yuxarıda qeyd olunan halların (xüsusilə, O.Abdullayevin yol nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinin səbəbinin və güddüyü məqsədin) müəyyən edilməsi istiqamətində araşdırmanın aparılmasını zəruri edirdi.

Belə ki, CM-nin 264-cü maddəsinin “Qeyd” hissəsində nəzərdə tutulmuş norma şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinə bəraət qazandıran (onun həmin maddə ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasını istisna edən) yeganə hal kimi “zərərçəkmiş şəxsə kömək göstərilməsi ilə əlaqədar” şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etməsini göstərir.

Lakin, CM-nin Xüsusi hissəsinin normasını həmin Məcəllənin Ümumi hissəsinin uyğun normaları ilə birlikdə götürməklə nəzərdən keçirdikdə, aydın olur ki, şəxsin CM-nin 264-cü maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsini istisna edən əsas rolunda CM-in VIII fəslində əməlin cinayət olmasını aradan qaldıran hallar sırasında nəzərdə tutulmuş son zərurət vəziyyəti də çıxış edə bilər (CM, maddə 38). CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllə əlaqədar son zərurət vəziyyəti o halda mövcud ola bilər ki, yol nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etmədən, yəni başqa vasitələrlə şəxsin özünün və ya başqa şəxslərin həyatını, sağlamlığını və hüquqlarını, dövlətin, cəmiyyətin mənafelərini bilavasitə qorxu altına alan təhlükəni aradan qaldırmaq mümkün olmasın.

Yol-nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etmiş şəxsin cinayət məsuliyyətindən azad edilməsi

üçün zəruri olan daha bir şərt Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun “CM-nin 264-cü maddəsinin şərh edilməsinə dair” 10 aprel 2012-ci il tarixli qərarında göstərilmişdir. Bu şərt nəqliyyat vasitəsinin idarə edərək yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxsin hadisə yerində şəxsiyyəti barədə məlumatları zərərçəkmiş şəxsə (tərəfə) bu və ya digər şəkildə çatdırmaq öhdəliyini yerinə yetirməsidir.

Belə ki, Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumu həmin qərarla belə təfsir vermişdir ki, “CM-nin 264-cü maddəsinin mənasına görə yol-nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxs hadisə yerində qalaraq şəxsiyyəti barədə məlumatları zərərçəkmiş şəxsə (tərəfə) bu və ya digər vasitə ilə çatdırmaq öhdəliyi daşıyır. Bu öhdəliyə riayət etməklə nəqliyyat vasitəsinin idarə edən şəxsin yol-nəqliyyat hadisəsi yerini hər hansı bir səbəbdən tərk etməsi, o cümlədən zərərçəkmiş şəxsi tibb müəssisəsinə aparması hadisə yerindən qaçma kimi qiymətləndirilə bilməz”.

O.X.Abdullayevin yol-nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etməsinin səbəbinin və güddüyü məqsədin (o cümlədən, sağlamlıq vəziyyətinin bunların formalaşmasına nə cür təsir etməsinin) müəyyən edilməsi aspektində araşdırılmalı olan mühüm məsələ onun hadisədən sonrakı psixoloji vəziyyəti, düşdüyü vəziyyətə, sağlamlıq durumuna subyektiv münasibəti olmuşdur ki, bunun da müəyyən edilməsi üçün uyğun vasitələrdən biri məhkəmə-psixoloji ekspertizası idi.

Yeni apelyasiya icraatı zamanı tərtib olunmuş materiallardan, o cümlədən məhkəmə iclas protokolundan görünür ki, O.X.Abdullayevin müdafiəçisi apelyasiya instansiyası məhkəməsi qarşısında belə ekspertizanın keçirilməsi haqqında yazılı vəsatətlə çıxış etmişdir.

Lakin, apelyasiya instansiyası məhkəməsi nəinki vəsatəti təmin etməmiş, hətta heç bir əsas gətirmədən onun baxılmamış saxlanması haqqında qərar qəbul etməklə vəsatətə baxmaqdan, qaldırılan məsələyə münasibətini bildirməkdən belə imtina etmişdir.

Bununla da məhkəmə CPM-nin 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliliyi prinsipinin, vəsatətlərə və xahişlərə baxılmasının məcburiliyini müəyyən edən 121-ci maddəsinin tələblərini pozmuşdur.

Belə ki, qeyd olunan prinsipin ehtiva etdiyi məhkəmənin vəzifələrindən biri də “şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin təqsirsizliyi, yaxud az

təqsirliliyi barədə, habelə ona bəraət verən və ya məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar üzrə sübutların olması barədə özü, yaxud müdafiəçisi tərəfindən irəli sürülən ərizə və vəsatətlərə baxmaq"dır (CPM, maddə 28.4.3).

CPM-nin 121.1.3-cü maddəsi isə cinayət prosesini həyata keçirən orqanın, o cümlədən məhkəmənin CPM-də digər qayda nəzərdə tutulmayıbsa, vəsatətlərə və xahişlərə onların verilməsindən bilavasitə sonra baxmaq və nəticələri üzrə müvafiq qərar çıxarmaq vəzifəsini müəyyən etmişdir.

CPM-in 121.2-ci maddəsinə görə, vəsatətə və ya xahişə əsasən qəbul edilmiş qərar əsaslandırılmalı və həmin qərar ərizəçinin dəlillərinə verilmiş qiymət öz əksini tapmalıdır. Cinayət təqibi ilə bağlı olan bütün halların lazımı hüquqi prosedura daxilində hərtərəfli, tam və obyektiv araşdırılmasına, cinayət prosesi iştirakçılarının və cinayət prosesində iştirak edən digər şəxslərin pozulmuş hüquqlarının və qanuni mənafelərinin bərpa edilməsinə yönəldilmiş vəsatət və xahişlər rədd edilə bilməz.

Belə vəziyyətdə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin hökmün (O.X.Abdullayevin CM-nin 264-cü maddəsi ilə təqsirli bilinməsi üzrə nəticənin) əsasına qoyulmuş faktiki halların

müəyyən edilmiş sayılmasına (mövcudluğuna) dair qənaətinin CPM-nin 143-146-cı maddələrinə müvafiq surətdə tədqiq edilmiş (hərtərəfli, tam və obyektiv araşdırılmış) sübutlara əsaslandığını, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 18 dekabr 2018-ci il tarixli qərarından irəli gələn məsələnin (O.Abdullayevin sağlamlıq vəziyyətinin və bu vəziyyətin yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinə təsirinin) lazımınca araşdırıldığını söyləmək mümkün deyil.

Təsvir edilənlər kassasiya şikayətinin qismən əsaslı olduğunu, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin CPM-in 416.0.1 və 416.0.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan, məhkəmə qərarının (hökmünün) kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və apelyasiya baxışının yenidən keçirilməsini tələb edən pozuntuya yol verdiyini göstərir.

Buna görə, kassasiya kollegiyası kassasiya şikayətinə məhkəmə baxışının nəticəsi olaraq həmi şikayətin təmin edilməsi, Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının O.X.Abdullayevin barəsində olan 04 iyul 2019-cu il tarixli hökmünün isə ləğv edilərək cinayət işinin apelyasiya instansiyası məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

*Müzəffər Ağazadə,
Azərbaycan Respublikasının
əməkdar hüquqşünası*

Cinayət Məcəlləsinin qüsurlu 189-1-ci maddəsi barəsində

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM) normalarına görə yalnız törətdiyi ictimai təhlükəli əmələ (hərəkət və ya hərəkətsizliyə) və onun nəticələrinə görə təqsiri müəyyən olunmuş şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə və cəzalandırıla bilər. Cinayət törətmiş şəxs haqqında tətbiq edilən cəza və digər cinayət hüquqi xarakterli tədbirlər ədalətli olmalıdır, yəni cinayətin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, onun törədilməsi hallarına və cinayət törətməkdə təqsirli bilinən şəxsin şəxsiyyətinə uyğun olmalıdır. (CM-nin 7-ci və 8-ci maddələri).

Cinayət qanununa görə cinayət əməlləri həm qəsdən, həm də ehtiyatsızlıq üzündən törədildikdə şəxs cinayət törətməkdə təqsirli sayılır (CM-nin 24.1-ci maddəsi). Şübhəsiz ki, nəticəyə münasibətdə cinayət əməlinin qəsdən törədilməsi əməlin ehtiyatsızlıqdan törədilməsi halları ilə müqayisədə daha ağır məsuliyyətə səbəb olmalıdır və cinayət qanunvericiliyi istisnasız olaraq bu mövqedən çıxış edir.

Lakin nadir hallarda olsa da, cinayət qanununun bəzi maddələrində bu prinsipin (cəzanın ədalətli olması) pozulması hallarına təsadüf edilir ki, belə normalardan biri də təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması üstündə məsuliyyət nəzərdə tutan CM-nin 189-1-ci maddəsidir. Məsələyə aydınlıq gətirmək məqsədilə həmin maddənin hazırda qüvvədə olan tam mətnini verməyi zəruri hesab edirik. Maddənin mətni aşağıdakı kimidir:

Maddə 189-1. Təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması.

189-1.1. Təbii qaz, su təchizatı, elektrik və ya istilik şəbəkələrinə qanunsuz qoşulmaqla bu resursların talanması, bu əməllər xeyli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə

iki min manatdan dörd min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması ilə cəzalandırılır.

189-1.2. Eyni əməllərkülli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə -

dörd min manatdan altı min manatadək miqdarda cərimə və ya bir ildən üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

189-1.2-1 Bu məcəllənin 189-1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə-

üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

189-1.3. Təbii qaz, su, elektrik və ya istilik enerjisi təchizatı müəssisələrinin səlahiyyətli nümayəndəsinin işə vicdansız və ya laqeyd münasibəti nəticəsində xidməti vəzifəsini yerinə yetirməməsi və ya lazımi qaydada yerinə yetirməməsi səbəbindən bu Məcəllənin 189-1.1-ci, 189-1.2-ci və ya 189-1.2-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin qarşısının alınmaması –

üç min manatdan dörd min manatadək miqdarda cərimə və ya bir ildən üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya iki ildən dörd ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

189-1.4. Təbii qaz, su, elektrik və ya istilik enerjisi təchizatı müəssisələrinin səlahiyyətli nümayəndəsinin xidməti mövqedən sui-istifadə etməklə tamah və ya sair şəxsi marağı üzündən bu Məcəllənin 189-1.1-ci, 189-1.2-ci və ya 189-1.2-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin qarşısını almaması -

dörd min manatdan altı min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ildən beş ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya dörd ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Məlumat üçün bildiririk ki, CM-nin 177-ci maddəsinin “Qeyd”inə görə CM-nin 189-1-ci maddəsindəki “xeyli miqdar” dedikdə 5000 manatdan yuxarı, lakin 50000 manatdan artıq olmayan

məbləğ, “külli miqdar” dedikdə 50000 manatdan yuxarı, lakin 500000 manatdan artıq olmayan məbləğ, “xüsusilə külli miqdar” dedikdə isə 500000 manatdan yuxarı olan məbləğ başa düşülür (Təbii qazın, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması, onlardan, habelə sudan istifadə edilməsi qaydalarının pozulması zərərçəkmiş az miqdarda ziyan vurulması ilə nəticələnməsi hallarında məsuliyyət AR İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 262 və 282-ci maddələri ilə nizama salınır. İXM-nin həmin normaları ilə CM-nin 189-1-ci maddəsi arasında da uyğunsuzluqlar vardır ki, biz həmin məsələdən yazının sonunda bəhs edəcəyik).

Cinayət Məcəlləsinin 189-1-ci maddəsi ilə bağlı bu yazının əsas məramına (cəzalarda uyğunsuzluğun olması) keçməzdən əvvəl qeyd etməliyik ki, bu qanunun ilkin redaksiyasında haqqında söhbət gedən əməl üçün məxsusi olaraq cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulmamışdır. 189-1-ci maddə cinayət qanununa 19.12.06-cı ildə daxil edilmiş və sonrakı illər ərzində bu maddə üç dəfə dəyişikliyə məruz qalmışdır. Lakin həmin dəyişikliklər mətndəki qüsurların aradan qaldırılmasına gətirib çıxarmamışdır. Bu sözlər 189-1-ci maddənin həm texniki cəhətdən tərtibi, həm də ədalət mühakiməsinin məqsədi və cinayət əməli üçün cəza müəyyən edilməsi məsələlərinə aiddir.

CM-nin 189-1-ci maddəsinin qüsurlu olması aşağıdakı məsələlərdə özünü göstərir:

Maddənin mətnindən görünür ki, CM-nin 189-1.1, 189-1.2 və 189-1.2-1-ci maddələrinin hər üçündə təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanmasından söhbət gedir. Maddələrin məzmunu yalnız təqsikarın əməli nəticəsində mülkiyyətçiyə dəyən zərərin xeyli, külli, yaxud xüsusilə külli miqdarda olması ilə fərqləndirilir. Yəni 189-1.2 və 189-1.2-1-ci maddələr obyektiv cəhətlərinə görə 189-1.1-ci maddədən törəmə maddələrdir.

Təcrübədə özünü doğrultmuş qanun yaratma texnologiyasına görə belə hallarda 189-1.2-ci maddənin dispozişiyası “eyni əməllər külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə”, 189-1.2-1-ci maddənin dispozişiyası isə “eyni əməllər xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə” kimi ifadə olunmalıydı. Məcəllənin digər maddələrində olduğu kimi 189-1.2-ci maddənin dispozişiyasında bu qayda ya əməl edilsə də 189-1.2-1-ci maddədə həmin qaydadan kənara çıxılmışdır. Yəni həmin maddənin dispozişiyasında yalnız 189-1.1-ci maddənin dispozişiyasına istinad edilmişdir. Belə çıxır ki, 189-1.2-1-ci maddənin özündən əvvəl gələn 189-1.2-ci maddə ilə hər hansı əlaqəsi yoxdur. Halbuki, mətnlərə nəzər yetirsək görərik ki, 189-1.2-1-ci maddə 189-1.1-ci maddəyə nisbətən 189-1.2-ci maddəyə daha “yaxındır”. Çünki 189-1.2-ci maddədə “külli miqdarda”, 189-1.2-1-ci maddədə isə “xüsusilə külli miqdarda” ziyan vurmaqdan söhbət gedir və bu maddələrin bir-birinə “yadlaşdırılması” məntiqi deyildir.

Hesab edirik ki, 189-1.2-1-ci maddənin dispozişiyası “eyni əməllər xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə” kimi göstərilməlidir. Cinayət Məcəlləsinin “Mülkiyyət əleyhinə cinayətlər” adlandırılan XXIII fəslinin normaları nəzərdən keçirilərkən məlum olur ki, oxşar vəziyyətlərdə dispoziyaların mətni məhz bizim təklif etdiyimiz formada öz əksini tapmışdır.

189-1.2-1-ci maddənin nömrələnməsi də düzgün deyildir. Əslində oxşar şəraitlərdə olduğu kimi bu maddə 189-1.2-1 kimi deyil, sadəcə olaraq “189-1.3” kimi nömrələnməli idi.

2. Haqqında söhbət açdığımız CM-nin 189-1-ci maddəsinin adı (başlığı) “Təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması” adlanır. CM-nin mülkiyyət əleyhinə cinayətlərə görə məsuliyyətlərdən bəhs edən XXIII fəslindəki maddələrinin dispozişiyasında işlədilən talama termini oğurluq, dələduzluq, mənimsəmə, israf etmə, soyğunçuluq kimi əməllər üçün ümumi termindir. Bu terminin, yəni talama kimi qəbul edilən əməllərin yalnız qəsdən törədilən əməl kimi anlaşılmalı olması isə mübahisəsizdir. Yəni CM-nin 189-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan əməllər bütün hallarda qəsdən törədilən əməllər kimi qəbul edilməlidir. CM-nin 189-1.3-cü maddəsində isə 189-1-ci maddənin adına və məntiqin tələbinə zidd olaraq ehtiyatsızlıqdan törədilən əmələ görə məsuliyyətdən bəhs edilir. Yəni həmin maddədə təbii qaz, su, elektrik və ya istilik enerjisi təchizatı müəssisələrinin səlahiyyətli nümayəndəsinin işə vicdansız və ya laqeyd münasibəti nəticəsində xidməti vəzifəsini yerinə yetirməməsi və ya lazımı qaydada yerinə yetirməməsi səbəbindən cinayət hadisəsinin qarşısının alınmamasından danışılır. Göründüyü kimi CM-nin 189-1.3-cü maddəsinin mətni 189-1-ci maddənin adı ilə ziddiyyət təşkil edir. Yəni 189-1-ci maddənin adında ümumən qəsdən törədilən cinayətdən bəhs edildiyi halda, 189-1.3-cü maddədə məhz ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərdən danışılır.

Nəzərə almaq lazımdır ki, “laqeyd” sözü “səhlənkarlıq” sözünün sinonimidir (Bax” Azərbaycan dilinin soninimlər lüğəti, səh. 247. Bakı “Yazıcı” nəşriyyatı, 1990-cı il). Digər tərəfdən səhlənkarlıq

cinayətindən bəhs edən CM-nin 314-cü maddəsinin dispozisiyasında da “səhlənkərlər” adlanan əmələ məhz vəzifəli şəxsin işə vicdansız və ya laqeyd yanaşması kimi tərif verilmişdir.

Göründüyü kimi CM-nin 189-1.3-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulan əməl bu əməlin tamah və sair şəxsi maraq üzündən törədilmədiyini hallarda mahiyyət etibarilə 314-cü maddə ilə nəzərdə tutulan səhlənkərlər cinayəti ilə üst-üstə düşür. Belə vəziyyətdə 189-1.3-cü maddədə əks olunan əməl üçün yeni norma müəyyən edilməsinə ehtiyac da olmamışdır. Çünki həmin əməl üçün məsuliyyət 314-cü maddənin dispozisiyası ilə tam əhatə olunur. Fikrimizcə qanunverici 189-1.3-cü maddədə göstərilmiş və ehtiyatsızlıqdan törədilən əməl üçün daha ciddi cəza nəzərdə tutan xüsusi norma müəyyən olunmasını zəruri hesab edirdisə, belə norma 189-1-ci maddənin tərkibində deyil, CM-nin başqa fəslində verilməli idi. (Məsələn, qulluq mənafeyi əleyhinə cinayətlərdən bəhs edən XXXIII fəsilə 314-4-cü maddə adı ilə).

Ümumiyyətlə, qəsdən və ehtiyatsızlıqdan törədilən əməllərin eyni başlıq altında birləşdirilməsi qanun yaratma təcrübəsinə uyğun olmadığı kimi məntiqədə ziddir. Məntiqə uyğun olmayan qanun norması isə ləğv edilməli, yaxud dəyişdirilməlidir.

3. Məlumdur ki, qanuna görə cinayət məsuliyyəti yaradan əməlin qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan törədilməsi təqsirli şəxsə təyin olunması cəzanın ciddiliyinə (ağırlığına) münasibətdə fərqli olmalıdır. Yəni eyni nəticəli əməlin qəsdən törədilməsi, həmin əməlin ehtiyatsızlıqdan törədilməsinə görə daha ağır məsuliyyət yaratmalıdır. Bu ədalətli prinsip cinayət qanunvericiliyinin baza prinsipidir və CM-nin bütün fəsilələrində gözlənilir (CM-nin 189-1-ci maddəsi istisna olunmaqla). Çünki, 189-1.3-cü maddənin sanksiyasından görünür ki, təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin mühafizəsinə səhlənkər yanaşan vəzifəli şəxslər üçün həmin enerji mənbələrini talan edənlərlə müqayisədə daha ağır cəzanəzərdə tutulmuşdur.

Fikrimizi əsaslandırmaq üçün bir misal gətirək: təsəvvür edək ki, vətəndaş A. elektrik şəbəkəsinə uzun müddət ərzində qanunsuz qoşulmaqla mülkiyyətçiyə 40000 manatlıq ziyan vurmuşdur. İbtidai araşdırma zamanı müəyyən edilmişdir ki, həmin cinayət hadisəsi mülkiyyətçinin elektrik enerjisinin satışına, yaxud mühafizəsinə məsul olan səlahiyyətli nümayəndəsi B-nin işə laqeyd münasibəti nəticəsində xidməti vəzifəsini yerinə yetirməməsi səbəbindən baş vermişdir. Şübhəsiz ki, mövcud qanunvericiliyə əsasən A-nın əməli talama cinayəti törətmiş şəxs kimi CM-nin 189-1.1-ci maddəsi, B-nin əməli isə vəzifə borcunu lazımi qaydada yerinə yetirməyən şəxs kimi CM-nin 189-1.3-cü maddəsi ilə təsvif ediləcəkdir.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, 189-1.1-ci maddənin sanksiyasında ən çoxu 2 ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması, 189-1.3-cü maddədə isə ən çoxu 2 ildən 4 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur. Deməli hazırda qüvvədə olan qanun normalarına görə məhkəmədə cinayət əməlləri sübuta yetdikdə talançılığa yol vermiş A-ya 2 ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması, əməli səhlənkərlikdən ibarət olan vəzifəli şəxs B-yə isə 4 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası verilməlidir. Yəni oğurluq etmiş şəxs bu oğurluğun qarşısını almaqda səhlənkərlikə yol vermiş şəxslə müqayisədə dəfələrlə yüngül məsuliyyətə məruz qalacaqdır. Bu da öz növbəsində elə təsəvvür yaradır ki, nəticəyə münasibətdə ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayət əməli ictimai təhlükəlilik baxımından qəsdən törədilənlə müqayisədə cəmiyyət üçün daha təhlükəlidir. 189-1.1 və 189-1.3-cü maddələrinin sanksiyaları arasında köklü ziddiyyət olmasını sübut etmək üçün əlavə əsaslar gətirməyə ehtiyac yoxdur.

Ümumiyyətlə, CM-nin 189-1-ci maddəsinin mətnində qüsurlu cəhətlər çoxdur və şübhəsiz ki, istintaq-məhkəmə təcrübəsində həmin maddənin mətnindəki anlaşılmazlıq və ziddiyyətlər ciddi problemlər yarada bilər. Hesab edirik ki, həmin maddənin yenidən işlənməsinə ciddi ehtiyac vardır.

4. Hazırkı yazıda biz təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması gedişində mülkiyyətçiyə 5000 manatdan yuxarı zərər dəyməsi halları üçün cinayət məsuliyyəti müəyyən edilməsi zamanı yol verilən bəzi qüsurlardan danışdıq. Təbii ki, müvafiq şəbəkələrə qanunsuz qoşulma nəticəsində mülkiyyətçilərə 5000 manatdan az məbləğdə maddi ziyan dəyməsi halları daha çox yayılmışdır. Belə hallarda isə təqsirkarlar İnzibati Xətalər Məcəlləsi ilə müəyyən edilən maddələrlə inzibati məsuliyyət daşmalıdır.

İXM-nin bu məsələlərlə bağlı normaları nəzərdən keçirilərkən məlum olur ki, həmin normalarda da dəyişiklik etməyə ehtiyac vardır.

Belə ki, qeyd olduğu kimi təbii qazın, suyun, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması cinayət məsuliyyəti yaratdıqda bu əməllər CM-nin yalnız 189-1-ci maddəsi ilə məsuliyyətə səbəb olur. İnzibati Xətalər Məcəlləsində isə oxşar məsələlərdən bir maddədə deyil, iki maddədə bəhs edilir. Belə ki, İXM-də sudan istifadə qaydalarının pozulması üstündə inzibati məsuliyyət Məcəllənin XXV fəslinin 262-ci maddəsi ilə, təbii qazın, elektrik və ya istilik enerjisinin talanması və ya onlardan istifadə qaydalarının pozulması üstündə məsuliyyət isə Məcəllənin XXVI fəslinin 282-ci maddəsi ilə nizama salınır.

Qeyd etdiyimiz kimi, CM-nin 189-1-ci maddəsi ilə məsuliyyət obyektin adından və funksiyasından asılı olmayaraq mülkiyyətçiyə 5000 manatlıq və daha çox maddi ziyan dəyməsi hallarında yaranır. Ziyanın həmin məbləğdən az olması hallarında isə təqsirkar yalnız inzibati məsuliyyət daşıya bilər. Bu mənada CM-nin 189-1-ci maddəsi ilə İXM-nin 282-ci maddəsi arasında ziddiyyət yoxdur. Lakin bu sözləri sudan istifadə qaydalarından bəhs edən İXM-nin 262-ci maddəsi barəsində söyləmək mümkün deyildir. Ona görə ki, İXM-nin 262-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsində göstərilir ki, bu maddədə az miqdar dedikdə 1000 manatadək olan məbləğ başa düşülür.

Göründüyü kimi suyun talanmasına münasibətdə “az miqdar” termini inzibati qanunda mülkiyyətçiyə 1000 manatadək, cinayət qanununda isə 5000 manatadək ziyan dəyməsi hallarını nəzərdə tutur. Bu normaların tətbiqinin təcrübədə dolaşılıq yaratması göz qabağındadır.

Məsələn, tutalım səlahiyyətli şəxslər yerində yoxlama zamanı müəyyən etmişlər ki, təqsirkarın su təchizatı şəbəkəsinə qanunsuz qoşulması nəticəsində mülkiyyətçiyə 4000 manatlıq ziyan dəymişdir. Belə hallarda təqsirkar şəxs faktiki olaraq nə inzibati, nə də cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz. Çünki mövcud qanun normalarına görə inzibati məsuliyyət üçün maddi zərərin 1000 manatdan aşağı olması, cinayət məsuliyyəti üçün isə zərərin 5000 manatdan yuxarı olması tələb olunur. Zərərin 1000 manatdan 5000 manatadək olması hallarında isə təqsirkarın məsuliyyətə alınmasının mümkünlüyü istisna edilir.

Əslində belə dolaşılığın izahı da vardır. Görünür qanunverici “xeyli miqdar”, “külli miqdar” və “xüsusilə külli miqdar” terminlərinə CM-nin 177-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsində 20.10.17-ci ildə yeni izah verərək İXM-nin 282-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsinə də müvafiq dəyişiklik edilərək “min manatadək” sözləri “beş min manatadək” sözləri ilə əvəz edilmişdir. Bu zaman İXM-nin 262-ci maddəsinə də müvafiq dəyişikliklər edilməli olması nəzərdən qaçırılmışdır. Sudan istifadə qaydalarının pozulması ilə bağlı CM-nin və İXM-nin müvafiq maddələri arasında uyğunsuzluq yarandığından İXM-nin 262-ci maddəsinin “Qeyd” hissəsinə də dəyişiklik edilməsinə ehtiyac vardır.

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR, GÖRÜŞLƏR VƏ QƏBULLAR

MDB Müşahidə Missiyasının nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

2020-ci il yanvarın 22-də Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev 9 fevral Milli Məclisə keçiriləcək seçkiləri izləmək üçün ölkəmizdə səfərdə olan Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) İcraə Komitəsi sədrinin birinci müavini Viktor Quminski və MDB Müşahidə Missiyasının nümayəndə heyəti ilə görüşmüşdür.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev nümayəndə heyətini salamlamış və bildirmişdir ki, seçki hər bir ölkənin ictimai-siyasi həyatında mühüm hadisə, eyni zamanda, vətəndaşların dövlətin və ictimai həyatın idarə olunmasında kütləvi iştirak formalarından biridir. Seçkinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, Seçki Məcəlləsinin, Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq müqavillərin tələbinə, Avropa standartlarına uyğun aparılması dövlətimizin əsas məqsədlərindən biridir.

Ali Məhkəmənin sədri seçki hüquqlarının müdafiəsi, mübahisələrin məhkəmə aidiyyəti və bu sahədə məhkəmə təcrübəsi ilə bağlı fikirlərini açıqlamış, seçki hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlər və onlara baxılması qaydaları barədə ətraflı məlumat vermişdir.

R.Rzayev vurğulamışdır ki, Parlament seçkilərinin qanunvericiliyə uyğun şəkildə aparılması üçün Azərbaycan hakimiyyəti tərəfindən lazımi tədbirlər görülür. Atılan bütün addımlar seçki qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsinə, seçki mühitinin demokratikliyinə xidmət edir.

Səmimi qəbula görə minnətdarlığını bildirən nümayəndə heyətinin rəhbəri Viktor Quminski qeyd edib ki, onlar Azərbaycanda keçirilən seçki prosesini daima müşahidə edirlər. O, ölkəmizin bu sahədə böyük təcrübə qazandığını qeyd edib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Dünya bankının nümayəndələri Ali Məhkəmədə olmuşlar.

2020-ci il yanvarın 27-də Mütərəqqi Ədliyyə Xidmətləri və Müasir Məhkəmə İnfrastrukturunu Layihəsinə Təklif olunan Əlavə Maliyyələşdirmə üzrə İdentifikasiya/Hazırlıq Missiyasını həyata keçirəcək Dünya Bankının heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüş zamanı Azərbaycanda məhkəmə strukturunun müasirləşdirilməsi, “Elektron-məhkəmə” informasiya sisteminin tətbiqi ilə bağlı yerinə yetirilən işlər, qarşıda duran məsələlər və onların yerinə yetirilməsi imkanları müzakirə olunmuşdur.

Nümayəndə heyəti Azərbaycanda məhkəmə strukturunun müasirləşdirilməsi ilə bağlı görülən işlərdən, bu işlərin görülməsinə müəyyən töhfə verdiklərindən məmnun oldularını və Elektron Məhkəmə İnfrastrukturunu Layihəsini bir daha dəstəkləmək və əlavə maliyyələşdirmə ilə bağlı qiymətləndirilməni aparmaq məqsədilə Azərbaycana gəldiklərini söyləmişdir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında faydalı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun (DTİHB) təsis etdiyi Seçki Müşahidə Missiyasının rəhbəri Piter Teylerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.

Milli Məclisə keçiriləcək seçkiləri izləmək üçün ölkəmizdə səfərdə olan ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun (DTİHB) təsis etdiyi Seçki Müşahidə Missiyasının rəhbəri Piter Teylerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 28 yanvar 2020-ci il tarixdə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev nümayəndə heyətini salamlamış və bildirmişdir ki, seçkinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, Seçki Məcəlləsinin, Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq müqavilələrin tələbinə, Avropa standartlarına uyğun aparılması dövlətimizin əsas məqsədlərindən biridir.

Ali Məhkəmənin sədri seçki hüquqlarının müdafiəsi, mübahisələrin məhkəmə aidiyyəti və bu sahədə məhkəmə təcrübəsi ilə bağlı fikirlərini açıqlamış, seçki hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlər və onlara baxılması qaydaları barədə ətraflı məlumat vermişdir.

Səmimi qəbula görə minnətdarlığını bildirən nümayəndə heyətinin rəhbəri Piter Teyler qeyd etmişdir ki, Seçki Müşahidə Missiyası seçki prosesinin bütün əsas aspektlərini izləyəcək və seçkilərin ATƏT öhdəlikləri, demokratik seçkilər üzrə digər beynəlxalq standartlar, eləcə də, milli qanunvericiliyə uyğun həyata keçirilməsini qiymətləndirəcəkdir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri Strasburqda səfərdə olmuşdur.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 2020-ci il yanvar ayının 31-də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin dəvətinə əsasən yüksək məhkəmə orqanlarının sədr və hakimlərinin iştirakı ilə Fransanın Strasburq şəhərində məhkəmə ilinin açılışına həsr olunmuş təntənəli tədbirdə və “Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası: canlı alət 70-ci ildönümündə” mövzusunda keçirilən iclasda iştirak etmişdir.

İclasdan sonra məhkəmə ilinin açılışına həsr olunmuş təntənəli tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə geniş iştirakçı auditoriyası qarşısında Avropa Məhkəməsinin sədri Linos-Aleksandr Sisilianos və İrlandiya Ali Məhkəməsinin sədri Frank Klark çıxış etmişlər.

Ali Məhkəmənin sədri həmkarları ilə görüşlər zamanı bir sıra məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparmışdır.

Səfər çərçivəsində Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Avropa Şurasının İnsan hüquqları və Qanunun Aliliyi üzrə Baş Direktoratlığının rəhbəri Xristos Ciakomoupoulosla görüşmüşdür.

Səmərəli fikir mübadiləsi şəraitində keçən görüşdə insan haqlarının təmin olunması ilə bağlı müzakirələr aparılmışdır.

Şəki Apelyasiya Məhkəməsi tərəfindən 2019-cu ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərin təhlilinə dair müşavirə keçirilmişdir.

21 fevral 2020-ci il tarixdə Şəki Məhkəmə Kompleksində Şəki Apelyasiya Məhkəməsi tərəfindən 2019-cu ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərin təhlilinə dair müşavirə keçirilmişdir. Müşavirənin işində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının sədri Şahin Yusifov, Mülki Kollegiyasının hakimi Əhməd Nurməmmədov, Kommersiya Kollegiyasının hakimi İlqar Dadaşov, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Təşkilat-nəzarət baş idarəsinin xidməti araşdırmalar şöbəsinin rəisi Anar Cəfərov, Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin və məhkəmənin ərazi yurisdiksiyasına aid olan birinci instansiya məhkəmələrinin sədrləri və hakimləri iştirak etmişlər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin sədri Mübariz Əkbərov ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması, şəffaflığın təmin edilməsi və vətəndaşların məhkəmələrə müraciət imkanlarının asanlaşdırılması məqsədi ilə ölkədə həyata keçirilən islahatlardan bəhs edərək islahatların tərkib hissəsi kimi “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 3 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanının xüsusi əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Sonra o, 2019-cu ildə Şəki Apelyasiya Məhkəməsi tərəfindən ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar görülmüş işlərə dair ümumi məlumatı tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdıraraq ötən ildə məhkəmənin icraatına daxil olan işlərin dinamikası və onlara baxılması nəticələri barədə statistik göstəricilərin müqayisəli şəkildə təhlilini aparmışdır. Eyni zamanda qeyd olunmuşdur ki, ötən il ərzində sahəvi qanunvericiliyin bəzi müddələrinin şərh edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinə iki sorğu verilmiş, CEPEJ (Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası) alətlərinə müvafiq olaraq Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin fəaliyyətinə dair statistik (üç aylıq, altı aylıq, doqquz aylıq və illik) hesabatlar hazırlanaraq məhkəmənin fəaliyyətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi məqsədilə məhkəmə saytının «Xəbərlər» bölməsində yerləşdirilmişdir.

Müşavirədə çıxış edən Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının sədri Ələddin Məcidov, Cinayət Kollegiyasının sədri Akif Eyvazov, İnzibati Kollegiyasının sədri Mübariz Hüseynov müşavirə iştirakçılarına 2019-cu ildə kollegiyaların icraatına daxil olan iş və materialların müqayisəli şəkildə statistik göstəricilərinə dair məlumat verərək, işlərə baxılan zaman məhkəmə təcrübəsində rast gəlinən fikir ayrılıqlarını qeyd etmiş, habelə birinci instansiya məhkəmələrinin hakimləri tərəfindən yol verilən maddi və prosessual hüquq normalarının pozuntularını tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışlar.

Müşavirədə iştirak edən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının sədri Şahin Yusifov cinayət icraatı üzrə Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin qərarlarına kassasiya qaydasında baxılması haqqında statistik göstəricilər barədə məlumat verərək, eyni zamanda ölkə başçısının 03 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanından irəli gələn vəzifələrin əhəmiyyətini vurğulayıb, hakimlərə öz fəaliyyətlərini bütün məsələlər üzrə vahid məhkəmə təcrübəsinin yaradılması istiqamətində qurmalarını tövsiyə etmiş, bununla bağlı Ali Məhkəmədə görülmüş işlər barədə məlumat vermişdir. Eyni zamanda kollegiya sədri təqsirləndirilən şəxslər haqqında prosessual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqi və işlərə mahiyyəti üzrə baxılması zamanı məhkəmə təcrübəsində rast gəlinən xarakterik pozuntular barədə tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırmış və belə pozuntulara yol verilməməsi üçün müvafiq tədbirlər görülməsinin vacibliyini qeyd edərək bildirmişdir ki, məhkəmələr cinayət mühakimə icraatının həyata keçirilməsi zamanı onun bütün prinsip və şərtlərinə daim əməl etməli, həqiqətin müəyyən edilməsi məqsədilə işlər üzrə tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırmanın aparılmasının təmin etməli, hökmlər və məhkəmənin digər yekun qərarları isə əsaslandırılmış olmalıdır.

İclasda çıxış edən Ali Məhkəmənin hakimləri - Əhməd Nurməmmədov və İlqar Dadaşov kassasiya qaydasında baxılan mülki, inzibati və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə müəyyən olunan xarakterik pozuntular barədə danışaraq, bəzi işlər üzrə formalaşmış vahid məhkəmə təcrübəsi barədə hakimlərin diqqətinə çatdırmış, onlara işin hallarının tam və hərtərəfli araşdırmalarını, maddi və prosessual hüquq normalara dürüst əməl etmələrini tövsiyə etmişlər.

Tədbirdə çıxış edən Ədliyyə Nazirliyinin Təşkilat-nəzarət baş idarəsinin xidməti araşdırmalar şöbəsinin rəisi Anar Cəfərov ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı 2019-cu ildə Nazirliyə ünvanlanan müraciətlər barədə məlumat verərək onların sırasında məhkəmələrdə baş verən neqativ hallarla bağlı müraciətlərin də olduğunu bildirmişdir. Eyni zamanda o, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Məhkəmə-Hüquq Sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” 03 aprel 2019-cu il tarixli Fərmanının xüsusi əhəmiyyətini vurğulayaraq həmin Fərmandan irəli gələn vəzifələrin icrasının vacibliyini qeyd etmişdir.

Daha sonra tədbir hakimlərin qarşılıqlı maraq doğuran hüquqi məsələlər barəsində faydalı fikir mübadiləsi ilə davam etmişdir.

Məhkəmə Dürüslüyü üzrə Qlobal Şəbəkənin yüksək səviyyəli iclası

25-27 fevral 2020-ci il tarixində Qətər Dövlətinin Doha şəhərində keçirilmiş Məhkəmə Dürüslüyü üzrə Qlobal Şəbəkənin yüksək səviyyəli iclasında Ali Məhkəmənin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri v.i.e. Əli-İsa Dadaşov iştirak etmişdir.

Məhkəmə Dürüslüyü üzrə Qlobal Şəbəkə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının himayəsi altında bu günə qədər təşkil edilmiş ən böyük hakimlər toplusunu təmsil edən, 2018-ci ilin aprel ayında Vyanada keçirilmiş 106 ölkədən və 40 məhkəmə assosiasiyalarından, 35 sədr və məhkəmə hakimiyyətinin digər yüksək nümayəndələrindən ibarət olan, 350-dən çox yüksək səviyyəli iştirakçını bir araya gətirən tədbirdə start verilmişdir.

Tədbirin keçirilməsində əsas məqsəd Şəbəkənin fəaliyyətə başladığı

gündən əldə etdiyi nailiyyətlərə nəzər salmaq və Şəbəkənin 2018-2019 iş planında prioritet istiqamətlərdə görülən işləri müzakirə etmək; məhkəmə dürüslüyü ilə bağlı mövcud və ortaya çıxan problemləri müzakirə etmək və məhkəmə orqanlarının onların həlli üçün səylərini araşdırmaq; şəbəkənin irəliləməsi üçün prioritet sahələri müəyyənləşdirmək olmuşdur.

İclasda hakimlərin sosial şəbəkələrdən istifadəsi; korrupsiyaya qarşı mübarizə; yüksək məhkəmə orqanlarının şəffaflığı və hesabatlılığı; hakimlərin seçilməsi, təyin edilməsi və məhkəmə müstəqilliyi; etik və intizam tədbirləri; məhkəmə müstəqilliyi; məhkəmə idarəçiliyində yeni çağırışlar və yeniliklər; genderlə əlaqəli məhkəmə bütövlüyüməsələləri; süni intellektin hakimlər tərəfindən istifadəsi mövzularında çıxışlar edilərək, iştirakçılar arasında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Ali Məhkəmənin hakimləri Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna könüllü vəsait köçürüblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin “Azərbaycan Respublikasında əhalinin sağlamlığının qorunması və koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” 19.03.2020-ci il tarixli Fərmanı ilə yaradılmış Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna müxtəlif təşkilatlar, fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü dəstək nümayiş etdirilir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimləri də bu xeyirxah və nəcib təşəbbüsə qoşularaq Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna əmək haqlarından 100 min manat məbləğində vəsait köçürülməsini qərara alıblar.

Ali Məhkəmənin hakimləri koronavirusla mübarizədə xalqımız və dövlətimizlə həmrəy olduqlarını bəyan edirlər.

Ali Məhkəmənin sədri və kollegiya sədrləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dövlət qurumları tərəfindən vətəndaşların müraciətlərinə qayğı və həssaslıqla yanaşılması ilə bağlı tövsiyələri Ali Məhkəmə tərəfindən daim diqqətdə saxlanılmaqla vətəndaşların qəbulu, onların ərizə və şikayətlərinə baxılaraq həll olunması üçün müvafiq tədbirlər görülür.

Bölgələrdə vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Salyan, Ağsu və Şəmkirdə Rayon Məhkəmələrinin inzabati binalarında vətəndaşları qəbul edib.

Eyni zamanda Cinayət kollegiyasının sədri Şahin Yusifov Oğuz, Gədəbəy və Küdəmir Rayon Məhkəmələrinin inzabati binalarında vətəndaşları qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl ümummilli lider Heydər Əliyevin həmin rayonlardakı abidəsi ziyarət olunaraq önünə gül dəstələri qoyulub, əziz xatirəsinə dərin ehtiram bildirilib.

Qəbulda hər bir vətəndaş diqqətlə dinlənilib, müraciətlərdə qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində müsbət həllini tapıb. Araşdırılması tələb edilən müraciətlərin mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq həlli ilə əlaqədar Ali Məhkəmə Aparatının qəbulda iştirak edən aidiyyəti məsul işçilərinə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Vətəndaşlar bölgə sakinlərinin qəbulu və müraciətlərinə baxılması üçün rahat və əlverişli şərait yaradılmasından razılıqlarını ifadə edərək göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Səfərlər çərçivəsində Ali Məhkəmənin sədri Salyan, Ağsu və Şəmkir Rayon Məhkəmələrinin inzabati binaları, hakimlərin fəaliyyəti və iş şəraiti ilə tanış olub.

Bununla yanaşı Gəncə Apelyasiya Məhkəməsinin sədri və Şəmkir Rayon Məhkəməsinin hakimlərinin iştirakı ilə müşavirə keçirilmişdir.

Müşavirələrdə Ali Məhkəmənin sədri ölkə Prezidentinin məhkəmə-hüquq islahatlarının dərinləşdirilməsinə dair 2019-cu il 3 aprel tarixli Fərmanının icrası üzrə görülən işlərdən bəhs edib,

vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması, sahibkarlıq fəaliyyətinə dair mübahisələr üzrə ayrıca ixtisaslaşmış məhkəmələrin yaradılması ilə bağlı mühüm qanunların qəbul olunduğunu vurğulayıb.

Yeni regional inzibati və kommersiya məhkəmələrinin bu ilin əvvəlindən fəaliyyətə başlaması nəzərə alınaraq dövlət başçısının 30 dekabr 2019-cu il sərəncamları ilə artıq həmin məhkəmələrə hakimlərin təyinatının aparıldığı qeyd olunub, qarşıda duran vəzifələrə, o cümlədən qanunvericilikdəki yeniliklərin dürüst və vaxtında icrasının təmin olunmasına dair aidiyyəti tövsiyə və tapşırıqlar verilib.

Eyni zamanda, etik davranış qaydalarına dönmədən əməl olunmasının, sui-istifadə hallarının və qeyri-prosessual münasibətlərin yolverilməzliyinin ən ümdə vəzifə olduğu bildirilib.

